ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಮಾಲಿಕೆ - ೩೧

ಸಿಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸರಾಜೆ

ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣೆ

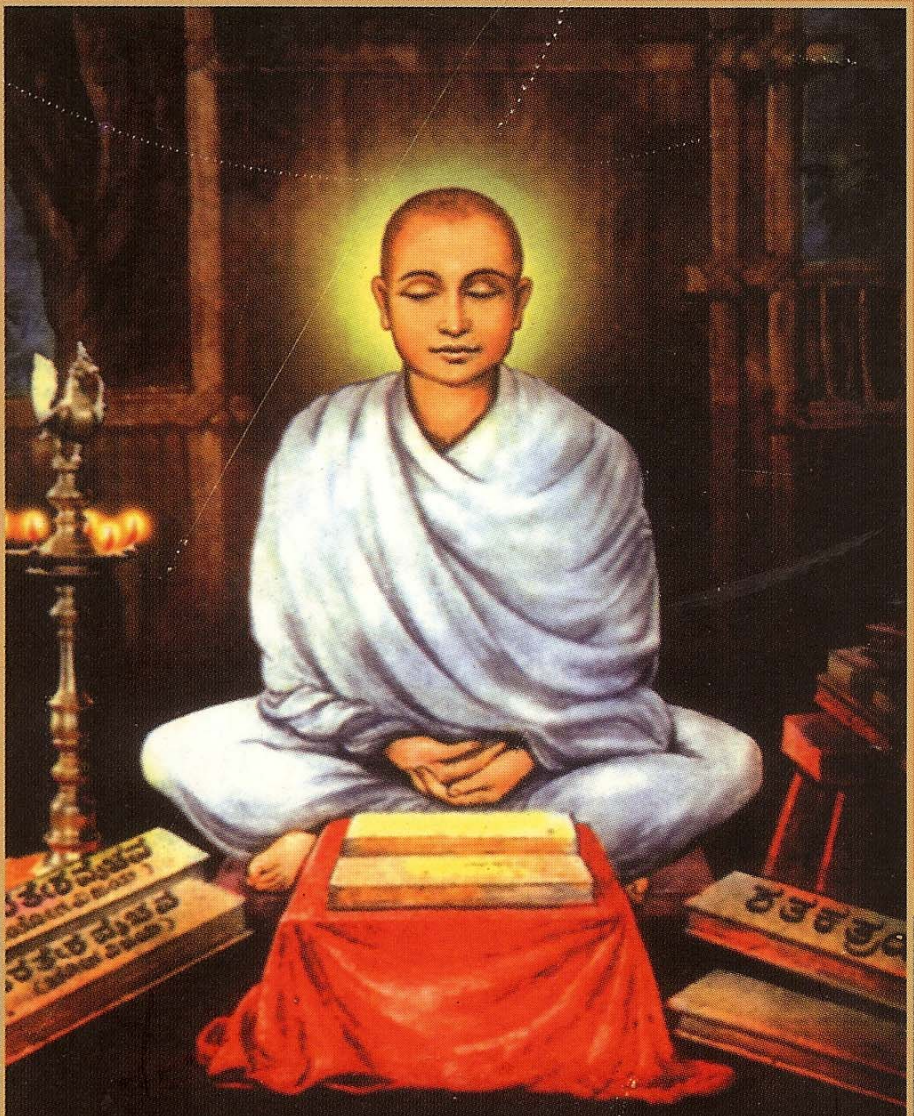

ಕರ್ನಾಟಕ
ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ
ಅಕಾಡೆಮಿ

ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ

ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಮಾಲಿಕೆ - ೩೧

ಸಿಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸರಾಜೆ

ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣೆ

ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ಕಟ್ಟಡ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು - 575 003

SINGARAKAVI HAMSARAJE RATNAKARA VARNI
Life Sketch of great poet Ratnakara Varni, writer of 'Bharatheshavaibhava' and his other literary works by Sri Muniraja Renjala, teacher, Jain High School, Moodubidre - 574 227

Author
Muniraja Renjala

Chief Editor
Dr. Palthady Ramakrishna Achar
President
Karnataka Tulu Sahitya Academy

Publisher
Chandrahasa Rai B.
Registrar
Karnataka Tulu Sahitya Academy

First Edition : 2011

© : Karnataka Tulu Sahitya Academy

Pages : 40

Price : ₹ 33

Cover Design : **Kalloor Nagesh**

Designed & Printed at :
Aakrithi Prints
K.S. Rao Road, Mangalore – 575 001
Tel. : 0824 2443002

ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಮದಿಪು

ತುಳುವೆರ್ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ದಿಂಚಿ ನಡತೊಂದು ಬತ್ತಿನ ಆರಾಧನೆ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬೊಳಿಗೆಲೆನ್ ಮಾತ ಒರಿತೊಂದು ಬತ್ತಿನಕುಲು. ಅಂಚಾದೇ ತುಳುನಾಡ್ ಪುಣ್ಯೊದ ನಾಡ್‌ಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆತ್‌ಂಡ್. ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನ ಎಡ್ಡೆ ವಿಸಯೊಲೆನ್ ಒರಿತೊಂದು ಪೋಪಿನವು ಎಡ್ಡೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪೊಡು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೊಕ್ಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಲೆಗಟ್ಟ್ ಆಯಿಕ್ ಬೋಡು. ಅಂಚಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ದುಂಬೊತ್ತೊಂದು ಪೋಪುಂಡು. ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯೊ, ಕಲೆ, ಪರಪೋಕು, ಸೇವೆ – ಉಂದು ಮಾತ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬಾಗೊಲು. ನೆನ್ನ್ ಒರಿತ್‌ದ್ ಬುಳೆಪಯರೆಗಾದ್ ಬೆಂದಿನ ತುಳುವೆರ್ ಏತೋಜನ. ತುಳುವೆರ್ ಪಂಡ ಬಜೀ ತುಳು ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆದಕುಲು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಜಲ್ಮೊಗು ಬತ್ತಿನಕುಲು, ತುಳು ಬಾಸೆ ತೆರಿನಕುಲು, ತುಳುತ ಬಗೆಟ್ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ದೀವೊನ್ನಕುಲು ಮಾತ ತುಳುವೆರ್.

ಒಪ್ಪಾಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್‌ಡ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳು ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಅಕುಲೆ ಸೇವೆ ಸಂದ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಂಚಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆರೆನ ಬದ್ಕ್, ಸಾಧನೆಲೆನ್ ನೆಂಪುಡು ಒರಿತೊನುನವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೊ. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನಕುಲೆನ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆಪಾದ್ ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಪನ್ಪಿ ಗ್ರಂತ ಮಾಲೆಡ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನವೊಂದುಂಡು.

ಭರತೇಶವೈಭವ ಪನ್ಪಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊನು ಬರೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ, ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮೂಡಬಿದ್ರೆಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ, ತುಳು ಮಹಾಕವಿ. ಕವಿ ತುಳುಟ್ ಬರೆಯಿನ ಬೇತೆ ಗ್ರಂಥೊಲು ತಿಕ್ಕ್‌ದ್‌ಜ. ಆಂಡಲಾ ಆಯೆ ತುಳುತ ಅಭಿಮಾನಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡು ಆಯೆ ಸುರುಟ್ ಬರೆತಿನ ಪದ್ಯ 'ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚ ಪೊರ್ಲಾಂಡ್‌ಂದ್ ತುಳುವರು ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಕೇಳಬೇಕಣ್ಣಾ' ಪನ್ಪಿನ ಸಾಲ್‌ನ್ ಓದ್‌ನಗ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು. ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಭರತೇಶ ವೈಭವ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ತ್ರಿಲೋಕಶತಕ, ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ, ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕ ಇಂಚಿನ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಬರೆತೆ. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ ಬೊಕ್ಕ ಬಸವಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥೊನ್‌ಲಾ ಆಯೆನೆ ಬರೆತಿನೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೆಲವೆರೆನ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊ. ಆಂಡ ನೆಕ್ಕ್ ದಿಂಜ ಆಧಾರ ತಿಕ್ಕ್‌ಜಿ.

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಕತೆನ್ ತೆರಿಯೊಂದು ಪೋಂಡ ಅವೊಂಜಿ ಏರ್ತೆ ಜಪ್ಪೆಲ್ದ ಮಲ್ಲ ಕಡಲ್. ಜೈನಕುಲೊತ್ತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೇರೊದ ಸೆಟ್ಟಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯನ ಮಗೆ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ. ಕವಿಯಾದ್ ಕಾರ್ಲದ ಬೈರವರಸುನ ಓಲೆಗೊಗ್ ಸೇರ್ಯೆ. ಆಯೆ ಕವಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಯೋಗ ವಿದ್ಯೆ, ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆಲೆಡ್ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತಿ ಒರಿ ಅವಧೂತೆ. ಬೈರವರಸುನ ಮಗಲ್ ಕಲಾವಿದೆ. ರತ್ನಾಕರಗ್‌ಲಾ ರಾಜಕುಮಾರಿಗ್‌ಲಾ ಇನೆಮೋಕೆ ಪುಟ್ಟುಂಡ್. ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆಡ್ ಆಯೆ ರಾಜಕುಮಾರಿನೊಟ್ಟುಗೆ ಸೇರ್ಯೆ ಉಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿನ ಬೈರವರಸು ಆಯನ್ ಬಂಧನೊಡು ದೀಪೆ. ಅವಧೂತೆ ಆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಬಂಧನೊಡ್ದ್ ತಪ್ಪೊಂದ್ ಪಿರ ಮೂಡಬಿದ್ರೆಗೇ ಬರ್ಪೆ. ಮೂಡಬಿದ್ರೆಡ್ ಆಯನ ನಿರೆಕರೆತ ಇಲ್ಲ್‌ಲ್ ಒಂಜಿ ವೀರಶೈವ ಕುಟುಂಮೊ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆ ಕುಟುಮೊಡ್ತಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಸಮಾನ ಪ್ರಾಯೊದ ಪೊಣ್ಣು ಗಿರಿಜಾ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಗ್ ಬಂಧನ ಆಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪಿ ಸುದ್ದಿ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರುದ ವೀರಶೈವ ಮಠೊಕ್ ಪೋದು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ್ ಸನ್ಯಾಸಿನಿ ಆತಲ್ ಪನ್ಪಿ ಸುದ್ದಿ ಆಯಗ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಭರತೇಶ ವೈಭವ ಮಲ್ಲ ಕಾವ್ಯ ಆಂಡಲಾ ಅಯಿಟ್ ಕವಿ ಯೋಗ, ಭೋಗ ಸಮನ್ವಯ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಧರ್ಮೊಡ್ದಚ್ಚ ಬೋಗನ್ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆ ಪನ್ಪಿ ಕಾರಣಡ್ದಾವರ ಜೈನ ಮಠಾಧೀಶೆರೇರ್ಲಾ ಆ ಕಾವ್ಯೊಗ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಕೊರ್ಪುಜೆರ್. ಇಂಚ ಬೇಜಾರ್‌ಡ್ ಆಯೆ ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರುಗು ಪೋದು ಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರ್ಯೆ. ಅಲ್ಪ ದುಂಬೇ ಪೋದಿತ್ತಿನ ಆಯನ ನೆರೆಕರೆತ್ತ ಪೊಣ್ಣು ಗಿರಿಜೆಡ ಪಾತೆರ್ಯೆ, ಸನ್ಯಾಸಿನಿ ಆದಿತ್ತಿನ ಗಿರಿಜೆ ಪಿರ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮೊಗ್ ಬರಿಯೆರೆ ಒಪ್ಪುಜಲ್. ಈ ಸಂಗತಿನ್ ಎನ್ನೊಂದ್ ಆಯೆ ಬರೆತಿನ

''ಕರ್ಮವೇ ಬಲ್ಲಿತಲ್ಲ, ಜಿನಧರ್ಮವ
ನುಳಿದೆನ್ನ ನೀಪರಿ ಹುಚ್ಚು ಮಾಡಿತಲ್ಲ,
ಕರ್ಮವಶದಿ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ ಕವಿದೆನ್ನ

ಚರ್ಮಕೆ ಲಿಂಗವು ಬಿತ್ತಲ್ಲ, ನಿರ್ಮಲ ಶ್ರೀ
ಜಿನಧರ್ಮದೊಳಿದ್ದೆನ್ನ ಈ ಮೈ ಹುಚ್ಚು ಮಾಡಿತಲ್ಲ''

ಪನ್ಪಿ ಪಾತೆರೊಡು ಆಯೆ ಒರ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗ್ ಸೇರ್ದ್ ಪಿರ ಆಯಿನ್ ಬುಡ್ದು ಜೈನಧರ್ಮೊಗ್ ಬತ್ತ್‌ದೆ ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಡುಪ್ಪುನಗನೇ ಆಯೆ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕಲಾ, ಬಸವ ಪುರಾಣಲಾ ಬರೆದಿಪ್ಪೆರೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಡು.

ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರುಡ್ದ್ ಆಯೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಗ್ ಪೋಪೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಡ್ ಅಣುವ್ರತ ಕೈಕೊಂದು ಸನ್ಯಾಸಿ ಆದ್ ಪಿರ ಮೂಡಬಿದ್ರೆಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ದರ್ಮೊಗು ಸಮ್ಮಂದ ಪಟ್ಟಿನ ಶತಕೊಲೆನ್ ಬರೆಪೆ. ದಿಂಜ ಕೀರ್ತನೆಲೆನ್ ಬರೆಪೆ. ಆಯೆ ಬರೆಯಿನ ಕೀರ್ತನೆಲು ಇತ್ತೆಲಾ ಮೂಡಬಿದ್ರೆಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಜೈನೆರ್ ಓಲೋಲು ಉಲ್ಲೆರಾ ಅಕುಲೆಗ್ ಪೂರ ಆರಾಧನೆದ ಪದೊಕುಲಾದುಂಡು ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರೊನು ರತ್ನಾಕರನ ಬಗೆಟ್ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ತಿನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್‌ನಕುಲು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊರ್ತೆರ್.

ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿಲು ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಗ್ ಆ ಕಾಲೊಡು ಮಲ್ಲ ಮಾನ್ಯತೆ ಕೊರ್‌ಜೆರ್‌ಂದಾಂಡಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಅವೊಂಜಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಜೈನಧರ್ಮೊಡ್ ಬಾಹುಬಲಿ, ಭರತೆ ಮಗ್ಗಿ-ಪಲೆ. ತ್ಯಾಗ, ಅಹಿಂಸೆ, ಯೋಗ ದಾನೊಗು ಬಿಲೆ ಕೊರ್ನ ಬಾಹುಬಲಿ ಜೈನೆರೆನ್ ಒರಿ ತೀರ್ಥಂಕರೆ ಆಯೆ. ಆಂಡ ಕವಿ ಬಾಹುಬಲಿನ್ ಬುಡ್ದ್ ಭರತೇಶನ್ ಪುಗರ್ದ್ ಯೋಗ - ಭೋಗ ಉಂದ್ ರಡ್ಡ್‌ಲಾ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ಸಮಾನವಾದಿಪ್ಪೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ತಿನ ವಿಶೇಷ. ಈ ಕಾವ್ಯ ದೇಸೀ ಪದ್ಧತಿದ ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪೊಡುಂಡು.

''ಜ್ಞಾನಾನವನಾತ್ಮಗರ್ಪಿಸುತಿಹ ನನ್ನ ಪಾನವ ಮೈಗೀವುತಿಹನು
ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲದೆ ಭರತೇಶನೆದೆಯ ಸಂಧಾನವ ಬಲ್ಲವರಾರು''

ಪಂಡ್‌ದ್ ಕವಿ ಭರತೇಶನ್ ಯೋಗ - ಭೋಗ ಸಮನ್ವಯವಾದ್ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಅರಸುಂದ್ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯೊಡ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪರಿಸರದ ವಿವರಣೆ ಉಂಡು. ಕಡಲ್‌ದ ವರ್ಣನೆ ಉಂಡು. ಜೋಕುಲೆನ ಗೊಬ್ಬುದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆತೆ. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ತಿಂಡಿ ತೆನಸ್‌ದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆತೆ. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ನೆಗತ್ ತೋಜಾದೆ. ತುಳುವೆರ್ ಈ ಕಾವ್ಯೊನು ಓದುದು ಬೆಕ್ಕಸ ಆವೊಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ತೆ. ಅಯಿನೊಟ್ಟಿಗೆನೆ ಆಯೆ 'ರಯ್ಯ ಮಂಚಿದಿ ಎನೆ ತೆಲುಗಾ' ತೆಲುಗುದಕ್‌ಲ್‌ಲಾ ಈ ಕಾವ್ಯೊನು ಓದ್‌ದ್ ಸಂತೋಸ್ ಪಡೆವೊಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ತೆ. ತುಳುಕ್‌ಲಾ ತೆಲುಗುಗುಲಾ ದಾಲ ಸಮ್ಮಂದ ಇತ್ತಿಲೆಕ ತೋಜುಜಿ. ಆಯೆ ತೆಲುಗೆರ್‌ನ ವಿಚಾರೊನ್ ದಾಯೆ ಬರೆತೆಂದ್ ಅಂದಾಜಿ ಆಪುಜಿ. ಭವಿಷ್ಯ ಆಯೆ ಆಯನ ಕಾವ್ಯೊಗ್ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಪುಗರ್ತೆ ತಿಕ್ಕುಜಿಂದ್ ಪನ್ನಗ ವಿಜಯನಗರೊದ ಅರುಸುಲೆನ ಆಸ್ಥಾನೊಗ್ ಪೋದಿಪ್ಪೊಡು. ಅತ್ತಂಡ ಬಾರ್ಕೂರುಡ್ ಆಳೊಂದಿತ್ತಿನ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿನ್

ತೂದಿಪ್ಪೊಡು. ವಿಜಯನಗರೊಡ್ ತೆಲುಗು ಮೆರೆವೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಅಲ್ಪ ಆಯಗ್ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾವೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಆಸೆ ಇತ್ತಿನೆಡ್ಡಾವರ ಆಯೆ ಈ ವಾಕ್ಯೊನು ಬರೆದಿಪ್ಪೊಡು. ಆಂಡ ಅವು ಸಾಧ್ಯ ಆಯಿಜಿ. ಆಯೆ ವಿಜಯನಗರೊಗ್ ಪೋದಿತ್ತಿನ ಪೊರ್ತುಗ್ ಅವು ವಿಜಯನಗರದ ಅವಸಾನೊದ ಪೊರ್ತಾದಿಪ್ಪೊಡು.

ದಾನೆನೆ ಆವಡ್ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಮಲ್ಲ ಕವಿ. ಸಿಂಗಾರ ಕವಿ ಹಂಸರಾಜೆ. ಅಯಿತೊಟ್ಟಿಗೆನೆ ಮಲ್ಲ ಯೋಗಿಲಾ ಆದಿತ್ತೆ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ದಾಲ ಸಂಶಯ ಇಜ್ಜಿ. ಈ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಮರಾಠಿ ಇಂಚ ಬೇರೆ ಬೇತೆ ಭಾಷೆಲೆಗ್ ತರ್ಜುಮೆ ಆದ್ ಲೋಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಲ್‌ಗ್ ಸೇರ್ದ್ಂಡ್ಂದ್ ಪನ್ಪಿನವು ನಂಕ್ ಮಲ್ಲ ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರ.

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಬಗೆಟ್ ತುಳುಟ್ ಬತ್ತಿನ ಒಂಜಿ ಸುರುತ ಬೂಕು ಪಂಡ್‌ದ್ ಪನ್ಪಿನ ಅಕಾಡೆಮಿಗೊಂಜಿ ಪುಗರ್ತೆ. ನೆನ್ನ್ ಬರೆದ್ ಕೊರ್ನ ಮೂಡಬಿದ್ರೆದ ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ ಮೇರ್ ತುಳುಭಾಷೆದ ಮಿತ್ತ್ ಅಭಿಮಾನ ಇತ್ತಿನಾರ್. ತುಳು – ಕನ್ನಡೊದ ಮಲ್ಲ ವಾಗ್ಮಿ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಲೇಸ್‌ಲೆನ್ ಪೊರ್ಲುಗು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಸುಧಾರಿಕೆ ಮನ್ಪುನ ಸಾಮರ್ತ್ಯವಂತೆ. ಮೂಡಬಿದ್ರೆದ ಜೈನ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಡ್ ಕನ್ನಡ ಗುರುಕುಲಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದೊಂದುಪ್ಪುನ ಮೇರ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಕೆಲವು ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ತುಳುಟು ಉಂದು ಆರೆನ ಸುರುತ ಬೂಕು. ಸುರುತ ಬೂಕುಡೇ ಆರ್ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಿತ್ತ್ ಆರೆಗಿತ್ತಿನ ಹಿಡಿತೊನು ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಆರೆನ ಸೋದನೆದ ಪ್ರವೃತ್ತಿನ್ ತೆರಿಪದೆರ್. ಇತ್ತಿನೆನ್ ಇತ್ತಿಲೆಕ, ಕೇಂಡಿನೆನ್ ಕೇಂಡಿಲೆಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ದೀದ್ ಬರೆತೆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರಾದಿತ್ತ್‌ದ್ ಆರ್ ತುಳುತ ಬಗ್ಗೆ ಬೂಕು ಬರೆಪಿನೆತ ಬಗ್ಗೆ, ಎಚ್ಚ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ತೆರಿಯೊಂದೆರ್. ಕೇಂಡಿ ಸಾತ್‌ಗ್ ಬೂಕ್ ಬರೆದ್ ಕೊರ್ತಿನ ಆರೆಗ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಪುದರ್‌ಡ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವೊಂದುಲ್ಲೆ. ಅಂಚನೆ ಬೂಕುನು ಬೊಲ್ಪುಗು ಕನತಿನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬೊಕ್ಕ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯೆರೆಗ್‌ಲಾ, ಬೂಕುನು ಪೊರ್ಲುಗು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ನ ಆಕೃತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್‌ದ ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲೂರು ನಾಗೇಶ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟೊದಕುಲೆಗ್‌ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಕುಡ್ಲ
೨೦೧೧ ಬೇಸ್ಯ ೧೭

ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್

ಎನ್ನ ರಡ್ಡ್ ಪಾತೆರೊ

ತುಳು ಎಂಕ್ಲ್ ಎಲ್ಲಿಡ್ದಿಂಚ ಇಲ್ಲಡ್ ಪಾತೆರುನ ಎನ್ನ 'ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆ'. ಆಂಡ ಬರೆಪ್ಪುನ ವಿಸಯೊಗು ಬತ್ತ್ಂಡ, ಯಾನ್ ತುಳುಟ್ಟು ಈತ್ ಪೊರ್ತುಗು ದಾಲಾ ಬರೆತ್ತ್ಜಿ. ಇತ್ತೆ ಬರೆವೊಂದಿಪ್ಪುನ ಈ ''ಮಹಾಕವಿ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ'' ಪುಸ್ತಕನೇ ಎನ್ನ ತುಳುತ್ತ ಸುರುತ್ತ ಪುಸ್ತಕೊ. ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯೊಡ್ದಾತ್ರ ಯಾನ್ 1998ಡ್ದು 2001 ಮುಟ್ಟ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆ ಆದಿತ್ತೆ. ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಪೊಳಲಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ಎಂಕ್ಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುನಗ ಎನಡ ನನಲಾತ್ ತುಳುತ್ತ ಮೋಕೆ ದಿಂಜಿಂಡ್. ಅಡೆಮುಟ್ಟ ಸಭೆಕ್ಲೆಡ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತ್ನ ಯಾನ್ ಐಡ್ದ್‌ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಟ್ಟು ಪಾತೆರೆರ ಸುರುಮಲ್ತೆ. ಎಂಕ್ಲೆನ ಕಾರ್ಲಡ್ ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ವರ್ಸೊದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊರ್ಪಿನ ಲೇಸ್ ಮಲ್ತೊ. ಅಪಗ ನನಲಾತ್ ತುಳುತ್ತ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಅಭಿಮಾನ ಎಚ್ಚಾಂಡ್. ಅಂಚೆನೆ ನನಲಾತ್ ತುಳುಕಾತ್ರ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಆಸೆ ಪುಟ್ಟುಂಡ್.

ಯಾನ್ ಸಾಲೆಡ್ ಪಾಟ ಮಲ್ತುನು ಕನ್ನಡೊಡು. ಅಂಚಾದ್ ಕನ್ನಡದ ಮಿತ್ತ್‌ಲಾ ಎಂಕ್ ದಿಂಜ ಮೋಕೆ ಉಂಡು. ಕನ್ನಡೊಡು ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ನ್ಲಾ ಬರೆತ್ತೆ. ಆಂಡ ತುಳುಟ್ಟು ದಾಲಾ ಬರೆತ್ತ್ಜಿ. ಇತ್ತೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೀತಿ ತುಳುಕ್ಕಾವಡ್, ಅತ್ತಂಡ ತುಳುತ್ತ ಮೋಕೆ ಕನ್ನಡಗಾವಡ್ ದಾಲಾ ತೊಂದ್ರೆ ಕೊರ್ಪುಜೀಂದ್ ಗೊತ್ತಾತ್ತ್ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ತುಳುಟ್ಲಾ ನನಲಾತ್ ಬರೆವೊಡು ಪನ್ಪಿ ಆಸೆ ಇತ್ತೆ ಪುಟ್ಟುದುಂಡು.

ಯಾನ್ ಕರಿನ ಇರ್ವ ವರ್ಸೊ ಪಿರಾವು ಬೇಲೆಗಾತ್ರ ಬೆದ್ರಗ್ ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ, ಆ ಬೆದ್ರದ ಮಣ್ಣ್‌ಡ್ ಪುಟುದುನ ಮಾಮಲ್ಲ ಬಿರ್ಸೆ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ತೆರಿಯೆ. ದಿನ ಪೋಯಿಲೆಕ್ಕನೇ ಆಯನ ಬಗೆಟ್ ಪೊಸ ಪೊಸ ವಿಸಯೊಲೆನ್ ತೆರಿಯೊಂಡೆ. ಅಂಚ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಯೊಡ್ ಪನ್ಪಿ ಮೋಕೆಡ್ ದುಂಬು ಪೋಯೆ. ಮಸ್ತ್ ವಿಸಯೊಲೆನ್ ಅಲ್ಪ-ಮುಲ್ಪ ಕನ್ನಡೊಡು ಬರೆವರ, ಪಾತೆರ್ಯೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತೆ. ಬೆದ್ರದ ''ಮಹಾಕವಿ

ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ'' ವೇದಿಕೆದಕ್ಲ್ ನಡಪ್ಪಾವೊಂದಿತ್ತ್‌ನ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟೊದ ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಲೆಡ್ ಏಪೊಲಾ ಭಾಗವಹಿಸಾದ್, ರತ್ನಾಕರನ ವಿಷಯೊಡೇ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಬರೆದ್, ಐನ್ ಸರ್ತಿ 'ಬಹುಮಾನ' ಪಡೆಯೆ. ಉಂದು ಪೂರ ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ಎಂಕ್ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಯೊಂದೇ ಪೋವೊಡು ಪನ್ಪಿ ಆರ್ತಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಂಡ್.

ಇಂಚಪ್ಪ ಐಸಾಜಿ ವರ್ಸೊಡ್ದಿಂಚಿ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿನ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ' ಬೊಕ್ಕ ಶತಕೊಲೆನಂ ಅಲ್ಪಲ್ಪ 'ವಾಚನ-ಪ್ರವಚನ' ಮಲ್ಪುನ ಬೇಲೆ ಸುರುಮಲ್ತೆ. ಕುಡ್ಲ, ಕಾರ್ಲ, ಬೆದ್ರ... ಇಂಚ ಕೈತಲ್ದ ಊರುಲೆಡ್ ಅತ್ತಾಂದೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕೊದ ಕೆಲವು ಊರುಲೆಡ್ಲಾ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊನು ದೀವೊಂದ್ ವಾರಗಟ್ಲೆ 'ಪ್ರವಚನ' ಮಲ್ತೆ. ಇಂಚ ಮಾತ ಆದ್ ಎಂಕಿತ್ತೆ ರತ್ನಾಕರೆ ಪಂಡ ಮಸ್ತ್ ಮೋಕೆ, ಗೌರವ. ಉಂದುವೇ ಪೊರ್ತುಡು ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆವೊಡು ಪಂಡಿನವು ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯೊ. ನೆಡ್ದ್ ಎಂಕ್ ಮಸ್ತ್ ಕುಸಿ ಆಂಡ್. ಆಂಡ ತುಳುಟ್ಟು ಸುರು ಬರೆವೊಂದಿಪ್ಪುನೈಡ್ದಾತ್ರ ಒಂತೆ ನಿಧಾನ ಆಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಮುಗಿತ್ತ್ ಕೊರೊಂದುಲ್ಲೆ.

ಯಾನ್ ಇತೊರ್ತು ತುಳುಟ್ಟು ಬರೆತ್ತಿಜಿ. ಆಯಿನಾಡ್ದಾತ್ರ, ನೆಟ್ಟ್ ಮಸ್ತ್ ಬಾಸೆದ ದೋಸೊಲು ಇಪ್ಪುಂದು ಎನ್ನುವೆ. ಅವೆನ್ ಮಾತ ತುಳು ಬಂಧುಲು ಮಾಪು ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಎಂಕ್ ನನಲಾತ್ ಬರೆವರ ಉಮೇದ್ ಕೊರೊಡುಂದ್ ಕೇಂಡೊನ್ಪೆ. ಎಂಕ್ ನೆನ್ನ್ ಬರೆವರ ಬೆರಿ ತಟ್ಟ್‌ದ್ ಅವಕಾಶ ಕೊರಿನ ಪಾಲ್ತಾಡಿದಾರೆಗ್ಲಾ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಬಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ, ಅಂಚನೆ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಯಾನ್ ಮೋಕೆಡ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವೆ. ನೆನ್ನ್ ಓದುನ ತುಳು ಬಂಧುಲೆಗ್ಲಾ ಎನ್ನ ಸೊಲ್ಮೆಲುಂಡು. ಮಾತೆರೆಡ್ದ್ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದಿನೊಡ್ದ್ ದಿನೊಕ್ಕು ಎನನ್ 'ಆಕರ್ಷಣೆ' ಮಲ್ತೊಂದಿಪ್ಪುನ, ಎಂಕ್‌ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಪುದರ್ ಕನತ್ತ್ ಕೊರಿನ ಆ ಮಾಮಲ್ಲ ಕವಿ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿಗ್ ಎನ್ನ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿನ ಸಾರೊ ಸಾರೊ ಸುಗಿಪು ಸಂದಾವೆ.

ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ
ಅಧ್ಯಾಪಕರು
ಜೈನ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಮೂಡುಬಿದಿರೆ, ದ.ಕ.

ಸಿಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸರಾಜೆ

ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ

ಪರಶುರಾಮನ ಸೃಷ್ಟಿಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ನಮನ ಪೊರ್ಲುದ ತುಳುನಾಡ್, ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಬಂಗಾರ್ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಜನ್ಮ ಕೊರಿನ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ. ಉಂದು ದುಂಬುಡ್ದಿಂಚಲಾ ಬುದ್ಧ್ಯಂತೆರೆಗ್, ಸಾಹಸಿಲೆಗ್, ಎಡ್ಡೆ ಬೆನ್ಪಿನ ಬಿರ್ಸೆರೆಗ್, ಸತ್ಯ-ಧರ್ಮೊಡು ನಡಪ್ಪುನ ಎಡ್ಡೆ ನರಮಾನ್ಯೆರೆಗ್, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕೆರಾಯಿನ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ನಿಲೆ ಕೊರ್ದು ದೆರ್ತ್ ಪತ್ತಿನ ಮಣ್ಣ್. ಪಡ್ಡಾಯಿ ಗಟ್ಟೊದ ಮುದೆಲ್‌ಡ್ದ್ ಕಡಲ ಬರಿ ಮುಟ್ಟ ಪರಡ್‌ದಿಪ್ಪುನ ಈ ತುಳುವೆರೆ ತೊಟ್ಟಿಲ್‌ಡ್ ಪುಟ್ಟುದು ಬಲತ್ತಿನ ಏತೋ ಜನ, ಊರು-ಪರಊರುಡು ತನ್ಕುಲೆ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆಡ್ ಎಡ್ಡೆ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಪಡೆತ್ತೆರ್. ಅಂಚಿತ್ತಿ ಜನೊಕ್ಲೆಡ್ದಾತ್ರ ನಮನ ಈ ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್‌ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಬಾರೀ ಬಿರ್ಸೆರ್ ಪನ್ಪಿನ ಕೀರ್ತಿ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. ನಮನ ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಮಟ್ಟೆಲ್ಡ್ ಪುಟ್ಟುದ ಬಲತ್ತ್‌ದ್ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆದ ಎಡ್ಡೆ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಎಡ್ಡೆ ಪುದರ್ ಕೊಣತ್ತ್‌ನಂಚಿತ್ತಿ ಮಹಾಪುರುಷೆರೆನ್ ನಮ ಏಪಲಾ ಮದಪ್ಪರಾವಂದ್. ಅಕ್ಲ್ ಮಲ್ತಿ ಬೇಲೆ, ಕೊಣತ್ತಿನ ಪುದರ್ ನನದ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾವೊಡು.

ಇನಿ ನಮನ ತುಳುನಾಡ್‌ನ್ ನೆಂಪು ದೀವೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರೊನು ನೆನೆತ್ತ್ಂಡ ಕೂಡ್ಲೆ ನಂಕ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುನಾಯೆ 'ಮಹಾಕವಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ'. ಆಯೇ ಬಜೀ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಕವಿ ಅತ್ತ್; ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚೊಡೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಆಯೆ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನ ಕವಿ. ಆಯನ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಪನ್ಪಿ ಮಾಮಲ್ಲ ಕೃತಿಟ್ಟ್ ''ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚ ಪೊರ್ಲಾಂಡೆಂದ್ ತುಳುವರು ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಕೇಳಬೇಕಣ್ಣಾ'' ಪಂಡ್‌ದ್, ಸುರುಟ್ಟೆ ನೆನೆತ್ತೊನ್ನ ಪಾತೆರ ಆಯಗ್ ತುಳುತ

ಮಿತ್ತಿತ್ತಿ ಅಭಿಮಾನೊನು ತೋಜವುಂಡು. ತುಳತ್ತ ಮಲ್ಲ ಅಭಿಮಾನಿ ಆಯಿನ ಆಯೆ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪೆರ್ಮೆದ ಕವಿ. ಈ ಭೂಮಿ ಬುಡ್ದ್ ಆಯೆ ಪೋದು ನಾಲ್‌ನೂದ್ ವರ್ಸ ಕರಿಂಡಲಾ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಇನಿಕ್ಕ್‌ಲಾ ಆಯನ್ ಏಪಲಾ ಎನ್ನೊನುವೆರ್. ಆಯನ ಬರವುಲೆನ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಮೋಕೆಡ್ ಓದುದು ಕುಸಿಪಡೆವೊಂದೇ ಉಲ್ಲೆರ್. ಇಂಚ ಎಡ್ಡೆ ಬರವುದ ಮೂಲಕ ಏಪೊಲಾ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಸಂತೋಸು ಕೊರುನಂಚಿತ್ತಿ ಮಹಾಕವಿ ರತ್ನಾಕರನ್ ಏಪೊಗ್ಲಾ ಮದಪ್ಪರ ಸಾಧ್ಯ ಇಜ್ಜಿ

ರತ್ನಾಕರೆ ಪುಟುದು ಬಲತ್ತಿ ನೂರು, ನಮನ ತುಳು ಸೀಮೆದ ನಡುಟ್ಟಿಪ್ಪುನ ಬೆದ್ರ. ದುಂಬು ಈ ಊರುಡು ಮಸ್ತ್ ಬೆದ್ರ್ ಬುಳೆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಗೆ. ಅಂಚ ಇಡೆಗ್ ಬೆದ್ರಾಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಉಂದು ಸತ್ಯೊನೆ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಇತ್ತೆ ಕಾಡ್ ಪೋದ್ ಊರು ಆತ್‌ಂಡಲಾ ಮುಲ್ಪ ಮಸ್ತ್ ಕಡೆಟ್ಟ್ ಅಲ್ಪ-ಮುಲ್ಪ ಬೆದ್ರ್‌ದ ಪುಂಡೆಲ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಇಂಚಿನ ಬೆದ್ರಗ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಅವ್ವೇ ಅರ್ಥೊಡು 'ಬಿದಿರೆ' ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುದರಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಅಂಚಿ ಕಡಲ ಬರಿಟ್ಟ್ ನನೊಂಜಿ 'ಬಿದಿರೆ' ಪನ್ಪಿ ಊರು ಉಂಡುಂದು ತೆರಿದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಗೆ. ಅಪಗ ಪಡ್ಡಾಯಿದ ಅರಸುಲ್ಲಕುಲು ಬೆದ್ರನ್ 'ಮೂಡುಬಿದಿರೆ'ಂದ್, ಅವೆನ್ ಪಡುಬಿದಿರೆಂದ್ ಲೆತ್ತೆರ್ಗೆ. ರತ್ನಾಕರನ ಊರು ಮೂಡುಬಿದಿರೆ. ನೆಕ್ಕ್ ಮಸ್ತ್ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ "ಕ್ಷೇಮ ವೇಣುಪುರ" ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುದರಿತ್ತ್‌ಂಡ್ ಮುಲ್ಪದ ಶಾಸನೊಲೆಡ್ದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಒಂಜಿ ಕಾಲೊಡು ಪದಿನೆಣ್ಮ ಕೆರೆ, ಪದಿನೆಣ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಪದಿನೆಣ್ಮ ಜೈನ ಬಸದಿಲೆಡ್ದ್ ಮೆರೆವೊಂದಿತ್ತ್‌ನ ಈ ಬೆದ್ರಗ್ 'ಜೈನಕಾಶಿ'ಂದ್‌ಲಾ ಪುದರ್ ಉಂಡು. ಒಂಜಿ ಐನೂದ್ದು ವರ್ಸೊ ಪಿರಾವುಡು ಮುಲ್ಪ ಮಸ್ತ್ ಜೈನೆರ್ ಇತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಮುಲ್ಪದ ಜೈನೆರ್ನ ಪೇಟೆಡೇ 700 ಜೈನೆರ್ನ ಇಲ್ಲುಲು ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಇಂಚ ಮಸ್ತ್ ಇತ್ತಿನ ಜೈನೆರ್, ಅಂಚೆನೆ ಪೊರ್ಲುದ ಪದಿನೆಣ್ಮ ಬಸದಿಲು ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ, ಮಾನಾದಿಗೆಡಿತ್ತಿನ ಈ ಊರುನು 'ಜೈನಕಾಶಿ' ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ 'ಜೈನಕಾಶಿ' ಬೆದ್ರದ ಜೈನ ಪೇಟೆದ ಜೈನೆರೆ ಇಲ್ಲಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನೇ 'ಮಹಾಕವಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ'.

ರತ್ನಾಕರನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಬಗ್ಗೆ ತೆರಿಯೊಡುಂದು ನಮ ಪಿದಾಡ್‌ಂಡ, ನಂಕ್ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಾ ವಿಷಯೊಲಾ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಜಿ ಪನ್ಪಿನವು ಬಾರೀ ಬೇಜಾರ್‌ದ ಸಂಗತಿ. ದಾಯೆ ಇಂಚಾಂಡ್ ಪಂಡ, ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಬರೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ ದುಂಬುದ ಕಾಲದ ಮಸ್ತ್ ಕವಿಕ್ಕುಲು ಮಲ್ತಿಲೆಕ್ಕ ಒಲ್ಪಲಾ ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ಆಯೆನೇ ದಾಲಾ ಬರೆವೊಂದಿಜೆ. ಆತೆ ಅತ್ತಾಂದೆ ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ಆಯನ ಕಾಲೊದ ಬೇತೆರ್ಲಾ ಒಲ್ಪಲಾ ದಾಲಾ ಬರೆದಿಜೆರ್. ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಕಾಲೊದ ವಾ ಶಾಸನದಂಚಿನ ಆಧಾರೊಲ್ಲಾ ತಿಕ್ಕುಜಿ. ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ಆಯೆನೇ ದಾಲಾ ಪಂಡೊನಂದೆ ಇಪ್ಪುನವು ಆಯನ ಮಲ್ಲ ಗುಣೊ, ನಿರಂಹಕಾರತ್ವಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಆಂಡ ಐಡ್ದ್ ಇತ್ತೆದ ನಮಕ್ ಮಾತ್ರ ಮಸ್ತ್ ಬಂಜ ಆಂಡ್.

ರತ್ನಾಕರನ ಬರವುದ ಇಡೆಕ್ಲೆಡ್ ಸರೀ ನಾಡ್ಂಡ ನಮಕ್ ತಿಕ್ಕುನ ವಿವರ ಈತೆ : 'ಆಯೆ ಪುಟ್ಟಿನ ಊರು ವೇಣುಪುರಂದ್ ಲೆತ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಬೆದ್ರ. ಆಯನವು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶ. ದೇವೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ಮಂಧರ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಆಯನ ಅಮ್ಮೆರ್. ದೀಕ್ಷೆ ಕೊರಿನ ಗುರುಕ್ಕುಲು ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿಲು.' ಈತೆ ಅತ್ತಾಂದೆ ನನೊಂಜಿ ಕಡೆಟ್ಟ್ 'ಬಾರೀ ಬುದ್ಯಂತೆರಾಯಿನ ಜಗದ್ಗುರು ದೇವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿಲು ಎನ್ನ ಗುರುಕ್ಕುಲು, ಮೋಕ್ಷೊಗು ಗುರು ಹಂಸನಾಥೆಂದ್' ಪಂತೆ. ಈತ್ ಬುಡುಂಡ ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ಆಯೆ ಬರೆಯಿನ ವಾ ವಿಷಯೊಲಾ ನಮಕ್ ತಿಕ್ಕುಜಿ.

ಇಂಚಿನ ಪೊರ್ತುಡು ನಮ ಬೇತೆ ಎಂಚಾಂಡ್ಲ ರತ್ನಾಕರನ ಬಗ್ಗೆ ತೆರಿಯೊಡುಂದು ಪಿದಾಡ್ಂಡ, ಜನಕ್ಕುಲು ಬಾಯಿಡ್ ಪನೊಂದು ಬತ್ತ್‌ದ್‌ನ ಕೆಲವು ಕಟ್ಟ್‌ಕತೆಕ್ಕುಲು; ರತ್ನಾಕರಡ್ದ್ ಮುನ್ನೂದ್ದು ವರ್ಸೊಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಬತ್ತಿನ ದೇವಚಂದ್ರೆ ಪನ್ಪಿನ ಕವಿ ಬರೆಯಿನ 'ರಾಜಾವಳೀ ಕಥೆ' ಪುಸ್ತಕೊಡು ಬರೆತ್ತಿನ ಕೆಲವು ವಿಷಯೊಲು; ಅಂಚನೆ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಡೆಡ್ದ್ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತ್‌ದ್ 1957ಟ್ ರಾಮೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೆರ್ ಬರೆಯಿನ 'ರತ್ನಾಕರಸಿದ್ಧಿ' ಕಾದಂಬರಿ, ಬೊಕ್ಕ 1961ಟ್ ಎಂ.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಬೊಕ್ಕ ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪೆರ್ ಸೇರ್ದ್ ಬರೆತ್ತಿನ 'ರತ್ನಾಕರ' ಕಾದಂಬರಿ-ಉಂದೆನ್ ಮಾತ ಓದುಂಡ ನಮಕ್ ಒಂತೆ ವಿಷಯೊ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಆಂಡ ತಿಕ್ಕಿನ ವಿಷಯೊಲು ಪೂರಾ ಸತ್ಯೊನಾ ಸುಳ್ಳಾಂದ್ ಯೋಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದೆತೊನೊಡಾಯಿನ ಸಂಗತಿಲು ಉಂಡು. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಕೆಲವು ವಿಷಯೊಲು ಮಾತ ಒಂಜೊಜ್ಜೈಟ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ಉಂಡು. ಈತಾನಗ ನಮಕ್ ಒಂಜಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರು. ಆತ್ ಕಷ್ಟೊಡು ನಮ ರತ್ನಾಕರನ ಜೀವನದ ವಿಷಯೊನು ದಾಯೆ ತೆರಿಯೊಡು? ಆಯೆ ಪನಂದಿ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ನಮ ತೆರಿದ್ ದಾದ ಆವೊಡು?

ವಿಷಯ ಆಂದ್, ಆಂಡ ಯೇರೇ ಕವಿನ ಬರವುನು ಸರೀ ಅರ್ಥ ಮಲ್ತೊನೊಡುಂದಾಂಡ, ಆ ಬರವುದ ಪಿರಾಡ್ದ್ ಇಪ್ಪುನ ಕವಿನ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ಲಾ ನಮ ತೆರಿದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಎಡ್ಡೆ. ಏಪೊಲಾ ಕವಿಕ್ಲೆನ ಬದ್‌ಕ್‌ಗ್ಲಾ ಬರವುಗ್ಲಾ ನಡುಟ್ಟು ಸಂಬಂಧ ಇಪ್ಪುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ನಮ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿನ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ಎಡ್ಡೆ ತೆರಿಂಡ, ಆಯನ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ ಬರವು-ಭಾವನೆಲೆನ್ ಎಡ್ಡೆಡ್ ಅರ್ಥ ಮಲ್ತೊನೊಲಿ. ಅಂಚಾದ್ ನಮ ಸುರುಟ್ಟು ಒಂತೆ ಆಯನ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ತೆರಿಯೊನುಗ.

ಜನೊಕ್ಲೆನ ಬಾಯಿಡಿತ್ತಿನ ಕಥೆಕ್ಲೆನ್ ಬುಡುಂಡ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಮಕ್ ಮಸ್ತ್ ವಿಷಯೊ ತೆರಿಪಾದ್ ಕೊರಿನಾಯೆ ದೇವಚಂದ್ರೆ. ರತ್ನಾಕರೆ ಇತ್ತ್‌ನೆ ಪದಿನಾಜಿನೆ ಶತಮಾನೊಡು. ದೇವಚಂದ್ರೆ ಬದ್‌ಕ್‌ದಿತ್ತ್‌ನ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 1770ಡ್ದ್ 1841 ಮುಟ್ಟ, ಪಂಡ ಪದಿನೆಣ್ಮ-ಪದಿನೊಂರ್ಬನೆ ಶತಮಾನೊಡು. ಇಂಚ ಮುನ್ನೂದ್ದು ವರ್ಸೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ ಪುಟ್ಟಿನ ದೇವಚಂದ್ರೆ, ಆಯನ 'ರಾಜಾವಳೀ ಕಥೆ' ಪನ್ಪಿನ ಪುಸ್ತಕೊಡು ಇಂಚ ಪನೊಂದು ಪೋಪೆ:

''ತುಳುವ ದೇಶೊಡು ಬೆದ್ರದ ಊರುಡು ಸೂರ್ಯವಂಶೊದ ಅರಸು ಮನೆತನೊಟ್ಟು

ದೇವರಾಜೆ ಪನ್ಪಿನಾರೆಗ್ ಮಗೆ ಆದ್ ಪುಟ್ಟಿನಾಯೆ ರತ್ನಾಕರೆ. ಕಡಲ ದೇವೆರೆನ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಈ ರತ್ನಾಕರೆ ಎಲ್ಲಿಡೇ ಕಾವ್ಯ ಅಲಂಕಾರ ಲಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರೊಲೆಡ್ ಮಸ್ತ್ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆ ಪಡೆದಿತ್ತೆ. ಸಾರತ್ರಯ ಪನ್ಪಿ ಪುಸ್ತಕೊಗ್ ಕೇಶವವರ್ಯೆರ್ ಬರೆಯಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನೊಲೆನ್; ಕುಂದ ಕುಂದಾಚಾರ್ಯೆರ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತೊಲೆಗ್ ಪ್ರಭೇಂದು ಬರೆಯಿನ ಟೀಕೆಲೆನ್, ಸಮಾಧಿಶತಕ ಏಕಸಪ್ತತಿ ಸ್ವರೂಪ-ಸಂಬೋಧನೆ ಇಂಚ ಮಸ್ತ್ ಆಗಮ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಮಸ್ತ್ ಮನಸ್ ದೀದ್ ಓದುದ್ ತೆರಿದಿತ್ತಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಮಲ್ಲ ಕವಿ ಆಯೆ. ಆಯನ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಪ್ಪುನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆನ್ ಕೇಂಡ್ದ್ ತೆರಿನ ಆ ದೇಶೊದ (ಕಾರ್ಲದ) ಅರಸು ಚಂದ್ರವಂಶೊದ ಭೈರವ ಅರಸೆ ಇಂಬ್ಯನ್ ಲೆಪ್‌ಡಾದ್ ರಾಜಸಭೆಟ್ 'ಶೃಂಗಾರ ಕವಿ'ಂದ್ ಪುದರ್ ಕೊರ್ದ್ ಎಡ್ಡೆ ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತೆ. ಅಲ್ಪ ಪಂಡಿತೆರೆ ನಡುಟ್ಟು ಮಲ್ಲ ಪಂಡಿತೆ ಆದ್ ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತ್‌ನ ರತ್ನಾಕರೆ ಎಡ್ಡೆ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಲಾ ಮಲ್ತೆ. 'ಯೋಗ ರತ್ನಾಕರೆ'ಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಆಯೆ ಜೋಕ್ಲಾಟಿಗೆದ ಆ ಪ್ರಾಯೊಡೇ ಭೈರವ ಅರಸೆರ್ನ ಮಗಲೆನ್ ಮೋಕೆ ಮಲ್ತೆ. ಆತ್ ಪೊರ್ತುಗು ಆಯೆ ಮಸ್ತ್ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದಶವಾಯು ಸಿದ್ಧಿ ವಿದ್ಯೆನ್ ಕಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆ. ಆ ವಿದ್ಯೆನ್ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತೊಂದು ಗಾಲಿಡೇ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಇತ್ತ್‌ನ ಉಪ್ಪರಿಗೆದ ಮಿತ್ತ್ ಪೋದು ಬರೊಂದಿತ್ತೆ. ಇಂಚನೇ ರಾಜಕುಮಾರಿನ ಮಿತ್ತ್ ಆಯನ ಮೋಕೆ ಪೆಚ್ಚಾಯಿ ಪೊರ್ತುಗು, ಆಯೆ ಅಲೆನೊಟ್ಟುಗು ಸೇರ್ಯರ ರಾತ್ರೆಡ್ಲಾ ಉಪ್ಪರಿಗೆದ ಮಿತ್ತ್ ಪೋದ್, ಯೋಗ ವಿದ್ಯೆದ ಮೂಲಕ ಗವಾಕ್ಷಿಡ್ ಪಿದಾಯಿ ಬರೊಂದಿತ್ತೆ. ಇಂಚ ರಾಜಕುಮಾರಿಡ ಆಯನ ಇನೆಮೋಕೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿನ ಪೊರ್ತುಗು, ಅವು ಅರಸಗ್ ತೆರಿಂಡ್. ರಾಜೆ ಆಯನ್ ಅಲ್ಪನೇ ಪತ್ತೊಡುಂದು ಪೊರ್ತು ಕಾತೊಂದಿತ್ತೆ. ಕಡೆಕ್ ಒಂಜಿದಿನ ರಾತ್ರೆ ರಾಜೆ ಆಯನ್ ಪತ್ಯೆ. ಅಲ್ತ್ ತಪ್ಪಾದ್ ಪೋಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ರಾತ್ರೆನೇ ಗುರುಕುಲಾಯಿನ ಮಹೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿನಡೆ ಪೋದು ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ ಗೆತೊಂಡೆ. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಕುಡ ಆಗಮೊಲೆಡ್ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆನ್ ಹೆಚ್ಚ್ ಮಲ್ತೊನ್ನ ಆಯೆ ದಿಂಜ ಪೊರ್ತು ರಾತ್ರಿ-ಪಗೆಲ್ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಡ್ ಕಳೆಯೆ. ಆ ಕಾಲೊಡು ವಿಜಯಕೀರ್ತಿ ಪನ್ಪಿನ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯೆರ್ನ ಶಿಷ್ಯೆ ಆಯಿನ ವಿಜಯಣ್ಣೆರ್ 'ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ'ಲೆನ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಸಂಗೀತದ ರೀತಿಡ್ ವೃತ್ತ-ವಚನ ಛಂದಸ್ಸ್‌ಡ್ ಬರೆಯೆರ್. ಆ ಪುಸ್ತಕೊನು ಆನೆದ ಮಿತ್ತ್ ದೀದ್ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಐನ್ ತೂಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಎಂಕ್‌ಲಾ ಆ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಡುಂದ್ ಭರತೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆನ್ ಎಣ್‌ಪತ್ತನಾಲ್ ಸಂಧಿಡ್ ಬರೆದ್, ಅವೆನ್ ಆನೆದ ಮಿತ್ತ್ ದೀದ್ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದ್ ಕೇಂಡೆ. ಅಪಗ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯೆರ್ ಅವೆನ್ ಓದುದು, ನೆಟ್ಟ್ ರಡ್ದ್ ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೋ ನಮನ ಪುರಾಣೊಗು ವಿರುದ್ಧವಾದ್ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ನೆಕ್ಕ್ ಆನೆದ ಮಿತ್ತ್ ಮೆರವಣಿಗೆದ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕಂದ್‌ಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಅವ್ವೆ ವಿಷಯ ಮಸ್ತ್ ಜೋರುಡು ಚರ್ಚೆ ಆದ್ ಆಯಗ್ ಊರುಡ್ದು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡ್ಯೆರ್. ಊರುದ ಏಳ್‌ನೂದ್ದು ಜೈನೆರ್ನ ಇಲ್ಲಾಡ್ ಆಯಗ್ ಒನಸ್ ತಿಕ್ಕಂದಿ ಪೊರ್ತುಗು ಆಯೆ ಆಯನ ತಂಗಡಿನಲ್ಪ ಒನಸ್

ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆ. ಆಂಡ ಉಂದು ಕಡೆಕ್ ಆಯಗ್ ಗರ್ವ ಬರ್ಪಾಂಡ್. ಆತ್ಮೊನು ತೆರಿನಾಯಗ್ ಜಾತಿ ಕುಲ ಒವುಲಾ ಸಮನೇಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆಯೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರ್ಯೆರೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೆ. ಲಿಂಗೊನು ಕಟ್ಟೊಂಡೆ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊದ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್, ಬಸವ ಪುರಾಣೊನು ಓದೊಂಡೆ. ಕೆಲವು ದಿನೊಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ, ಆಯನ ಕೋಪೊ ಕಡಮೆ ಆದ್, ಕುಡ ದುಂಬುದ ಸಾದಿಗೇ ಬತ್ತ್‌ದ್, ಆವೆನೇ ನಂಬುದು ನಡತ್ತೆ. ರತ್ನಾಕರ ಶತಕ, ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕ, ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ, 2,000ದಾತ್ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಗೀತೆಲೆನ್ ಬರೆಯೆ... ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯೆರ್ನ ಕಾಲೊಡು ರತ್ನಾಕರೆ ಬರೆಯಿನ ಭರತೇಶ್ವರ ಚರಿತೆದ ಎಣ್‌ಪತ್ತನಾಲ್ ಸಂಧಿಲೆನ್ ಓದ್ಯೆರ್'' ಪಂಡ್‌ದ್ ದೇವಚಂದ್ರೆ ಪನ್ಪೆ.

ದೇವಚಂದ್ರೆ ಈತ್‌ಮಾತ ವಿಷಯೊನು ವಾ ಆಧಾರೊಡು ಬರೆಯೆ? ಆಯನ ಕಾಲೊದ ಅತ್ತಾಂದ್‌ನ ಕವಿನ ವಿಷಯ ಈತ್ ಆಯಗ್ ಎಂಚ ತೆರಿಂಡ್? ಉಂದು ಒವುಲಾ ನಮಕ್ಕ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಜಿ. ಆಂಡ ರತ್ನಾಕರೆ ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ದಾಲಾ ಪನಂದಿ ಪೊರ್ತುಡು, ನಮಕ್ಕ್ ದೇವಚಂದ್ರೆ ಒಂತೆ ವಿಷಯ ತೆರಿಪಾದ್ ಸಕಾಯ ಮಲ್ತೆಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಬಹುಶಃ ಜನೊಕ್ಲೆನ ಬಾಯಿಡ್ ಇತ್ತ್‌ನ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿದ್ ದೇವಚಂದ್ರೆ ಬರೆಯೆನಾ ದಾನ್ನ.

ನನ ಜನೊಕ್ಲೆನ ಬಾಯಿಡ್ ಕಟ್ಟ್‌ಕತೆತ್ತಲೆಕ್ಕ ಪರಡೊಂದು ಬತ್ತಿನ ನನಲಾ ಒಂಜಿ ಸಂಗತಿ ನಮಕ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಐಟ್ ಒಂತೆ ಬೇತೆ ವಿಷಯೊಲಾ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಅವೆನ್ಲಾ ನಮ ತೂವೊಡು. ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶರಾಯೆರ್ ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯೆರ್ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತಿನ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಗ್ರಂತೊದ ಮುನ್ನುಡಿಟ್ ಆ ಕತೆನ್ ಇಂಚ ಬರೆತ್ತೆರ್ : ''ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿಲೆಡ ಎಲ್ಲಿಡೇ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ದಿನೊಡ್ದ್ ದಿನೊಕ್ಕು ಮಸ್ತ್ ಪೆರ್ಮೆ ಪಡೆವೊಂದು ಮಲ್ಲಜನ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ನ ಪೊರ್ತುಡು, ಆಯನ ಸುತ್ತ ಮಸ್ತ್ ಜನ ಶಿಷ್ಯೆರ್ಕುಲು ಸೇರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅವೆನ್ ತೂದು ಕಿಚ್ಚಿ ಆಯಿನ ಕೆಲವುದಕ್ಲ್ ಆಯಗ್ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಕನವೊಡುಂದ್, ಆಯನ ಜೆಪ್ಪುನ ಮಂಚವುದ ಅಡಿಟ್ ಒರ್ತಿ ಸೂಳೆನ್ ದೆಂಗಾದ್ ಕುಲ್ಲಾಯೆರ್. ನೆಡ್ದ್ ಅವಮಾನವಾಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಶಿಷ್ಯೆರ್ನಕುಲು ಎಂಚಿನ ಸಮಾಧಾನ ಪಂಡೆರ್‌ಡಲಾ ಕೇನಂದೆ, ಸೀದ ಸುದೆತ್ತಡೆ ಪೋದು ನೀರ್‌ಡ್ ಮುರ್ಕುದು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಜೈನಧರ್ಮೊಗು ಜಲಾಂಜಲಿ ಕೊರ್ಯೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಘೋಷಣೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಕುಡವೊರ ನೀರ್‌ಡ್ದ್ ಮುರ್ಕುದು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಘಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್ ಪೋಯೆ. ಅಲ್ಪ ಒಂಜಿ ಶೈವಗ್ರಂತೊನು ಆನೆದ ಮಿತ್ತ್ ದೀದ್ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಲ್ಪುನೈನ್ ತೂದ್, ಆ ಗ್ರಂತೊಡು ದಾಲ 'ರಸ' ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಮಾತೆರ್ನ ಎದುರುಡೆ ದಾಲಾ ಅಲ್ಕ್‌ದಾಂತೆ ಪಂಡೆ. ಉಂದೆನ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಕೋಪ ಬತ್ತ್‌ನ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಸೀದಾ ಪೋದು ರಾಜಗ್ ದೂರು ಕೊರ್ಯೆರ್. ರಾಜೆ ರತ್ನಾಕರನ್ ಲೆಪುಡಾದ್ ವಿಚಾರಣೆ ಮಲ್ಪುನಗ, ಆಯೆ ಪೋಡಿಗೆ ದಾಂತೆ ಉತ್ತರ ಕೊರ್ಯೆ. ಸವಾಲ್ ಪಾಡ್ಯೆ. ಅಂಚ ಬಜೀ ಒಂರ್ಭ ತಿಂಗೊಳ್ದು ಪತ್ತ್ ಸಾವಿರ

ಪದ್ಯೊಲಿಪ್ಪುನ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಪನ್ಪಿ ಮಹಾಗ್ರಂಥೊನು ಬರೆದ್ ಕೊರ್ದುಲ ಅಲ್ಪದ ರಾಜನಲಾ ಜನೊಕುಲೆನಲಾ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯೆ. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ರಾಜನ ಪಾತೆರ ಕೇಂಡ್‌ದ್ 'ವೀರಶೈವ' ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರ್ಯೆ. ಆಂಡಲಾ ಆಯೆ 'ಯಾನ್ ಸೈತಿಬೊಕ್ಕ ಎನ್ನ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆನ್ ಮಾತ ಜೈನರೇ ಮಲ್ಪೊಡುಂದ್' ತೆರಿಪಾಯಿನತ್ತಾಂದೆ, 'ಯಾನ್ ಏಪೊಲಾ ಮನಸ್‌ಡ್ ಜೈನೆನೇ ಆದಿತ್ತೆ; ಎನ್ನ ಕಂಟೆಲ್ಡ್ ಕಟ್ಟಿನವು ಲಿಂಗ ಅತ್ತ್, ಗೊಂಟು ಬಜ್ಜೆಯಿ' ಪಂಡ್‌ದ್ ಅವೆನ್ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋಜಾದ್ ಕೊರಿಯೆ''

ಈ ಕಥೆಟ್‌ಲಾ ಪೂರಾ ಸತ್ಯ ಇಪ್ಪಂದ್‌ಂದಾಡ್ಲಾ, ಪೂರಾ ಸುಳ್ಳುಲಾ ಆದಿಪ್ಪಂದ್. ನೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ನಮಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ರತ್ನಾಕರನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಪೆಜ್ಜಿದ್ ದೆಪ್ಪೊಡಾಪುಂಡು. ನನ ಮೂಜಿನೆದಾದ್ ಸುರುಟ್ಟೇ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕನೇ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ರಡ್ಡ್ 'ಕಾದಂಬರಿ'ಲು ಬೈದ್‌ಂಡ್. ನೆನ್ನ್ ಬರೆನಗಲಾ, ಐನ್ ಬರೆಯಿನಕುಲು ಮಸ್ತ್ ಕಡೆಡ್ದ್ ಮಾಹಿತಿಲೆನ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬರೆತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಐತ್ತ ಒಟ್ಟುಗೇ ಐಕುಲು ಕಾದಂಬರಿಲು ಆಯಿನ್ನೈಡ್ದಾತ್ರ ಕೆಲವು ಕಲ್ಪನೆಲೆನ್ಲಾ ಸೇರ್ಸಾದ್ ಪೊರ್ಲುಲ ಮಲ್ದೆರ್. ಐಕ್ಲೆಡ್ಲಾ ನಮ ಸತ್ಯೊಗು ಕೈತಲಿಪ್ಪುನ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಸರಿ ತೂದು ನಾಡ್ದ್ ಪೆಜ್ಜಿದ್ ದೆಪ್ಪೊಡು. ಮುಲ್ಪ ಯಾನ್ ಆ ರಡ್ಡ್ ಕಾದಂಬರಿಲೆಡ್ ಇಪ್ಪುನ ಕತೆನ್ ಪನರ ಪೋಪುಜಿ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಅವು ಬಾರೀ ಮಲ್ಲೆ ಉಂಡು. ಆಂಡ ಆ ಕಾದಂಬರಿಲೆಡ್ ತೋಜದ್ ಬರ್ಪುನ ಸತ್ಯೊಲು, ಅಂಚೆನೆ ನೆಡ್ದ್ ದುಂಬು ಪಂಡಿನ ದೇವಚಂದ್ರೆ ಬೊಕ್ಕ ಜನೊಕ್ಲೆ ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಬರೆಯಿನ ಕಟ್ಟ್‌ಕತೆಟ್ಟುಪ್ಪುನ ಸತ್ಯೊಲೆನ್ ದೀವೊಂದು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂತೆ ಪನ್ಪೆ.

★ ★ ★

ಕ್ರಿ.ಶ. ಪದಿನಾಜನೆ ಶತಮಾನದ ಪೊರ್ತುಡು ಕಡಲ ಬರಿತ್ತ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮಧ್ಯೊಡಿತ್ತ್‌ನ 'ಜೈನಕಾಶಿ' ಬೆದ್ರ ಒಂಜಿ ಮಾಮಲ್ಲ ಬ್ಯಾರೊದ ಕೇಂದ್ರ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗ ಅಂದಾಜಿ ಏಳ್‌ನೂದ್ದು ಇಲ್ಲುಲು ಜೈನೆರ್ನವ್ವೇ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಈ ಜೈನೆರೆಡ್ ಹೆಚ್ಚಿನಕ್ಲು ಪಿದಾಯಿ ಊರು-ದೇಶೊಲೆಗ್ ಪೋದು ಬೊಲ್ಲಿ, ಬಂಗಾರ್, ಮುತ್ತ್, ರತ್ನ, ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯ... ಇಂಚ ಬಾರಿ ಬಿಲೆತ್ತ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ಬ್ಯಾರ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಲುಂದ್ ಪುದಾರ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಅವ್ವೇ ಶೆಟ್ಟಿಂದ್ ಆತ್‌ಂಡ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಶ್ರೀಮಂತೆರಾಯಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಲ್‌ನಕುಲು ಬೆದ್ರಡ್ ಎಡ್ಡೆ ಬಸ್ತಿಲೆನ್ ಕಟ್ಟಾಯೆರ್, ಮೂರ್ತಿಲೆನ್ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್, ದಾನ-ಧರ್ಮ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚಿನ ಬೆದ್ರಡ್ ಜೈನೆರ್ನ ಪೇಟೆದ ಜೈನೆರ್ನ ನಡುಟ್ಟು ದೇವರಾಜಯ್ಯೆ ಪನ್ಪಿನಾರ್ ಜೀವನ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮೇರ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜವಂಶೊಗು ಸೇರಿನ ಎಡ್ಡೆ ಮಾನಾದಿಗೆದ ಇಲ್ಲದಾರ್. ದೇವರಾಜಯ್ಯೆರ್ ಸೂರ್ಯ ವಂಶೊಗು ಸೇರಿನ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮನೆತನೊದಾರ್ ಆಯಿನ್ನೈಡ್ದಾತ್ರ ಊರ್ದ ಬಾಕಿ ಜೈನ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಲೆಕ್ಕ

ಬ್ಯಾರ ಮಲ್ತೊಂದು ಇತ್ತೆರಾ, ಇಜ್ಜಾ ಬೇತೆ ಎಂಚಿನ ಕಸುಬು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಜಿ. ಈ ದೇವರಾಜಯ್ಯೆರ್ ಶೃಂಗೇರಿದಂಚಿದ ಪೊಣ್ಣನ್ ಮದ್ಮೆ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಬುಡೆದಿನ ಪುದರ್ ಯಶಸ್ವತೀಂದ್, ಕುಸುಮಮ್ಮಂದ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಿನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಎಡ್ಡೆ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ ಇತ್ತಿನ ಈ ಸಂಸಾರೊಡು ಮೋಕೆದ ಮಲ್ಲ ಮಗೆ ಆದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಪುಟ್ಯೆ. 'ರತ್ನಾಕರ' ಪಂಡ ನವರತ್ನೊಲೆನ್ ಉಲಾಯಿ ದಿಂಜಾವೊಂದಿಪ್ಪುನ ಮಲ್ಲ ಸಮುದ್ರಾಂದ್ ಅರ್ಥ. ರತ್ನಾಕರಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಪುಟ್ಟಿನಾಲ್ ಆಯನ ತಂಗಡಿ ಮರುದೇವಿ.

ದೇವರಾಜಯ್ಯೆರ್ನ ನೆರೆ–ಕರೆಟ್ಟ್ ಲಿಂಗಾಯಿತೆರ್ನ ಇಲ್ಲ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್, ಆ ಇಲ್ಲದ ಪೊಂಜೊವುಲಾ ಶೃಂಗೇರಿದಂಚಿಡ್ದೇ ಮದಿಮೆ ಆದ್ ಬತ್ತಿನಾಲ್‌ಂದ್, ಆ ರಡ್ಡ್ ಇಲ್ಲದಕ್ಲೆಗ್ಲಾ ಭಾರೀ ಎಡ್ಡೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್, ಆ ಕೈತಲ್ದ ಲಿಂಗಾಯಿತೆರೆ ಇಲ್ಲಡ್ ರತ್ನಾಕರನನೇ ಪ್ರಾಯೊದ ಗಿರಿಜೆ ಪನ್ಪಿ ಒರ್ತಿ ಪೊಣ್ಣು ಬಾಲೆ ಇತ್ತೊಲುಂದು; ರತ್ನಾಕರೆ, ಮರುದೇವಿ, ಗಿರಿಜೆ – ಮೊಕ್ಲು ಮೂಜಿ ಜನಲಾ ಏಪಲಾ ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರೊಂದು ಗೊಬ್ಬೊಂದು ಮೋಕೆಡಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಿನಕ್ಲ್ ತೆರಿಪಾವೆರ್. ರತ್ನಾಕರಗ್ ಒಂತೆ ಪ್ರಾಯ ಆನಗ ಬರವು ಕಲ್ಪೆರಾಂದ್ ಬೆದ್ರದ ಜೈನ ಮಠೊಕ್ಕು ಪೋವರ ಸುರುಮಲ್ತೆ. ಅಲ್ಪ ಎಡ್ಡೆ ತೆರಿದ್‌ನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಲು ಊರ್ದ ಜೈನರೆ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಸೇರಾವೊಂದು ಬರವು ಕಲ್ಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಇತ್ತೆದ ಲೆಕ ಸ್ಲೇಟ್, ಕಡ್ಡಿ, ಪೆನ್ನ್, ಪೆನ್ಸಿಲ್, ಕಾಗಜಿ ಇಜ್ಜಾಂದಿನ ಕಾಲ. ತೆರಿದ್‌ನಕ್ಲ್ ದಾಲ ಗ್ರಂಥೊ ಮಿನಿ ಬರೆವೊಡುಂದಾಂಡ ತಾರಿದೋಲೆದ ಮಿತ್ತ್ ಕಬ್ಬೊದ ಕಂಠೊಡು ಬರೆವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆ ಪೊರ್ತುಡು ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಅರಿಟ್ಟ್ ಪೊಯ್ಯೆಡ್ ಬಿರೆಲ್ ತಿರ್ಗಾದ್ ಅಕ್ಷರ ಕಲ್ಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆ ಪೊರ್ತುಡು ಅಂಚನೆ ಬರವು ಕಲ್ತೆ. ಅಪಗ ಇಲ್ಲ್ ಇಲ್ಲಡ್, ಮಠೊಟ್ಟು ಮಾತ ಪುರಾಣ ಓದುನ ಕ್ರಮ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿಲುಲಾ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಪುರಾಣ ಓದು ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್; ಅಂಚನೆ ಮಠೊಟ್ಟು ಸ್ವಾಮಿಲುಲಾ ಜನೊಕ್ಲೆಗಾತ್ರ ಪುರಾಣ ಓದೊಂದು, ಓದ್‌ಪಾವೊಂದು ಇತ್ತೆರ್. ರತ್ನಾಕರೆ, ಇಲ್ಲಡ್, ಮಠೊಟ್ಟು ಈ ಪುರಾಣ ಓದುನ್ಯೆನ್ಲಾ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಮಲ್ಲ ಬಿರ್ಸೆ ಆಯೆ. ಆಯಗ್ ಜೈನ ಪುರಾಣೊದ ಮಿತ್ತ್, ಕಾವ್ಯದ ಮಿತ್ತ್ ಎಡ್ಡೆ ರುಚಿ ಪುಟ್ಟುಂಡ್. ಐಟ್‌ಲಾ ಆಯಗ್ ಮಸ್ತ್ ಕುಸಿ ಕೊರಿನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಪಂಡ 'ಆದಿಪುರಾಣ'. ಐತ ಉಲಾಯಿಡ್ ಬರ್ಪುನ ಭರತ–ಬಾಹುಬಲಿನ ಕತೆನ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಮನಸ್‌ದೀದ್ ಮೋಕೆಡ್ ಕೇಂಡ್‌ದಿಪ್ಪೊಡು.

ಉಂದ್‌ವೇ ಪೊರ್ತುಡು ನೆನೆತ್ತೊನೊಡಾಯಿನ ನನೊಂಜಿ ಸಂಗತಿ ಪಂಡ, ಉಂದು ಹರಿದಾಸೆರೆನಕ್ಲೆ ಕಾಲ. ಬೆದ್ರಡ್‌ಲಾ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತೆರಾಯಿನ ಹರಿದಾಸೆರ್ನಕ್‌ಲ್ 'ಕೀರ್ತನೆ' ಪನ್ಪಿ ಭಜನೆಲೆನ್ ಪಂಡೊಂದು ಊರುಡು ತಿರ್ಗೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ತೋಜುಂಡು. ಅಪಗ ಪದ ಪನೊಂದು ಪೋಪಿನ ದಾಸೆರ್ನಕ್‌ಲ್ನ ಪಿರಾವುಡ್ದ್ ಭಜನೆಲೆನ್ ಕೇನೊಂದು ರತ್ನಾಕರೆ ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆಂದ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಿನಕುಲು ಪಂತೆರ್. ಉಂದು ಸತ್ಯಾಂದೆ ಪನೊಲಿ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಇಂಚ ದಾಸೆರ್ನ ಪಿರಾಡ್ದ್ ತಿರ್ಗಿನ ರತ್ನಾಕರಗ್ ''ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಗೀತೆಲು'' ಪನ್ಪಿನ ಭಜನೆ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಬರೆವರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಂಡ್‌ಂದ್ ತೋಜುಂಡು. ಹರಿದಾಸೆರ್ನ

ಪೊರ್ಲುದ ಕೀರ್ತನೆಲು ಆಯನ್ ಮಲ್ತ್‌ಕಟ್ಟಾದ್ ತಾನ್‌ಲಾ ಅಂಚಿನನೆ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಬರೆವೊಡು ಪನ್ಪಿ ಅರ್ತಿ ಪುಟ್ಟಾದಿಪ್ಪೊಡು. ದುಂಬೇ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದಂಚಿನ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ ಪೊರ್ಲು-ತಿರ್ಲ್‌ಗ್ ಮರ್ಲ್‌ದ್‌ನ ಆಯೆ ಪಗೆಲ್‌ಡ್ ದಾಸೆರ್ನ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಕೇಂದ್, ರಾತ್ರೆ ಕುಲೋಂದು ಅಂಚಿನನೇ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಬರೆದಿಪ್ಪೊಡು.

ನೆಕ್ಕ್ ಒತ್ತು ಕೊರ್ಪುಲೆಕ್ಕ ರತ್ನಾಕರೆ ಎಲ್ಲಿಡೇ ಕಾವ್ಯರಚನೆದ ಬಗೆಟ್ ಮಸ್ತ್ ಉಮೇದ್ ತೋಜಾದಿತ್ತೆ; ಐತ ಬಗ್ಗೆ ದಿಂಜ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ತೆರಿಯೊನ್ರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ದಿತ್ತೆಂದ್ಲ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಎಂಚ ಪಂಡ ದೇವಚಂದ್ರೆ ರಾಜಾವಳೀ ಕಥೆಟ್ಟ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ 'ರತ್ನಾಕರೆ ಎಲ್ಲಿಡೇ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಲಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರೊಲೆಡ್ ದಿಂಜ ಬಿರ್ಸೆ ಆದ್, ಸಾರತ್ರಯೊಕ್ಕು ಕೇಶವ ವರ್ಣ್ಯೆರ್ ಬರೆಯಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನೊಲೆನ್ಲಾ, ಕುಂದ ಕುಂದಾಚಾರ್ಯೆರ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತೊಲೆಗ್ ಪ್ರಭೇಂದು ಬರೆಯಿನ ಟೀಕೆಲೆನ್ಲಾ, ಸಮಾಧಿ ಶತಕ ಏಕಸಪ್ತತಿ ಸ್ವರೂಪ-ಸಂಬೋಧನೆ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಮಸ್ತ್ ಓದುದು ಮಲ್ಲ ಆಗಮ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್‌ದೀದ್ ಮಲ್ಲ ಕವಿ ಆಯೆ.' ನೆಡ್ದ್ ಎಲ್ಲಿಡೇ ಆಯಡ ಇತ್ತಿನ ಬರವುದ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ನನಲಾ ಒಂಜಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದ ಪ್ರಕಾರ ರತ್ನಾಕರೆ ಜವನಾದಿಗೆಗ್ ಬರ್ಪುನ ಆ ಪೊರ್ತುಡು ಎಡ್ಡೆ ರಾಗೊಡ್ ಪನೊಲಿಯಾಯಿನ ಕೀರ್ತನೆಲು ಅತ್ತಂದೆ, ಭರತೇಶ ವೈಭವದ ಪ್ರತೀ ಸಂಧಿದ ಸುರುಟ್ಟು ತಿಕ್ಕುನ 'ನಿರಂಜನ ಸ್ತುತಿ' ಪನ್ಪಿ ಪೊರ್ಲುದ ಸಾಂಗತ್ಯ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ಲಾ ಬರೆದಿಪ್ಪೊಡುಂದ್ ತೆರಿನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಆ ಪೊರ್ತುಗು ರತ್ನಾಕರನ ಮಸ್ತ್ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಬೆದ್ರದ ಇಲ್ಲ್ ಇಲ್ಲಡ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಂಚ ಪನೊಡುಂದಾಂಡ ಅವು ಈ ಕೀರ್ತನೆ ಬೊಕ್ಕ ನಿರಂಜನ ಸ್ತುತಿಕ್ಕುಲೇ ಆದಿಪ್ಪೊಡು. ಒಟ್ಟಾರೆ ರತ್ನಾಕರೆ ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಆಯನ ಪೊರ್ಲುದ ಕಾವ್ಯೊಲೆಡ್‌ದಾತ್ರ ಊರುಡು ಎಡ್ಡೆ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯೆ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕುಲು ರತ್ನಾಕರನ ಶತಕೊಲೆಡ್ ಒಂಜಾಯಿನ, ಬೇತೆಕ್ಲೆಗ್ ತಾರ್ಕಣೆ ಮಲ್ತ್ಂಡ ಆತ್ ಎಡ್ಡೆಂದ್ ಪನರೆ ಆವಂದಿನ 'ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ' ಪನ್ಪಿ ಕಾವ್ಯೊನು ಈ ದಿನೊಕ್ಲೆಡೇ ಬರೆದಿಪ್ಪೊಡೊಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಅಂತೂ ಎಲ್ಲಿಡೇ ಆಯೆ ಮಲ್ಲ ಕವಿ ಆಪುನ ಲಕ್ಷಣ ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತ್ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನವು ಸತ್ಯ.

ಬೆದ್ರದ ಏಳ್‌ನೂದು ಜೈನೆರ್ನ ಇಲ್ಲಲೆಡ್ ದಿನೊಲಾ ಬೈಯದ ಪೊರ್ತುಗು ರತ್ನಾಕರನ ಪದ್ಯೊಲು ಕೇನರೆ ಸುರುವಾಂಡ್. ಆಯಗ್ ಬಾರೀ ಮೋಕೆದ ಸಾಂಗತ್ಯೊಲಂತೂ ಏರಾಂಡ್ಲ ಪನೊಂದಿತ್ತ್‌ನೈನ ಕೇಂಡ, ಒರ ಅಡೇಗೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಕೇನ್ಗ ಪನ್ಪಿನ ರೀತಿದ ಪದ್ಯೊಲು. ಅಂಚಾದ್ ಅಂಚಿನ ಪದ್ಯೊಲೆಡ್ದಾತ್ರ ಕವಿ ರತ್ನಾಕರನ ಪುದರ್ ಊರುಡು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಪರಊರುಡ್ಲಾ ಪರಡ್‌ಂಡ್. ಕಾರ್ಲದ ಅರಸುಲೆನ ಕೆಬಿಕ್ಲಾ ಮುಟ್ಟ್ಂಡ್.

ಆ ಪೊರ್ತುಡು ಕಾರ್ಲದೂರುಲಾ ಬೆದ್ರದ ಊರ್ದಲೆಕ್ಕನೇ ಪದಿನೆಣ್ಮ ಬಸದಿಲೆಡ್‌ದಾತ್ರ ಒಂಜಿ ಪುಣ್ಯಾದಿಗೆದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಆದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಆತೆ ಅತ್ತಾಂದೆ ಅವು ಬೈರವ

ಅರಸೆರ್ನ ರಾಜಧಾನಿ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ರತ್ನಾಕರೆ ಬೆದ್ರಡ್ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆವೊಂದಿತ್ತಿನ ಪೊರ್ತುಡು, ಕಾರ್ಲಡ್ ಚಂದ್ರವಂಶದ ಇಮ್ಮಡಿ ವೀರಭೈರವರಸೆ ಆಡಳ್ತೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತ್. ಆಯಗ್ ಬೆದ್ರದ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ರಾಜಮನೆತನೊಕ್ಕು ಸೇರಿನ ದೇವರಾಜಯ್ಯೆರೆನ ಮಗೆ ರತ್ನಾಕರನ ಬರವುದ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆದ ಸುದ್ದಿ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ್. ಆಯನ್ ರಾಜೆ ಓಲಗ ಚಾವಡಿಗ್ ಲೆಪುಡಾದ್ ಇಸಯೋ ತೆರಿಯೊಂಡೆ. ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆನ್ ಕಣ್ಣಾರೆ ತೂಯಿನ ಭೈರವ ರಾಜೆ ಆಯನ್ ಕಾರ್ಲದ ಅರಮನೆಟ್ 'ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ' ಆವೊಡುಂದ್ ಕೇಂಡೆ. ಬೆಚ್ಚ ನೆತ್ತೆರ್ದ ಉಲ್ಲೆಸ ಉರ್ಕುನ ಜವನೆ ರತ್ನಾಕರೆ, ಉಂದು ಪದ ಬರೆವರ ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಅವಕಾಶಾಂದ್ ಎನ್ನ್‌ದ್ ಒತ್ತೊಂಡೆ. ಕಾರ್ಲ ಸೇರೊಂಡೆ.

ಇತ್ತೆ ಆಯನ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಪ್ಪುನ ಉಮೇದ್‌ಗ್ ರೆಂಕೆ ಬತ್ತ್‌ಲೆಕ್ಕ ಆಂಡ್. ಎಡ್ಡೆ ಜಾಗೆಡ್ ಆಯನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆಗ್ ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ನಿಲೆ-ಬಿಲೆ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ್. ಅವು ಆಯನ ಯೋಗ್ಯತೆಡ್ದ್ ಆಯಗ್ ತಿಕ್ಕಿನ ಮಾನಾದಿಗೆ ಅತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ ದಾಲಾ ಅತ್ತ್‌ಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಇಪ್ಪಡ್, ಅಂತೂ ದುಂಬೇ ಪದ್ಯ ಬರೆಪ್ಪುನು ಪಂಡ ಮಸ್ತ್ ಕುಷಿ ಪಡೆವೊಂದಿತ್ತಿನ ರತ್ನಾಕರಗ್ ಇತ್ತೆ ಅವ್ವೇ ಬೇಲೆ ಆಂಡ್. ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಯಿನ ಈ ಪೊರ್ತುಡು ಆಯೆ ಇತೊರ್ತು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಪೊಡಿ ಬರವಣಿಗೆ ಬುಡುದು, ದಾದಾಂಡ್ಲ ಮಲ್ಲಗ್ರಂಥ ಬರೆವೊಡುಂದ್ ಯೋಚನೆ ಮಲ್ತಿಪ್ಪೊಡು. ಅಪಗ ಆಯಗ್ ಮಠೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಡ್ ಎಲ್ಲಿಡೇ ಕೇನ್ನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ನೆನಪಾದಿಪ್ಪೊಡು. ಐಟ್‌ಲಾ ಆಯಗ್ ಬಾರಿ ಆರ್ತಿ ಆಯಿನ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿನ್ ದುಂಬುದೀವೊಂದು, ಪೊಸ ರೀತಿಡ್ ಕಾವ್ಯ ಬರೆವೊಡುಂದ್ ಮನಸ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿಪ್ಪೊಡು. ಅಂಚ ಈ ಪೊರ್ತುಡು ಆಯೆ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಬರೆಯೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆಂದ್ ಪನೊಲಿ. ದಾಯೆ ಪಂಡ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಬರೆಯೆರೆ ಏಪ ಸುರುಮಲ್ತೆಂದ್ ಸರಿಯಾದ್ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಕೆಲವೆರ್ ಆಯೆ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಬೆದ್ರಗ್ ಪೋದು, ಔಲು ವಿಜಯಣ್ಣ ಕವಿನ 'ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ' ಪನ್ಪಿ ಗ್ರಂಥೊನು ಆನೆದ ಮಿತ್ತ್ ದೀದ್ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಲ್ತೊಂದಿಪ್ಪುನೈನ್ ತೂದ್ ಎಂಕ್‌ಲಾ ಅಂಚೆನೆ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಡುಂದ್ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಬರೆಯೆಂದ್ ಕೆಲವುದಕ್ಲು ಪನ್ಪೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಕೆಲವುದಕ್ಲ್ ಆಯೆ ಜೈನಧರ್ಮ ಬುಡ್ದ್ ಘಟ್ಟಗ್ ಪೋಯನಲ್ಪ, ಬೇತೆ ಶೈವಗ್ರಂಥ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಲ್ಪುನೈನ್ ತೂದ್, ಐಟ್ ದಾಲಾ ರಸ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್, ಐಕ್ ಸವಾಲಾದ್ ರಸವತ್ತಾಯಿನ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ನು ಬರೆಯೆಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಕಾದಂಬರಿಕಾರೆರ್ನಕ್ಲ್ ಆಯೆ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಯಿನ ಪೊರ್ತುಡೇ ಬರೆಯಿನ ನಿರಂಜನ ಸ್ತುತಿನ್ ದುಂಬು ದೀವೊಂದು ಪೊರ್ಲುದ ರಾಗೊಡು ಪನೊಲಿಯಾಯಿನಂಚಿತ್ತಿನ 'ಸಾಂಗತ್ಯ' ಶೈಲಿಡ್ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊನು ಬರೆಯೆ. ಉಂದುವೇ ಪೊರ್ತುಡು ಆಯೆ ಈ ಕಾವ್ಯೊನು ಬರೆಯೇಂದ್ ಪನರೆ ನನವೊಂಜಿ ಕಾರಣ, ಐಟಿತ್ತಿನ ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನೆ. ಅವು ಆಯೆ ಅಲ್ತ ರಾಜಕುಮಾರಿನ್ ಮೋಕೆ ಮಲ್ತ್‌ನೈತ್ತ ಫಲಾಂದ್ ಮಸ್ತ್‌ಜನ ಪನ್ಪೆರ್.

ಬಹುಶಃ ಇಂಚ ಆದಿಪ್ಪೊಡು. ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ ರತ್ನಾಕರೆ ರಾಜನ ಓಲಗ ಚಾವಡಿಡ್ ಅಪಗದ ಕ್ರಮೊತ್ತಲೆಕ್ಕ ತಾನ್ ಬರೆಯಿನ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ್ ಓದುದಿಪ್ಪೊಡು. ಐನ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ರಾಜೆಲಾ ಬೆರಿ ಬೊಟ್ಟೊಂದಿತ್ತೆ. ಉಂದು ಪೂರಾ ಮಸ್ತ್‌ಜನ ಆಯನ್ ಮೆಚ್ಚುಲೆಕ ಆಂಡ್. ಐಟ್ಲಾ ಇಮ್ಮಡಿ ವೀರಭೈರವನ ಮಗಲೆಗ್ ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯೊಡ್ಲಾ, ಬರೆಯಿನ ಆಯನ ಮಿತ್ತ್‌ಲಾ ಮಸ್ತ್ ಮೋಕೆ ಪುಟ್ಟಾಂಡ್. ಅಂಚೆನೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಶಾಂತಲೆಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದೆ ಆದಿತ್ತೊಲುಂದ್ ಕಾದಂಬರಿಕಾರೆರ್‌ನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಅಂಚ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಬುಡ್ಪಾಯಿನ ಚಿತ್ರಲಾ, ಐನ್ ಬುಡ್ಪಾಯಿನ ಆಲ್‌ಲಾ ರತ್ನಾಕರಗ್ ಪೊರ್ಲುಗು ತೋಜಿಯೆರ್. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎಡ್ಡೆ ಬಿಸ್ರಾದಿಗೆದ ಅಕ್ಲ್ ಇರ್ವೆರ್ಲಾ ಒರ್ಯನೊರಿ ಮೆಚ್ಚೊಂಡೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಅವ್ವೇ ಮೋಕೆಡ್ ಅಕ್ಲ್ ಅಪಗಪಗ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಪಾತೆರಿಯರ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಉಂದು ಭರತೇಶ ವೈಭವೊದ ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನೆಗ್ ಶಕ್ತಿ ಕೊರುಂಡು.

ರಾಜಗ್ ಆಸ್ಥಾನೊಡು ರತ್ನಾಕರನ ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನೆದ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಭಾರೀ ಕುಸಿಯಾದಿಪ್ಪೊಡು. ಐಕಾತ್ರ ಆಯೆ ಇಂಬ್ಯಗ್ 'ಶೃಂಗಾರ ಕವಿ ಹಂಸರಾಜ' ಪಂಡ್‌ದ್ ಬಿರುದು ಕೊರ್ದು, ಮಾನಾದಿಗೆಲಾ ಮಲ್ತೆ. ಇಜ್ಜಿ ಈ ಬಿರುದುನು ಬೆದ್ರದ ಪಂಡಿತ ಮಂಡಲಿಡ್, ಗುರು ಮಾಹೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ ಕೊರ್ಪಾರ್ಯೆರ್‌ಂದ್ ರಾಮೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೆರ್ ಆರ್ನ ಕಾದಂಬರಿಡ್ ಬರೆತ್ತೆರ್. ಇಪ್ಪಡ್, ಅಂತೂ ಆಯನ ಬರವುಗು ಸರಿಯಾಯಿನ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ರಾಜನ ಒರ್ತಿಯೇ ಮಗಲೆ ಶಾಂತಲೆಗ್ ಮಸ್ತ್ ಕೈತಲಾಯೆ. ಆಲ್ ಆಯನ ಎಡ್ಡೆ ಪದ್ಯೊಲೆಗ್ ಪೊರ್ಲುದ ರಾಗ ಪಾಡ್‌ದ್ಲಾ ಪನೊಂದಿತ್ತೊಲುಗೆ. ಆಯೆ ಆಲೆನ ಚಿತ್ರೊಲೆನ್ ಪುಗರೊಂದಿತ್ತೆಗೆ. ಇಂಚ ರಾಜಕುಮಾರಿನ ಸಹವಾಸೊಡು ಇತ್ತಿನ ರತ್ನಾಕರನ ಬರವುಡ್ಲಾ, ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ಲಾ 'ಶೃಂಗಾರ' ಮಿತಿ ಮೀರ್ದ್ ಪೋಂಡು. 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚ ಪೊರ್ಲಾಂಡ್‌ದ್ ಪನ್ಪುನಲೆಕ್ಕ ಆಂಡ್.

'ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆ' ಬರೆಯಿನ ದೇವಚಂದ್ರನ ಪ್ರಕಾರ ಉಂದುವೇ ಪೊರ್ತುಡು ರತ್ನಾಕರೆ 'ಯೋಗ' ಸಾಧನೆಲಾ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆ. ಯೋಗೊಗು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ಮಸ್ತ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂತೊಲೆನ್ ಆಯೆ ಓದುದ್ ತೆರಿಯೆ. ಯೋಗೊದ ಬಗೆಟ್ ಆಯಗ್ ಎಡ್ಡೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ನಮಕ್ಕ್ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡ್ದ್‌ಲಾ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಇಂಚ ರತ್ನಾಕರನ ಯೋಗ ಸಾಧನೆ ಓಡೆಮುಟ್ಟ ಮುಟ್ಟುಂಡು ಪಂಡ, ಆಯೆ ಐಡ್‌ದಾತ್ರ 'ದಶವಾಯು ಸಿದ್ಧಿ' ಪನ್ಪಿನ ವಿದ್ಯೆನ್ ಕೈವಶ ಮಲ್ತೊಂಡೆ. ಪಂಡ ಆಯೆ ನಿಲತ್ತ ಮಿತ್ತ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಾಂದೆ ಗಾಳಿಡ್ ಓಡೆ ಬೋಡಾಂಡ್ಲಾ ಪೊವರ–ಬರಿಯರ ಕಲ್ತೊಂಡೆ. ಗಾಳಿ ಪೋಯಿನಲ್ಪ ಪೂರ ಪೋದು–ಬರ್ಪಿನಂಚಿತ್ತಿನ ವಿದ್ಯೆ ಅವು. ಉಂದೆನ್ ಆಯೆ ಒಂಜಿ ಸರ್ತಿ ಬೆದ್ರಗ್ ಪೋಯಿನ ಪೊರ್ತುಡು ಅಂಚೆನೇ ಕುಡ್ಲದಂಚಿ ಪೋನಗ, ಅಲ್ಪ ಒರಿ ಸನ್ಯಾಸಿಡ್ದ್ ಈ ದಶವಾಯು ಸಿದ್ಧಿ ವಿದ್ಯೆನ್ ಪಡೆಯೆಂದ್ 'ರತ್ನಾಕರ' ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಿನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಅಕುಲು ಪನ್ಪಿ ಪ್ರಕಾರ ರತ್ನಾಕರೆ ಬೆದ್ರದ ಇಲ್ಲಡೆ ಪೋನಗ, ಆಯನ ಕೈತಲ್ದ ಇಲ್ಲದ ಲಿಂಗಾಯಿತೆರೆ ಸಂಸಾರದ

ಗಿರಿಜೆಗ್ ಹಿರಿಯಾಕ್ಲ್ ಮದಿಮೆ ಮಲ್ಪರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತ್‌ನ ಸುದ್ದಿ, ಅಂಚೆನೆ ಆಲ್ ಮದ್ಮೆ ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ 'ಶಿವದೀಕ್ಷೆ' ಗೆತೊಂದು ಗಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರುದ ರಂಬಾಪುರಿ ಮಠೊಕ್ಕು ಪೋಯೊಲು ಪನ್ಪಿ ಸುದ್ದಿ ತೆರಿಯೆ. ಎಲ್ಲಿಡ್ದಿಂಚ ಒಟ್ಟುಗು ಮೋಕೆಡಿತ್ತಿನ ಗಿರಿಜೆಗ್ ಇಂಚ ಆಂಡತ್ತ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ತ್‌ನ ರತ್ನಾಕರೆ ಅಲ್ತ್‌ಡ್ದ್ ಸೀದಾ ಕುಡ್ಲದಂಚಿ ಪೋಯೆ. ಗುರುಪುರತ್ತಲ್ಪ ಒರಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್, ಇಂಬ್ಯನ್ ಪಾತೆರ್‌ಪಾದ್ 'ದಶವಾಯು ಸಿದ್ಧಿ' ವಿದ್ಯೆನ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೊರಿಯೆ. ಅವೆನ್ ಪತೊಂದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಕಾರ್ಲಗ್ ಬತ್ತೆ. ಉಂದು ಕಾದಂಬರಿಡ್ ತಿಕ್ಕುನ ವಿವರ. ಸತ್ಯನಾ ಸುಳ್ಳಾಂದ್ ತೆರಿಯಂದ್. ಅಂತೂ ಇಂಚಿನ ಒಂಜಿ ವಿಶೇಷ ವಿದ್ಯೆದ ಸಿದ್ಧಿ ಆಯಗ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪಿನವು ಸತ್ಯ ಇಪ್ಪೊಡು.

'ದಶವಾಯು ಸಿದ್ಧಿ' ವಿದ್ಯೆನ್ ತನ್ನ ಮೋಕೆದ ವ್ಯವಹಾರೊಗು ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತೊಂಡೆ. ಪಗೆಲ್‌ಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಾಂದೆ ರಾತ್ರೆಡ್‌ಲಾ ರಾಜಕುಮಾರಿನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗ್ ಏರೆಗ್ಲಾ ತೆರಿಯಂದಿಲೆಕ್ಕ ಪೋದ್ ಬರಿಯರ ಸುರುಮಲ್ತೆ. ಬಾಕಿಲ್‌ಡ್ ಪೋದು ಗವಾಕ್ಷಿಡ್ ಪಿದಾಯಿ ಬರೊಂದಿತ್ತೆಗೆ. ಇಂಚ ಆಯನ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ಲಾ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ'ದ ಬರವುಡ್ಲಾ ಶೃಂಗಾರ ಉರ್ಕುಂಡು. ಉರ್ಕಿನವು ತಮೆಲೊಡತ್ತೆ. ರತ್ನಾಕರನ ಜೀವನೊಡ್ಲಾ ಅಂಚಿನವೇ ಪೊರ್ತು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಯೆ ಕಾರ್ಲಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾದ್ ಬೇಗೊಡೇ ಎಡ್ಡೆ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನ್ನೈನ್ ತೂಯಿನ ಕೆಲವುದಕ್ಲೆಗ್ ಆಯನ ಮಿತ್ತ್ ಕಿಚ್ಚಿ ಆದಿಪ್ಪೊಡು. ಎಂಚಾಂಡ್ಲ ಆಯನ್ ತಿರ್ತ್ ಬೂರಾವೊಡು, ಆಯನ ತಪ್ಪುನು ನಾಡ್ದ್ ಪತ್ತೊಡುಂದು ಅಕ್ಲು ನಾಡೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಅಕ್ಲೆಗ್ ರತ್ನಾಕರೆ ರಾಜಕುಮಾರಿನೊಟ್ಟುಗು ರಾತ್ರೆ-ಪಗೆಲ್ ಮೋಕೆಡ್ ಮೆಯ್ ಮದಪ್ಪುನ ಸಂಗತಿ ತೆರಿಂಡ್. ಆಯಗ್ ಬುದ್ಧಿ ಕಲ್ಪಾವರ ಉಂದುವೇ ಸರಿಯಾಯಿನ ಸಂದರ್ಭ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ರಾಜಗ್ ಒಂಜೆಕ್ ರಡ್ಡ್ ಸೇರ್ಸಾದ್ ದೂರು ಕೊರಿಯೆರ್. ಕಾದಂಬರಿಕಾರೆರ್ನ್‌ಕ್‌ಲ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ ಅಕುಲು ಸುರುಟ್ಟು ಕಾರ್ಲದ ಸ್ವಾಮಿಲೆಗ್ ತೆರಿಪಾದ್, ಆರೆನ ಮೂಲಕ ರಾಜಗ್ ತೆರಿಪಾಯೆರ್‌ಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಉಂದೆನ್ ಕೇನ್ಯ ಭೈರವ ರಾಜಗ್ ಭಾರೀ ಗರ್ವ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಈ ಮಾತ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ಕಾರ್ಲದ ಲಲಿತಕೀರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿಲೆಗ್, ಅಂಚೆನೆ ರಾಜಗ್ ತೆರಿಪಾದ್ ರತ್ನಾಕರನ್ ತಿಕ್ಕಾದ್ ಪಾಡುನ್ನೈಟ್ 'ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ' ಬರೆಯಿನ ಕವಿ ವಿಜಯಣ್ಣನ ಮಲ್ಲ ಕೈ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಕೆಲವುದಕ್ಲ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಆಂಡ ಆ ಪೊರ್ತುಡು ವಿಜಯಣ್ಣೆ ಇತ್ತಿಜೆ. ರತ್ನಾಕರಗ್ಲಾ ವಿಜಯಣ್ಣಗ್ಲಾ ನೂದು ವರ್ಸೊದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಡುಂದು ತೆರಿನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಅವು ಎಂಚಿನಲ ಇಪ್ಪಡ್, ಅಂತೂ ರತ್ನಾಕರೆ ಪೊಣ್ಣ ಮೋಕೆಗ್ ಪೋದು ರಾಜನ ಕೈಟ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಬೂರ್ನಿ ಅಂತು ಕಂಡಿತ.

ಮುಲ್ಪ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿನ ನನೊಂಜಿ ಸಂಗತಿ ದಾದ ಪಂಡ. ಮಸ್ತ್ ತೆರಿದ್‌ನ ರತ್ನಾಕರೆ ಇಂಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದಿಪ್ಪೆರೆಲಾ ಯಾವು, ಮಲ್ಪಂದೆ ಇಪ್ಪರಲಾ ಯಾವು.

ದಾಯೆ ಪಂಡ ಏಪಲಾ ಪೊಣ್ಣು ಮೋಕೆಡ್ ಬೂರಿನಾಯೆ ಕುರುಡೆರ್‌ಲೆಕ್ಕ ಆಪೆರಂದ್ ಒಂಜಿ ಪಾತೆರ ಉಂಡು. ರತ್ನಾಕರೆಲಾ ಅಂಚ ಆದಿಪ್ಪೆ. ಮೈ ಮದತ್ತ್‌ದ್ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಶ್ಯಾಮಲೆನ ಸಹವಾಸ ಮಲ್ತ್‌ದಿಪ್ಪೆ. ಅತ್ತಾಂಡ ರತ್ನಾಕರೆ ಇಂಚ ದಾಲ ಮಲ್ಪಂದೆ ಇಪ್ಪರಲಾ ಯಾವು. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಸಮಾಜೊಡು ಮಲ್ಲಾಕ್ಲೆ ಇಲ್ಲದ ಪೊಣ್ಣುನ್ ರತ್ನಾಕರನಂಚಿನ ಒರಿ ಆಣ್ ಮೋಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೈತಲ್ ಪೋವೊಡುಂದೇ ದಾಲ ಇಜ್ಜಿ. ಸರೀಟೇ ಕಣ್ಣ್ ದೆರ್ತ್‌ದ್ ಒಂತೆ ಜೋರುಡೆ ತೂಂಡಲಾ ಯಾವು. ಅವು ಮಾಮಲ್ಲ ತಪ್ಪು ಆಪುಂಡು. ರತ್ನಾಕರನ ವಿಷಯೊಡು ಅಂಚ ಆದುಪ್ಪುರ್ಲ್ಲಾ ಯಾವು. ಅಂತೂ ರತ್ನಾಕರನ ಮಿತ್ತ್ ಆಸ್ಥಾನ ಕವೀಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್, 'ಶೃಂಗಾರ ಕವಿ ಹಂಸರಾಜಾಂದ್' ಬಿರುದು ಕೊರಿನ ರಾಜಗೇ ಗರ್ವ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್.

ರಾತ್ರೋರಾತ್ರೆ ರತ್ನಾಕರೆ ರಾಜಕುಮಾರಿನೊಟ್ಟುಗು ಉಪ್ಪರಿಗೆಡುಪ್ಪುನ ಪೊರ್ತುಡು ಸಾಕ್ಷಿ ಸಮೇತ ರಾಜನ ಕೈಕ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಬೂರ್ಯೆ. ರಾಜಾವಳೀ ಕಥೆಟ್ ದೇವಚಂದ್ರೆ ಪಂಡಿ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನ ಕೈಟ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಬೂರ್ದು ಬೇಜಾರಾದ್ (ಪೋಡಿದ್, ಆಯಡ ಇತ್ತಿನ ದಶವಾಯುಸಿದ್ಧಿ ವಿದ್ಯೆದ ಬಲೊಟ್ಟು ತಪ್ಪಾದ್ ಪಾರ್ದ್ ಪೋದು) ಆ ರಾತ್ರೆಡೇ ಸೀದಾ ಪೋದು ಆಯನ ಮೋಕೆದ ಗುರುಕುಲಾಯಿನ ಮಾಹೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿಯೆರ್ಡ ಜೈನ ಧರ್ಮೋದ 'ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ' ದೆತ್ತೊಂಡೆ.

ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ ಪಂಡ ಐಟ್ ಐನ್ ಸಂಗತಿ ಬರ್ಪುಂಡು. 1) ಸತ್ಯ ಪನ್ಪೆ, ಸುಳ್ಳು ಪನ್ಪುಜಿ 2) ಅಹಿಂಸೆನ್ ಪಾಲಿಸಾವೆ, ಹಿಂಸೆ ಮಲ್ಪುಜಿ 3) ಕಂಡುನ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುಜಿ 4) ದಿಂಜ ಪರಿಗ್ರಹ ದೀವೊನುಚಿ, ಅಂಚೆನೆ 5) ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪಂಡ ಪೊಣ್ಣು ಜೊಕ್ಲೆನ್ ಹಾಳ್ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಕಣ್ಣ್ ದೆರ್ತ್ ತೂಪುಜಿ. – ಉದೆನ್ ಮಾತ ಎನಡ್ದ್ ತೀನ್ಯಾರ್ತ್ ಒಂತೆಡಾಂಡ್ಲಾ ಆಚರಣೆ ಮಲ್ಪುವೇಂದ್ ಗುರುಕ್ಲೆಡ ವ್ರತ ದೆತೊನ್ನವೆ 'ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ'. ಉಂದೆನ್ ರತ್ನಾಕರೆ ದೆತೊಂಡೆ. ನೆಟ್ಟ್ ರತ್ನಾಕರನ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಕಡೆತ್ತವು ಮಸ್ತ್ ಮುಖ್ಯ. ಅವು ಆಯನ ಜೀವನೊನೇ ಬದಲ್ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್.

ಮುಲ್ಪ ನಡತ್ತ್‌ನ ಸಂಗತಿನ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಿನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಬೊಕ್ಕ ಬ್ರಹಪ್ಪೆರ್ ಒಂತೆ ಬೇತೆ ರೀತಿಡ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಅಕ್ಲೆನ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕುಮಾರಿನೊಟ್ಟುಗು ಇತ್ತ್‌ನ ರತ್ನಾಕರೆ ರಾಜನ ಕೈಟ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಬೂರ್ನಗ, ರಾಜೆ ರಾತ್ರೆಡೇ ಆಯನ್ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಪಾಡ್‌ಪಾಯೆ. ಅಲ್ಪ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಕುಲ್ಲಿನ ರತ್ನಾಕರಗ್ ಬಾರಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಂಡ್. ಸನ್ಮಾನ ಆಯಿನ ಈ ಊರುಡೇ, ರಾಜನ ಕೈಟೇ ಅವಮಾನ ಆಯಿನಾಡ್ದಾತ್ರ ನನ ಮುಲ್ಪ ಇಪ್ಪುನು ಸರಿಯತ್ತ್‌ಂದ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ನ ಆಯೆ ದೂರ ಪೋವೊಡುಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಲ್ತೆ. ಎಂಚಲಾ ಆಯನ ಕೈಟ್ 'ದಶವಾಯು ಸಿದ್ಧಿ ವಿದ್ಯೆ' ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಐತ್ತ ಬಲೊಟ್ಟು ಏರೆಗ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾವಂದಿಲೆಕ್ಕ ರಾತ್ರೆಡೇ ಜೈಲ್‌ಡ್ದ್ ಪಿದಾಯಿ ಬತ್ತೆ. ಒಂಚಿ ಪೋವೊಡುಂದ್ ತೆರಿಯಾಂದೆ ದುಂಬು ಪೋಯೆ. ಅಂಚಿ ವರಂಗ ದಾಂಟ್‌ದ್ ಆಗುಂಬೆ ಘಾಟಿದಂಚಿ ಪೋಯೆ. ಅಲ್ಪ ಸೋಮೇಶ್ವರೊಡು

ಆಯಗ್ 'ದಶವಾಯು ಸಿದ್ಧಿ ವಿದ್ಯೆ' ಕೊರಿನ ಸನ್ಯಾಸಿ ತಿಕ್ಯೆ. ಅಪಗ 'ಆ ವಿದ್ಯೆ ಯನನ್ ಹಾಳ್ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್'ಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ನನ ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ಆಯಗೇ ಪಿರ ಕೊರ್ಯೆ. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಗಟ್ಟ ಮಿತ್ತರ್ದ್ ಗಟ್ಟೊಗು ಪೋಯೆ. ಆಗುಂಬೆ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ದಾಂಟ್‌ದ್ ಪೋನಗ ಆಯಗ್ ಜೈನೆರ್ನ 'ಅತಿಶಯ ಕ್ಷೇತ್ರ'ವಾಯಿನ, ಅಪ್ಪೆ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾವತೀ ದೇವಿ ನೆಲೆಯಾದಿಪ್ಪುನ ಹೊಂಬುಚ ಕ್ಷೇತ್ರ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ್. ಅಲ್ಪ ಬಾರೀ ಪ್ರಾಕ್‌ದ ಗುರು ಪೀಠೊಡು ಶ್ರೀ ದೇವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕೆರ್ ಸ್ವಾಮಿಲಾದ್ ಇತ್ತೆರ್ (ದೇವಚಂದ್ರೆ ಪಂಡಿನ ಮಾಹೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿಲಾ ಆವರೆ ಸಾಧ್ಯ ಉಂಡು. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಮಹೇಂದ್ರ ಪಂಡ ದೇವೇಂದ್ರಾಂದೆ ಅರ್ಥ. ರತ್ನಾಕರೆಲಾ ಆಯನ ಕಾವ್ಯೊಡುಲಾ ಮಹೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ ಎನ್ನ ಗುರುಂದ್ ಪಂಡೊಂದೆ.) ಅಂಚ ಹೊಂಬುಚೊಗು ಪೋಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಗುರುಕ್ಕುಲಾಯಿನ ದೇವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿಯೆರ್ನ ಕಾರ್ ಪತ್ಯೆ. ಆಯನ ಕತೆ ಪೂರ ಸ್ವಾಮಿಲೆಗ್ ಪಂಡೆ. ಆರೆಡ ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ ದೆತೊಂಡೆ.

ಹೊಂಬುಚ ಸೇರಿನ, ಗುರು ಮಾಹೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿಯೆರ್ನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಅಂಚೆನೆ ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆಡ್ದಾತ್ರ ಮಸ್ತ್ ಬದಲಾಯೆ. ಆಂಡ ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ಲುನ ಸುಬಾವು ಆಯನವ್ವತ್ತ್. ಬಹುಶಃ ಮುಲ್ಪನೇ ಆಯೆ ಬರೆವೊಂದಿತ್ತಿನ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ನು ಮುಂದುವರ್ತ್‌ದಿಪ್ಪೊಡು. ಇತ್ತೆ ಆಯನ ಜೀವನದಲೆಕ್ಕನೆ, ಆಯನ ಕಾವ್ಯೊಡ್ಲಾ ಶೃಂಗಾರ, ಭೋಗ ವಿಷಯ ಕಡಿಮೆ ಆಂಡ್, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಯೋಗ ವಿಚಾರ ಹೆಚ್ಚಾಂಡ್. ಕಾದಂಬರಿ ಕಾರೆರ್‌ನಕ್ಲ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊನು ಮುಲ್ಪನೇ ಬರೆದ್ ಮುಗಿತ್ತೆಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಕಡೆಕ್ ಅವೆನ್ ಆಯನ ಮೋಕೆದ ಗುರುಕ್ಲೆಗ್ ತೋಜಾಯೆ. ಅವೆನ್ ತೂಯಿನ ಸ್ವಾಮಿಲು ಐಟ್ ಶೃಂಗಾರ ಒಂತೆ ಜಾಸ್ತಿ ಆಂಡ್‌ಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಅವೆನ್ ತಿದ್ದೊನೊಡುಂದ್ ತೆರಿಪಾಯೆರ್. ಗುರುಕ್ಲೆ ಪಾತೆರೊನ್ ಆವುಂದ್ ಒತೊಂಡೆ ರತ್ನಾಕರೆ.

ಕಾದಂಬರಿದ ಪ್ರಕಾರ... ಒಂತೆ ಸಮಯೊಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ನನೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಜೈನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಯಿನ ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳೊಡು ಪದ್ರಾಡ್ ವರ್ಸೊಗೊರ ಬರ್ಪುನ ಬಾಹುಬಲಿ ಸ್ವಾಮಿನ (ಗುಮ್ಮಡ್ ದೇವೆರ್ನ) ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ರತ್ನಾಕರೆ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊನು ಪತೊಂದು, ಸ್ವಾಮಿಲ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆವೊಂದು ಬೆಳಗೊಳೊಗು ಪೋಯೆ. ಅಲ್ಪಲಾ ಒಂಜಿ ಬಾರೀ ದುಂಬುದ ಗುರುಪೀಠ ಉಂಡು. ಅವು ಶ್ರೀ ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕೆರ್ನ ಗುರುಪೀಠ. ಅಲ್ಪಲಾ ರತ್ನಾಕರೆ ಸ್ವಾಮಿಲೆನ ಕಾರ್‌ಪತ್ತ್‌ದ್, ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಕತೆ ಪಂಡ್‌ದ್ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ತೋಜಾಯೆ. ಆರ್ಲಾ ಶೃಂಗಾರ ಹೆಚ್ಚಾಂಡ್‌ಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್, ಒಂತೆ ಆತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮನಂಚಿ ಮನಸ್ ಕೊರ್ಲಾಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಆವುಂದ್ ಒತ್ತೊಂಡೆ; ಅಂಚೆನೆ ಮಲ್ತೆ. ಈತಾನಗ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕೊಗು ಬತ್ತ್‌ನ ಬೆದ್ರದ, ರತ್ನಾಕರನ ಗುರ್ತೊದ ದೋಸ್ತಿನಕುಲು, ಆಯನ್ ಬೆದ್ರಗ್ ಬಲಾಂದ್ ಲೆತ್ತೆರ್. ಎಡ್ಡೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥೊಲೆಗ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ಪುನ 'ಜೈನಕಾಶಿ' ಬೆದ್ರಡ್ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ಗ್ರಾ

ಎಡ್ಡೆ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಡು, ತಿಕ್ಕುಂಡುಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಅಕ್ಲೆನ ಒತ್ತಾಯೊಗ್ಲಾ, ಆಯನ ಪುಟ್ಟುದುನ ಊರು ಅಂಚನೆ ಬರೆಯಿನ ಗ್ರಂಥೊದ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಮೋಕೆಡ್ಲಾ ಆಯೆ ಬೆದ್ರಗ್ ಅಕ್ಲೆಡೊಟ್ಟುಗೇ ಬತ್ತೆ. ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಬೆದ್ರ ಮಠೊಟ್ಟುಲಾ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಕಾದಂಬರಿಕಾರೆರ್ ಪನ್ಪೆರ್.

ಕಾದಂಬರಿಡ್ ತಿಕ್ಕುನ ಈ ಹುಂಚ, ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳೊಗು ರತ್ನಾಕರೆ ಪೋದು ಬತ್ತ್‌ನ ವಿಷಯ ಬೇತೆ ಮೂಲೊಡು ನಮಕ್ಕ್ ತಿಕ್ಕುಜಿ. ಅಂತೂ ಕಾರ್ಲಡ್ದ್ ಭರತೇಶ ವೈಭವ ಪತೊಂದು, ಓಲೋಲಾ ಸುತ್ತುದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಬೆದ್ರಗ್ ಬತ್ತೆಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಉಂದುವೇ ಪೊರ್ತುಡು ಮಸ್ತ್ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ತೊನ್ಯ ಕಾರ್ಲದ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಶ್ಯಾಮಲಾ, ರತ್ನಾಕರೆ 'ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ' ಗೆತೊನ್ಯ ಸಂಗತಿ ಕೇಂಡ್‌ದ್, ಆಲ್‌ಲಾ ದೀಕ್ಷೆ ಗೆತೊಂದು ಹೊಂಬುಚ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸೇರ್ಯೊಲು. ರತ್ನಾಕರೆ ಬೆದ್ರಗ್ ಬರ್ಪಿ ಪೊರ್ತುಗು ಆಯನ ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮೆರ್‌ಲಾ ತೀರ್ದ್ ಪೋದಿಪ್ಪುವೆರ್. ತಂಗಡಿ ಮರುದೇವಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಡಿತ್ತೊಲು.

ಪುಟುದಿ ಊರುಗು ಬತ್ತಿನ ರತ್ನಾಕರೆ, ಆಯನ ಜೊತೆಟಿತ್ತಿನಕ್ಲ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕನೆ ಆಯೆ ಬರೆಯಿನ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ಗು ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಂಡುಂದ್ ಕೇನರ ಗುರುಮಠೊಕ್ಕು ಪೋಯೆ. ದೇವಚಂದ್ರ ಕವಿ ಪನ್ಪಿ ಪ್ರಕಾರ ಬೆದ್ರಡ್ ವಿಜಯಕೀರ್ತಿ ಪಟ್ಟಾಚಾರ್ಯೆರ್ನ ಶಿಷ್ಯೆಯಾಯಿನ ವಿಜಯಣ್ಣ ಕವಿ 'ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ' ಪುಸ್ತಕೊಗು ಆನೆದ ಮಿತ್ತ್ ದೀದ್ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಲ್ಪುನ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿನ್ಯೆನ್ ತೂದು, ರತ್ನಾಕರೆ ಎನ್ನ ಎಣ್‌ಪತ್ತನಾಲ್ ಸಂಧಿದ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ಗ್ಲಾ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಡುಂದ್ ಕೇಂಡೆ. ತೂವಂದೆ ಅಂಚ ಮಲ್ಪರಾವಂದ್ ಪಂಡಿನ ಪಟ್ಟಾಚಾರ್ಯೆರ್, ಪುಸ್ತಕೊನು ಓದ್ಯೆರ್. ಐಟ್ ರಡ್ದ್-ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯ ಪುರಾಣೊಗು ವಿರುದ್ಧವಾಯಿನ ವಿಷಯೊಲು ಉಂಡು; ಅಂಚಾದ್ ಐಕ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಕೊರಿಯರೆ ಆಪುಜಿಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಕಾದಂಬರಿಕಾರೆರ್ನಕ್ಲ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಗ್ರಂತೊ ಧರ್ಮ ವಿರೋಧವಾದುಂಡು, ಶೃಂಗಾರ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉಂಡುಂದ್ ಐಕ್‌ಲಾ, ಆಯಗ್ಲಾ ಊರುಡು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡ್ಯೆರ್.

ದೇವಚಂದ್ರೆ ಪನ್ಪಿ ಪ್ರಕಾರ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ಗು ಮಾನಾದಿಗೆ ಕೊರ್ಪಿ ವಿಷಯೊಡು ಮಸ್ತ್ ಚರ್ಚೆ ಆಂಡ್. ಕಡೆಕ್ ಅವ್ವೇ ಜೋರಾದ್ ಗುರುಕ್ಕುಲು ರತ್ನಾಕರನ್ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಆಯಗ್ ಬೆದ್ರದ ಏಳ್‌ನೂದು ಜೈನೆರ್ನ ಇಲ್ಲಲೆಡ್ ಏರ್ಲಾ ನುಪ್ಪು-ನೀರ್ ಕೊರಿಯರ ಬಲ್ಲಿ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡೊಡು ಪಂಡೆರ್. ಅಂಚ ಊರುಡು ಮಾತೆರ್ಲಾ ಆಯನ್ ದೂರ ಮಲ್ತಿ ಪೊರ್ತುಗು, ಆಯನ ತಂಗಡಿ ಮಾತ್ರ ಆಯಗ್ ಉನಸ್ ಕೊರ್ದು ತೂವೊನೊಂದಿತ್ತೊಲು. ಆಂಡ ನೆಡ್ದ್ ಮಸ್ತ್ ಬೇಜಾರ್ಲಾ, ಕೋಪಲಾ ಮಲ್ತೊನ್ಯ ರತ್ನಾಕರೆ ತನ್ಕ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡಿನ ಜೈನಧರ್ಮೊಗು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡೊಡುಂದ್ ನಿರ್ಧಾರ ಮಲ್ತೆ. ಆಯೆ 'ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಇತ್ತಿನಾಯಗ್ ಜಾತಿ, ಕುಲ ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಒಂಜೆಂದ್' ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಂಠಲ್‌ಗ್ ಲಿಂಗೊನು ಕಟ್ಟೊಂದು ಜೈನಧರ್ಮ ಬುಡ್ದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರ್ಯೆ. ಐತ

ಧರ್ಮಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಓದ್ಯೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪನ್ಪೆರ್.

ಆಂಡ್ ಈ ಸಂದರ್ಭೊನು ಒಂತೆ ವಿಸ್ತರಿಸಾಯಿನ ಕಾದಂಬರಿಕಾರೆರ್, ಬೆದ್ರಡ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಡೆದ್ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ತೊಂದು ಪೋಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ, ಕೈತಲ್ದ ಸುದೆಕ್ ಪೋದ್, ಯಾನ್‌ಲಾ ಜೈನಧರ್ಮೊಗು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡ್‌ಬೇಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್, ನೀರ್‌ಡ್ ಮುರ್ಕುದು ಲಕ್ಕ್‌ದ್, ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೆದ್ರ ಬುಡ್ದು, ಸೀದಾ ಗಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್ ಪೋಯೆ. ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಆಯಗ್ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ದೀಕ್ಷೆ ದೆತೊನ್ನ ಆಯನ ಎಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡ್ ನೆರೆಕರೆಟ್ಟ್ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಮೋಕೆಡಿತ್ತಿನ ಗಿರಿಜೆ ನೆನಪಾದಿಪ್ಪೊಡು. ಅಂಚ ಬಾಳೆ ಹೊನ್ನೂರ್ದ ರಂಭಾಪುರಿ ಮಠಕ್ಕ್ ಪೋದಿಪ್ಪೊಡು. ಇತ್ತೆಲಾ ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರು ಪರಿಸರೊಡು ರತ್ನಾಕರೆ ರಂಭಾಪುರಿ ಮಠಕ್ಕೊ ಬತ್ತ್‌ದ್, ವೀರಶೈವ ಆದ್ ಮಸ್ತ್ ಸಮಯ ಇತ್ತೆಂದ್ ಪನ್ಪಿನ ನಂಬಿಕೆ ಉಂಡು.

ಲಿಂಗಾಯಿತೆ ಆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ಶಾಸ್ತ್ರೊಲೆನ್, ಬಸವ ಪುರಾಣೊನು ಓದ್ಯೆಂದ್ ದೇವಚಂದ್ರೆ ಪನ್ಪೆ. ಉಂದುವೇ ಪೊರ್ತುಡು ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ಲಂದಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಬಾಳೆ ಹೊನ್ನೂರುದ ಮಠೊಟ್ಟು ಇಪ್ಪುನ ಪೊರ್ತುಡು 'ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ' ಪನ್ಪಿ ಶತಕ ಕಾವ್ಯೊನು ಬರೆಯೇಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಇಂಚ ಪನ್ಪಿನಕ್ಲ್ ರಡ್ಡ್ ಸಾಕ್ಷಿನ್ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಒಂಜಿ ಮಸ್ತ್ ಪ್ರಾಚೀನವಾಯಿನ, ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕದ ಒಂಜಿ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಟ್ ತಿಕ್ಕಿನ ಪದ್ಯ. ಅವು ಇಂಚ ಉಂಡು : (ಕನ್ನಡೊಡು)

''ವರ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಸುಧರ್ಮ ಜೈನ ಮತದೊಳ್ತಾಂ ಪುಟ್ಟಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ।
ಧರಿಸೀ ಸನ್ನುತ ಕಾವ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನು ನಿರ್ಮಾಣಮಂ ಮಾಡುತಂ ॥
ವರ ರತ್ನಾಕರ ಯೋಗಿಯೆಂದು ನಿರುತಂ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಬಂದೇರಲಾಂ ।
ಹರ ದೀಕ್ಷಾ ವ್ರತನಾದೆನ್ಯೆ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ॥''

''ಜೈನೆ ಆದ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಯಾನ್ ದೀಕ್ಷೆ ಗೆತೊಂದು ಕಾವ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೊಲೆನ್ ಬರೆದ್ ರತ್ನಾಕರ ಯೋಗೀಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾಯೆ, ವೈರಾಗ್ಯ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ದೆತೊಂಡೆ'' ಪನ್ಪಿನವು ಈ ಪದ್ಯೊದ ಮುಖ್ಯ ಸಾರು ಆಂಡ ಉಂದೆನೇ ಪತ್ತೊಂದು ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕೊನು ರತ್ನಾಕರೆನೇ ಬರೆಯೆಂದ್ ಪನರ ಸಾಧ್ಯ ಇಜ್ಜಿ; ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯೊಲೆನೊಟ್ಟುಗು ದೀದ್ ತೂಂಡ ಅವು ಮಸ್ತ್ ಪರಾತ್ ತೋಜುಂಡು; ಅಂಚಾದ್ ಅವೆನ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಬರೆಯೆಂದ್ ಪನ್ಪುನ ಕಷ್ಟ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪಂಡಿತೆರ್‌ನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಶತಕದ ವಿಷಯೋ ಅಂಚ ಇಪ್ಪಡ್. ಆಂಡ ಆಯೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಪೊಯೆ ಪನ್ಪಿನೈನ್ ಮಸ್ತ್ ಜನ ಒಪ್ಪುವೆರ್.

ನಮಕ್ಕ್ ತಿಕ್ಕಿನ ನನೊಂಜಿ ಕಟ್ಟ್‌ಕತೆತ್ತ ಪ್ರಕಾರ ತೂಂಡ ಬೆದ್ರಡ್ದ್ ಪಿದಾಡ್ದ್ ನೀರ್‌ಡ್ ಮುರ್ಕುದು ಜೈನಧರ್ಮೊಗು ಜಲಾಂಜಲಿ ಕೊರಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಘಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್ ಪೋಯಿ ಪೊರ್ತುಗು, ಅವುಲೊಂಜಿ 'ಶೈವ ಗ್ರಂಥೊ'ನು ಆನೆದ ಮಿತ್ತ್ ದೀದ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್ಗ್. ಅವೆನ್ ತೂದು ರತ್ನಾಕರೆ ಅವೆಟ್ಟ್ ದಾಲಾ 'ರಸ' ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಪಂಡೆ. ಆಯನ

ಧೈರ್ಯತೂದು ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ಕೋಪ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಕ್ಲ್ ಪೋದು ಅಲ್ಪದ ರಾಜಗ್ ದೂರು ಕೊರ್ಯೆರ್. ಆ ರಾಜೆ ಇಂಬ್ಯನ್ ಲೆಪುಡಾದ್ ಕೇನ್ನಗ, 'ಯಾನ್ ಪಂಡಿನವು ಸತ್ಯಾಂದ್ ವಾದ ಮಲ್ತ್‌ನತ್ತಂದೆ ಐಡ್ದ್ ಪೊರ್ಲುದ 'ರಸ' ಇತ್ತ್‌ನ ಕಾವ್ಯೊನು ಯಾನ್ ಬರೆಪ್ಪೆಂದ್ ಸವಾಲ್ ಪಾಡ್ದ್ ಬಜೀ ಒಂರ್ಭ ತಿಂಗೊಳ್ದ್ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ನು ಬರೆದ್ ಕೊರ್ಯೆ. ಅವೆನ್ ತೂದು ಕುಸಿಯಾಯಿನ ರಾಜೆ ಆಯನ್ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರ್ಲಾಂದ್ ಪಂಡೆ. ಅಂಚ ಆಯೆ ಸೇರ್ಯೆಂದ್ ಆ ಕತೆಟ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ನೆಡ್ದ್ ದುಂಬುಲಾ ನಮ ಇಂಚನೇ ಇತ್ತ್‌ನ ಕತೆನ್ ರತ್ನಾಕರಗ್ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಲೆಕ್ಕ ಕೇಂದ. ಅಂಚಾದ್ ಒಯಿನ್ ನಂಬುನು ಒಯಿನ್ ಬುಡ್ಪುನುಂದ್ ಗೊತ್ತಾಪುಜಿ. ಅಂತೂ ಒಂತೆ ಸಮಯ ಜೈನಧರ್ಮ ಬುಡುದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರ್ದ್ ಇತ್ತೆ ಪನ್ಪಿನವು ಸತ್ಯ ಇಪ್ಪೊಡು.

ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಿನಕ್ಲ್ ಪಂಡಿ ಪ್ರಕಾರ, ರತ್ನಾಕರೆ ಬೆದ್ರಡ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಡೆದ್ ಗಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್ ಪೋದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರಿನ ಮಾತ ಸಂಗತಿಲಾ ದೀಕ್ಷೆ ದೆತೊಂದು ಹೊಂಬುಚೊಡಿತ್ತಿನ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಶ್ಯಾಮಲೆಗ್ ತೆರಿಂಡ್. ಆಲೆಗ್ ಇತ್ತೆ ಆಯನ ಮಿತ್ತ್ ಮೋಕೆ ಇತ್ತಿಜಿಂದಾಂಡ್ಲಾ, ಆಯನ ವಿಸಯೊ ದಾದಂದ್ ಎಡ್ಡೆ ತೆರಿದಿತ್ತ್‌ನ ಆಲ್, ಆಯನ್ ಕುಡ ಜೈನಧರ್ಮ ಸಮಾಜೊಗು ಕೊನವೊಡುಂದ್ ಮನಸ್ ಮಲ್ತೊಲು. ಅಲೆಗ್ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊರಿನ, ಒಂಜಿ ಕಾಲೊಡು ರತ್ನಾಕರಗ್ಲಾ 'ಅಣುವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ' ಕೊರಿನ ಗುರು ದೇವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ (ಮಾಹೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ)ಯೆರ್ಡ್ ಪೂರ ವಿಸಯ ಪಂಡೊಲು. ರತ್ನಾಕರೆ ಜೈನ ಸಮಾಜೊಗು ಆಸ್ತಿ, ಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಆಯೆ ಕನ್ನಡೊದ ಕುಂದ ಕುಂದಾಚಾರ್ಯ ಪಂಡ್‌ದ್ ವಿವರ್ತ್‌ದ್, ಆಯನ್ ಎಂಚಾಂಡ್ಲ ಪಿರಲೆತ್ತೊಂದು ಬರೊಡುಂದ್ ಒತ್ತಾಯ ಮಲ್ತೊಲು. ಸ್ವಾಮಿಲೆಗ್ಲಾ ಆಲ್ ಪಂಡಿನ ಅಂದ್‌ಂದ್ ತೋಜಿಂಡ್. ಅಂಚ ಆರ್ ಬಾಳೆ ಹೊನ್ನೂರುಗು ಪೋಯೆರ್. ಅಲ್ಪದ ಸ್ವಾಮಿಲೆಡ, ರತ್ನಾಕರಡ ಪಾತೆರ್ಯೆರ್. ''ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ'' ಪನ್ಪಿ ಕನ್ನಡದ ಪಾತೆರೊದ ಲೆಕ್ಕ ಪ್ರತಿಯೊರ್ಯಗ್‌ಲಾ ಆಯಾಯನ ಧರ್ಮೊನೇ ಮಲ್ಲ, ನಿಕ್ಕ್ 'ಧರ್ಮ' ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡ್ದಿಜಿ. ಏರೋ ಕೆಲವು ಆ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರಿನ ಜನೊಕ್ಕುಲು ನಿನನ್ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಲ್ತೆರ್. ಐಕ್ ಈ ಧರ್ಮೊಗು ಬೆರಿ ತೋಜಾಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ, ಇಂಚ ಮಾತ ಪಂಡ್‌ದ್, ರತ್ನಾಕರನ ಮನಸ್‌ನ್ ಬದಲ್ ಮಲ್ತೆರ್.

ನಮ ನೆಡ್ದ್ ದುಂಬೇ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿದಿನ ಕಟ್ಟ್‌ಕತೆತ್ತ ಪ್ರಕಾರ–ರತ್ನಾಕರೆ ಪಿದಾಯಿದ ಆಚರಣೆಡ್ ವೀರಶೈವೆ ಆದಿತ್ತೆಡಲಾ, ಮನಸ್ ಜೈನಧರ್ಮೊಡೇ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಆಯೆ ಹೊಂಬುಚದ ಸ್ವಾಮಿಲು ಬುದ್ಧಿ ಪಂಡಿ ಪೊರ್ತುಗು, ''ಯಾನ್ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಜೈನೆ ಆದೇ ಉಲ್ಲೆ, ನೆಡ್ದ ದುಂಬೇ ಯಾನ್ ಸೈತ್ತ್‌ಂಡ ಎನ್ನ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ ಪೂರಾ ಜೈನರೇ ಮಲ್ಪೊಡುಂದ್ಲಾ, ಸೈನೆಟ್ಟ ಜೈನೆ ಆದೇ ಇಪ್ಪುವೆಂದ್ಲಾ ಬೇತಕ್ಲೆಡ ಪಂತೆ'' ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿಪಾಯೆ. ಆತೆ ಅತ್ತಾಂದೆ, ''ಕಂಟೆಲ್ದ್ ಕಟ್ಟೊಂದಿಪ್ಪುನವು ಲಿಂಗ ಆವಡ್, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಆವಡ್ ಅತ್ತ್. ಅವು ಬಜೀ ಗೊಂಟು ಬಜ್ಜೆಯಿ'' ಪಂಡ್‌ದ್ ಅವೆನ್ ದೆತ್ತ್ ತೋಜಾಯೆಗೆ.

ಅಂತು ಬಹಿಷ್ಕಾರೊದ ಕೋಪೊಡ್ದಾವ್ರ ವೀರಶೈವೇಂದ್ ನಾಟಕ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ರತ್ನಾಕರೆ ಜೈನ ಧರ್ಮೊಗು ಪಿರಬತ್ತೆ. ಆಯಗ್ ಹುಂಚದ ಸ್ವಾಮಿಲು ಪುನರ್‌ದೀಕ್ಷೆ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಲ್ಪ ಕುಡವೊರ ಆಯಗ್ ಗುರುಕ್ಕುಲು ಬುದ್ಧಿ ಪಂಡ್‌ದಿಪ್ಪೊಡು. ''ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡು ಬರೆತ್ತಿನ ಶೃಂಗಾರ ಎಡ್ಡೆ ಬದ್ಕ್‌ಗ್ ಒರ್ಗುನ ಸಂಗತಿ ಅತ್ತ್. ಅಂಚಾದ್ ಶೃಂಗಾರ ಬುಡ್ಡ್ದು ಜನಕ್ಕುಲೆಗ್ ಎಡ್ಡೆ ಧರ್ಮೊದ ಸಾದಿ ತೋಜಾವುಲೆಕ್ಕ ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆಂತಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ್ ಬರೆಪ್ಪುನೈಟ್ ನಿನ್ನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆನ್ ತೋಜಾಲಾ. ಐಡ್ದ್ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್, ಸಮಾಜೊಗು, ಧರ್ಮೊಗು, ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಆಪುಂಡು. ನಿಕ್ಕ್‌ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್, ಪುದರ್, ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕುಂಡುಂದ್'' ಪಂಡೆರ್. ಉಂದೆನ್ ಪೂರ ಕೇನ್ನ ರತ್ನಾಕರಗ್ ಗುರುಕ್ಲೆನ ಪಾತೆರ ಸತ್ಯಾಂದ್ ತೋಜೆಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ನನಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ಬದ್ಕ್‌ಡಾವಡ್, ಬರವುಡಾವಡ್ ಶೃಂಗಾರದ ಸಂಗತಿಯೇ ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ನಿರ್ಧಾರ ಮಲ್ತೆ. ಅಪಗ, ನೆಡ್ದ್ ದುಂಬೇ ಎಲ್ಲಿಡ್ದಿಂಚ ಓದುದು ತೆರಿದ್‌ನ ಕುಂದ ಕುಂದಾಚಾರ್ಯೆರ್ನ, ಅಂಚೆನೇ ಬೇತಕ್ಲೆನ ಜೈನ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತೊಲೆನ ಪೊಸ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ್ ಬರೆವರೆ ಸುರುಮಲ್ತೆ. ಇತ್ತೆ ಆಯನ ಬರೆಪ್ಪುನ ರೀತಿಲಾ ಬದಲಾಂಡ್. ಆಯೆ ಶತಕೊಲೆನ್ ಬರೆವರ ಸುರುಮಲ್ತೆ.

ಶತಕೊ ಬರೆಪ್ಪುನವು ಆಯಗ್ ದಾಲ ಪೊಸತ್ತತ್ತ್‌ಂದ್ ತೋಜುಂಡು. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಆಯೆ ನೆಡ್ದ ದುಂಬೇ 'ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ' ಪನ್ಪಿ ಶತಕ ಬರೆಯಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜುಂಡು. ಆಂಡ ಇತ್ತೆ ಬರೆವರ ಸುರು ಮಲ್ತ್‌ನ ಶತಕೊಲು ಆಯನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಅನುಭವದೊಟ್ಟುಗು ಸೇರೊಂದ್, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಸದಿಂಜಿದ್ ರಚನೆ ಆಂಡ್. 'ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊ' ಬರೆವರ ಸುರು ಮಲ್ತ್‌ನ ರತ್ನಾಕರೆ ಒಂತೆ ಸಮಯೊ ಹುಂಚೊಡಿತ್ತ್‌ದ್ ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಂಚಿ ಪೋದು ಕಡೆಕ್ ಬೆದ್ರಗ್ ಪಿರ ಬತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜುಂಡು. ಆತ್ ಪೊರ್ತುಗು ಬೆದ್ರಡ್ಲಾ ಮಸ್ತ್ ಮಾತಾ ಬದಲಾವಣೆಲು ಆಂಡ್‌ಂದ್‌ಲಾ ತೆರಿನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಒಂಜಿ ಮೂಲೊಡ್ದು ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪಿ ಪ್ರಕಾರ - ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಬರೆಯಿನ ವಿಜಯಣ್ಣೆ, ಬೊಕ್ಕ ಆಯನ ಗುರುಕ್ಕುಲಾಯಿನ ವಿಜಯಕೀರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿಲು, ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಡೆಯಿ ರತ್ನಾಕರೆ, ಜೈನಧರ್ಮೊಗೇ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪಾಡ್ದ್ ಗಟ್ಟಗ್ ಪೋದು, ವೀರಶೈವೆ ಆಯೆರ್ ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಮಸ್ತ್ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. ಉಂದು ಈತ್ ಮಲ್ಲೆ ಆವುಂದ್ ಅಕ್ಲ್ ಎನ್ನಿಜೆರಾಂಡ್. ರತ್ನಾಕರನಂಚಿನ ಬಿರ್ಸೆ ಜೈನಧರ್ಮೊನೇ ಬುಡ್ದ್ ಪೋಯಿನ ತೂದು ಅಕ್ಲೆಗ್ ತನ್ಕುಲು ತಪ್ಪು ಮಲ್ತಾಂದ್ ತೋಜೆಂಡ್. ಆಯನ್ ಎಂಚಾಂಡ್ಲ ಪಿರ ಲೆತ್ತೊಂದು ಬರೊಡುಂದ್ ತೋಜೆಂಡ್. ಆಂಡ ದಾಲಾ ಮಲ್ಪರಾವಂದೆ ಮನಿಪ್ಪಂದೆ ಇತ್ತೆರ್. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಹುಂಚದ ಸ್ವಾಮಿಲು ರತ್ನಾಕರನ್ ಪಿರ ಲೆತ್ತೊಂದು ಬತ್ತಿನೈನ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಮೊಕುಲು ಸೀದಾ ಹುಂಚೊಗು ಪೋಯೆರ್. ರತ್ನಾಕರನ್ ತೂದು ಪಾತೆರ್ಯೆರ್. ಬಹುಶಃ ಮಾಪುಲಾ ಕೇಂಡ್‌ದಿಪ್ಪೆರ್. ಕಡೆಕ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಪಿರ ಬೆದ್ರಗ್ ಬರೊಡು, ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ್ ರಚನೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದ್ ಕೇಂಡೊಂಡೆರ್. ಅಕ್ಲೆನ ಎಡ್ಡೆ ಪಾತೆರೊನು ಕೇಂಡ್‌ದ್, ಗುರುಕ್ಲೆನ ಆಶೀರ್ವಾದ, ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆವೊಂದು ರತ್ನಾಕರೆ

ಅಲ್ತ್ ಪಿದಾಡಿಯೆ. ಕಾರ್ಲದ ಸಾದಿಯೆ ಬೆದ್ರಗ್ ಬತ್ತೆ.

ಅಂತೂ ಬೆದ್ರಗ್ ಬತ್ತ್ ಸೇರಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಮಾತೆರ್ನ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್‍ದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪಡೆವೊಂದು ಉಲ್ಲೇಸೊಡು ರತ್ನಾಕರ ಶತಕ, ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕ ಬರೆಯೆ. ಆ ಶತಕೊಲೆಡ್ಲಾ ಕವಿ ದುಂಬುಡು ಮಲ್ತ್‌ನ ತಪ್ಪುಲೆನ್ ನೆನವರಿಕೆ ಮಲ್ತೊಂದು, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡೆಯಿನವು ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಂತು ಕಡೆತ್ತ ಪೊರ್ತುಡು ಎಡ್ಡೆ ಪೆಟ್ಟ್ ತಿಂದಿನ ಪುತ್ಥೊಳಿದ ಲೆಕ್ಕ ಆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಮಹಾಕವಿಯಾದ್ ಮಿನ್ಕ್ಯೆ. ಆಯನ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಗ್ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. ಹಂಸಪಕ್ಕಿದ ಲೆಕ್ಕ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಆಯನ ಕಾವ್ಯೊಡಿತ್ತಿನ ಬೊಡ್ಚಾಂದಿನ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ಬುಡ್ದ್ ಬೋಡಾಯಿನ್ನೆನ್ ಮೋಕೆಡ್ ಪೆಜ್ಜಿದ್ ಗೆತೊಂಡೆರ್.

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಕಡೆಕ್ ಬೆದ್ರಡಿತ್ತೊಂದು ಶತಕೊಲೆನ್ ಬರೆಯಿನ 'ನಗರೇಶ್ವರ' ಪನ್ಪಿ ಇಲ್ಲ್ ಇತ್ತೆಲಾ ಬೆದ್ರದ ಜೈನ ಪೇಟೆಡ್ ಉಂಡು. ಆ ಇಲ್ಲಡ್ ಒಂಜಿ ಕಲ್ಲ್‌ದನೇ ಕೋಣೆ ಉಂಡು; ಐಟೊಂಜಿ ಪೊರ್ಲುದ ಉಜ್ಜಾಲ್‌ಲಾ ಉಂಡು. ರತ್ನಾಕರೆ ಆ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಕೋಣೆಡ್ ಆ ಉಜ್ಜಾಲ್‌ಡ್ ಕುಲ್ಲುದು ಓದುನ, ಬರೆಪ್ಪುನ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಅತ್ತಾಂದೆ, ಬೆದ್ರ ಪಂಡಿ ಕೂಡ್ಲೆ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ನೆನಪಾಪುನು ಸಾವಿರ ಕಂಬದ ಬಸದಿ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1430–1462ಟ್ಟ್ ಈ ಬಸದಿ ಕಟ್ಟ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಪಂಡ ರತ್ನಾಕರಡ್ದ್ ಅಂದಾಜಿ ನೂದು ವರ್ಸ ದುಂಬೇ ಕಟ್ಟ್‌ದ್‌ನ ಆ ಮಾಮಲ್ಲ ಬಸದಿನ ತೂಂಡ, ಆಯಗ್ ಬಾರೀ ಮೋಕೆ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಆಯೆ ಆಯನ ಕಡೆತ್ತ ದಿನೊಕ್ಲೆಡ್ ಆಯನ ಶತಕ, ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ್ ಬರೆವರ ಆ ಬಸದಿಗೇ ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆಗೆ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ದಾಲಾ ಸಬ್ದದಾಂತಿನ ಆ ದೇವೆರೆ ಸನ್ನಿಧಿಡ್ ಆಯಗ್ ಬರೆವರ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್ ಬರೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಅಲ್ಪ ಬಸ್ತಿದ ಮಲ್ಲ ಬಾಕಿಲ್ದ ಕೈತಲ್ ಪಿದಾಯಿಡ್ ಒಂಜಿ ಪೀಠದಲೆಕ್ಕ ಉಂಡು. ರತ್ನಾಕರೆ ಏಪೊಲ ಐಟ್ ಕುಲ್ಲುದು ಬರೆವೊಂದಿತ್ತೆಗೆ. ಅವು ಅಂದ್‌ದ್ ಪನ್ಪಿನೈಕ್ ಇತ್ತೆಲಾ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ್ ಅಲ್ಪ ಕಲ್ಲ್‌ಡ್, ಆಯನ ಓಲೆಗರಿಟ್ ಬರೆಪ್ಪುನ ಕಬ್ಬೊದ ಕಂಠೊನು ಚೂಪು ಮಲ್ಪರ ಉರೆತೊಂದಿತ್ತಿನ ಜಾಗೆಡ್ ಉದ್ದೊಗು ಗುಂಡಿ ಆತ್‌ನ ಗುರ್ತ ಉಂಡು.

ರತ್ನಾಕರನ ಕಡೆತ್ತ ದಿನೊಕ್ಲೆಡ್, ಆಯಗ್–ಆಯನ ಬರವುದ ಕಾವ್ಯೊಲೆಗ್ ಬೆದ್ರಡ್, ಅಂಚನೆ ಊರು–ಪರಊರುಲೆಡ್ ಎಡ್ಡೆ ಮಾನ–ಮರ್ಯಾದೆ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. ಅವು ಇನಿಕ್ಲಾ ಒರಿದ್ ಬತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಆಯನ್ ಎಡ್ಡೆ ತೆರಿನ ಜನೊಕ್ಲು 'ಸಾಂಗತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ'ಂದ್ ಲೆತ್ತೆರ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಅಂತ್ಯೊ ಏಪ, ಎಂಚ ಆಂಡ್‌ಂದ್ ತೆರಿಯಂದ್. ಆಂಡ ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪೆರ್ ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ಆಯನ ಮರಣ ಕ್ರಿ.ಶ. 1600ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೈತಲ್ದೆ ಆಂಡ್. ಅಂಚ ಆ ಮಹಾಕವಿ ಕಾಯಬುಡ್ದ್ ಪೋದ್ ಅಂದಾಜಿ ನಾಲ್‌ನೂದು ವರ್ಸ ಕರಿಂಡ್. ಆಯೆ ಬರೆಯಿನ ಕಾವ್ಯೊಲೆಡ್ದಾತ್ರ ಆಯನ ಕೀರ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಒರಿಂಡ್.

ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯೊಲು

'ಸಾಂಗತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ'ಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ್ ಪದಿನಾಜಿನೇ ಶತಮಾನೊದ ಕನ್ನಡೊದ ಮಾಮಲ್ಲ ಕವೀಂದ್ ತೆರಿನಕ್‌ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಆತ್‌ನೆಟ್ಟದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕವಿಕ್ಲೆಲೆಕ್ಕ ರತ್ನಾಕರೆಲಾ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಪ್ಪುನ ಕೆಲಸೊಗು ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಕೈಪಾಡಿನ ಧರ್ಮೊದ ವಿಸಯ ತೆರಿಪಾವೆರೆಗೊಸ್ಕರನೆ. ಆಯನ್ 'ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ', 'ರತ್ನಾಕರಸಿದ್ಧ', 'ರತ್ನಾಕರ ಅಣ್ಣ' – ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪುದರ್‌ಡ್ ಲೆತ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಂಡಲಾ ಸ್ವತಃ ಆಯಗ್ 'ರತ್ನಾಕರ ಸಿದ್ಧ' ಪನ್ಪಿ ಪುದರೇ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ 'ಇಷ್ಟ' ಆದಿತ್ತ್ಂಡ್. 'ರತ್ನಾಕರೆ' ತುಳುನಾಡ್ ಕನ್ನಡೊಗು ಕೊರಿನ ಮಾಮಲ್ಲ ಉಡುಗಿರೆಂದ್ ಪನೊಲಿ. ತುಳುವಪ್ಪೆ ಜೋಕುಲು ಮಾತ 'ಆಯೆ ನಮನಾಯೆ'ಂದ್ ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ಪೆರ್ಮೆ ಪುಟ್ಟಾಯಿನ ಆಯೆ, ಆಯನ ಬರವುದ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆಡ್ದೇ 'ಶೃಂಗಾರ ಕವಿ ಹಂಸರಾಜೆ'ಂದ್ ಬಿರುದು ಪಡೆಯೆ. ಇಂಚಿತ್ತಿ ರತ್ನಾಕರೆ ಆಯನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಬಗ್ಗೆ ದಿಂಜ ದಾಲಾ ಪಂಡಿಜೆಂದಾಂಡಲಾ, ಆಯೆ ಬರೆಯಿನ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಕ್‌ಲೆನ ಬಗ್ಗೆ ನಮಕ್ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದಾಲಾ ಗೊಂದಲ ಇಜ್ಜಿ. 'ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ' ಆಯೆನೇ ಬರೆಯೆನಾ ಪನ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಅನುಮಾನೊದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬುಡುಂಡ ಬೇತೆದಾಲಾ ಆಯನ ಪುಸ್ತಕೊಲೆ ಬಗೆಟ್ ಚರ್ಚೆ ಇಜ್ಜಿ. 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ', 'ಶತಕೊಲು' ಬೊಕ್ಕ 'ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಗೀತೆಲು' – ಉಂದು ರತ್ನಾಕರೆ ಪನ್ಪಿ ಕವಿಬ್ರಹ್ಮನ ಮೂಜಿ ಮೋನೆಲುಂದು ಪನೊಲಿಂದ್ ತೆರಿನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ರತ್ನಾಕರನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂಜಾತ್ ತೆರಿಬೊಕ್ಕ, ನನ ಒಂತೆ ಆಯನ ಬರವುದ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆದ ಬಗ್ಗೆ ತೆರಿಯೊನ್ಲ.

ಭರತೇಶ ವೈಭವ : ಭರತೇಶ ವೈಭವ ಇಡೀ ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕೊಡು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ತೋಜುನ ರತ್ನಾಕರಗ್ 'ಮಾಮಲ್ಲ ಕವೀಂದ್' ಪುದರ್ ಕೊಣತ್ತ್‌ನ ಕಾವ್ಯೊ. 'ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ' ಕುವೆಂಪು ಇಂಚಿನ ಒಂಜಿ ಕೃತಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತ್‌ಡೇ ಇಜ್ಜೀಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಉಂದೆನ್ 'ಜಗತ್ಕೃತಿ'ಂದ್ ಲೆತ್ತೆರ್. ರತ್ನಾಕರಗ್ ಶೃಂಗಾರ ಪಂಡ ಮಸ್ತ್ ಮೋಕೆಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುನು ಉಂದೆಡ್ದೇ. ಈ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಗು 'ಭರತೇಶ ಸಂಗತಿ', ''ಅಣ್ಣಾಳ ಚರಿತೆ ಪನ್ಪಿನ ಪುದರ್‌ಲಾ ಇತ್ತ್ಂಡ್‌ಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಬಿರ್ಸೆರ್ ಏಪೊಲಾ ಮಾತೆರ್ಲ ನಡಪ್ಪುನ ಸಾದಿಡ್ ನಡಪ್ಪುಜೆರ್. ಪೊಸತಾದಿ ನಾಡ್ದ್ ಪತ್ತುನವ್ವೇ ಅಕ್ಲೆನ ಸ್ವಭಾವ. ರತ್ನಾಕರೆಲಾ ಅಂಚಿನನೇ ಬಿರ್ಸೆಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಆಯೆ ಆಯನ ಬದ್ಕ್‌ಡ್ಲಾ, ಬರವುಡ್ಲಾ ಪೊಸ ಸಾದಿ ಪತ್ತರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೆ. ನೆಕ್ಕ್ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ' ಎಡ್ಡೆ ಉದಾರ್ಣೆ. ಎಣ್‌ಪತ್ತನಾಲ್ ಸಂಧಿದ ಅಂದಾಜಿ ಪತ್ತ್ ಸಾವಿರೊದಾತ್ ಪದ್ಯೊಲಿಪ್ಪುನ ಮಲ್ಲ ಕಾವ್ಯೊ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ನು ರತ್ನಾಕರೆ ಸಾಂಗತ್ಯೊಡ್ ಬರೆಯೆ. ನೆತ್ತ ವಿಸೇಸ ದಾದ ಪಂಡ, ಸಾಂಗತ್ಯೊ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಬರೆವರ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುನ 'ಛಂದಸ್ಸ್' ಅತ್ತ್. ಅವು ಎಂಚಿನಿತ್ತ್ಂಡಲಾ ಎಲ್ಯ ಭಜನೆದಂಚಿತ್ತಿನ ಬರೆವರ, ಅತ್ತಂಡ ಹಳ್ಳಿದ ಜನೊಕ್ಲೆ ಜೀವನೊನು ವಿವರಿಸಯೆರೆ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುನಂಚಿತ್ತ್‌ನ ಸುದ್ದ ಕನ್ನಡೊದ ಛಂದಸ್ಸ್.

ಅಂಚಿತ್ತಿ ಸಾಂಗತ್ಯೊಡೇ ಮಾಮಲ್ಲ ಗ್ರಂತೊ ಬರೆಯಿನ ಒರಿಯೇ ಕವಿ ಪಂಡ ನಮನ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ರತ್ನಾಕರೆಂದ್ ಪನಿಯರೆ ನಮಕ್ ಪೆರ್ಮೆ. ನಮ ರಾಗೊಡು ಭಜನೆ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕನೆ ಇಡೀ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊನು ಪನೊಲಿ. ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ತೂಂಡ ರಾಗೊಡು ಪಂಡೊಂದು ಪೋಂಡನೇ ಐತ ನಿಜವಾಯಿನ ಪೊರ್ಲು–ತಿರ್ಲ್ ಗೊತ್ತಾಪುನು; ಇಜ್ಜಿಂಡ ಗೊತ್ತಾಪುಜಿ.

ನನ ರತ್ನಾಕರೆ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊನು ವಾ ವಿಸಯೊದ ಮಿತ್ತ್ ಬರೆಯೊನಾ ಐಟ್ಲಾ ಆಯನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಬಹುಶಃ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಕಾವ್ಯೊನು ಬರೆವೊಡುಂದ್ ಆಯೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪುನಗ, ಆಯಗ್ ಎಲ್ಲಿಡ್ ಗುರುಮಠೊಟ್ಟು ಅಂಚೆನೆ ಇಲ್ಲಡ್ ಕೇಂಡಿನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ನೆನಪಾದಿಪ್ಪೊಡು. ಐಟ್ ಜೈನಧರ್ಮ ಪರಂಪರೆಗ್ ಇತ್ತೆದ ಕಾಲೊಗು ಸುರುತ್ತ 'ತೀರ್ಥಂಕರೆ'ರಾಯಿನ ಆದಿನಾಥೆರ್ನ ಜೋಕುಲಾಯಿನ ಭರತ–ಬಾಹುಬಲಿಯೆರ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆಯಗ್ ಮಸ್ತ್ ಅರ್ತಿ ಪುಟ್ಟುದಿಪ್ಪೊಡು. ಆಂಡ ಅವ್ವೇ ಕತೆನ್ ಕುಡ ಬರೆಂಡ ದಾಲಾ ಬಿಲೆ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಆಯಗ್ ಗೊತ್ತಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅತ್ತಾಂದೆ ಅಂಚೆನೇ ಬರೆವರ ಆಯಗ್ ಮನಸ್‌ಲಾ ಇಜ್ಜಾಂಡ್ . ಅಪಗ ಮೂಲೊ ಕತೆ ಅವೇನೇ ದೀವೊಂದು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಲ್ತೊಂದು 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಬರೆಯೆ. ಬರೆದ್ ಆಯೆ ಸೋತುದ್ ಗೆಂದ್ಯೆ.

ಮುಖ್ಯವಾದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ತಾನ್ ಬರೆಪ್ಪುನ ಕತೆತ್ತ ನಾಯಕೆ ಆದ್ 'ಭರತೆ'ನ್ ಗೆತೊನ್ನವ್ವೇ ಒಂಜಿ ಮಾಮಲ್ಲ 'ಕ್ರಾಂತಿ' ಆಂಡ್. ಆಯನವು ಏರ್ಲಾ ಮಲ್ಪಂದಿ ಬೇಲೇಂದ್ ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮುಲ್ಪ ತೆರಿಯೊಡಾಯಿನ ಸಂಗತಿ ಪಂಡ, ಈ ಪೊರ್ತುಗಾನಗ ಭರತ–ಬಾಹುಬಲಿಯೆರ್ನ ಕತೆ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಸಂಸ್ಕೃತೊಡು ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯೆರ್ ಬರೆಯಿನ 'ಮಹಾಪುರಾಣೊ'ಡು, ಅಂಚೆನೆ ಮಹಾಪುರಾಣೊನೇ ಆಧಾರವಾದ್ ದೀವೊಂದು 'ಆದಿಕವಿ ಪಂಪೆ' ಬರೆಯಿನ ಆದಿಪುರಾಣೊಡು, ಈ ಭರತ–ಬಾಹುಬಲಿಯೆರ್ನ ಕತೆ ಪೊರ್ಲುಡು ಬತ್ತಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಈ ರಡ್ಡ್ಯೆಟ್ಲಾ ಭರತ–ಬಾಹುಬಲಿಯೆರ್ನ ಪ್ರಸಂಗೊಡು ಮಲ್ಲಜನ ಏರ್ ಪಂಡ – ಬಾಹುಬಲಿ. ಆಯೆ ಅಮ್ಮೆರೆಡ್ಡ್‌ಲಾ ದುಂಬೇ ಮೋಕ್ಷೊಗು ಪೋಯಿನಾಯೆ; ಪೂರಾ 'ತ್ಯಾಗ' ಮಲ್ತ್‌ನಾಯೆ. ಅಂಚಾದ್ ಜನೊಕ್ಲು ಪೂರಾ ಈ ಪೊರ್ತುಡು ಬಾಹುಬಲಿನ್ ಮೆಚ್ಚೊಂದಿತ್ತೆರ್ ದೇವೆರ್‌ಂದ್ ಪೂಜೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚೆನೆ ಭರತೆ ಪಂಡ ಮಲ್ಲ ಸಂಸಾರಿ, ಅಹಂಕಾರಿ, ಮೆಗ್ಯಡ ಯುದ್ಧ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸೋತ್‌ನಾಯೆ. ಅಂಚಾದ್ ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ ಏರೆಗ್ಲಾ ಗೌರವ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಆಂಡ ದಾಯೆಗಾ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ ಅಂಚಿತ್ತಿ ಭರತನ ಮಿತ್ತೇ ರತ್ನಾಕರಗ್ ಮೋಕೆ ಪುಟ್ಟ್‌ಂಡ್. (ರನ್ನಗ್ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಿತ್ತ್, ನಾಗಚಂದ್ರಗ್ ರಾವಣನ ಮಿತ್ತ್ ಪುಟ್ಟಿಲೆಕ) ಭರತನ್ ದೀವೊಂದು ದಾದಾಂಡ್ಲಾ ಪೊಸ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪೊಲೀಂದ್ ಆಯಗ್ ತೋಜಿಂಡ್. ಅಂಚ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಬರೆಯೆ; ಗೆಂದ್‌ದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯೆ.

ನನೊಂಜಿ ಸಂಗತಿ ಪಂಡ, ನಮ ಒಂತೆ ಪಿರ ತೂಂಡ, ಪಂಪಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಬತ್ತಿನ ರನ್ನ ಕವಿ, ಆಯನ 'ಗದಾಯುದ್ಧಂ' ಕಾವ್ಯೊಡು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಿತ್ತ್ ಮೋಕೆ ದೀವೊಂದು, ಆಯನೇ ಮಲ್ಲಜನಾಂದ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಾವ್ಯೊ ಬರೆತ್ತೆ ಪನ್ಪುನವು ತೆರಿಯುಂಡು. ಮುಲ್ಪಲಾ ರತ್ನಾಕರನ ಪೆರ್ಮೆ ದಾದ ಪಂಡ, ರನ್ನೆ ದುರ್ಯೋಧನನ್ ಮಲ್ಲ ಜನಾಂದ್ ಮಲ್ಪುಲೆಕ್ಕ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯೆಡ್ಲಾ ಪಿದಾಯಿಡ್ದ್ ಅವೆನ್ ತೋಜಾವಂದೆ, ಭೀಮನ್ ಕಥೆತ್ತ ನಾಯಕೆಂದ್ ವಿವರ್ತೆ. ಈ ರೀತಿ ಅಡೆಂಗಾವುನ ಬೇಲೆನ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಮಲ್ತ್‌ಜೆ. ಬಹುಶಃ ರನ್ನೆ ತೋಜಾವಂದಿನ ಧೈರ್ಯೊನು ರತ್ನಾಕರೆ ತೋಜಾಯೆ. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಧೈರ್ಯೊನು ರತ್ನಾಕರೆ ಮಸ್ತ್ ವಿಸಯೊಡು ತೋಜಾದೇಂದ್ ನಮಕ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ದುಂಬುದ ಕಾಲೊಡು ಮಲ್ಲ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಂಡ, ಐಟ್ಟ್ ಪದಿನೆಣ್ಮ ರೀತಿದ ವರ್ಣನೆಲು ಬರೊಡುಂದ್ 'ನಿಯಮ' ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡ ರತ್ನಾಕರೆ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವೊ'ಡು ಈ ಪದಿನೆಣ್ಮ ವರ್ಣನೆಲೆನ್ ಕೊಣತ್ತಿಜೆ. ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ತೋಜಿನೈನ್ ಬುಡ್ದ್ ಬುಡಿಯೆ. ಉದಾರ್ಣೆಗ್ ಯುದ್ಧ ಪಂಡ ರತ್ನಾಕರಗ್ ಆವಂದ್. ಅಂಚಾದ್ ಇಡೀ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡು ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆ ದಾಂತೆ ಕತೆ ಬರೆಯೆ. ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿನ ಅಜಿಪ್ಪಸಾವಿರ ವರ್ಸೊದ ದಿಗ್ವಿಜಯೊಡಾವಡ್, ಅತ್ತಂಡ ಮೆಗ್ಯ-ಪಲಯೆ ಪಂಡ ಭರತ-ಬಾಹುಬಲಿ-ಯುದ್ಧೊಗುಂತಿನ ಪೊರ್ತುಡಾವಡ್ ಯುದ್ಧೊದ ವರ್ಣನೆ ಇಜ್ಜಿ. ಮುಲ್ಪ ಬಾರೀ ಪೊರ್ಲು ಪಂಡ ಇಡೀ ಭರತ-ಬಾಹುಬಲಿಯೆರ್ನ ಲಡಾಯಿದ ಪೊರ್ತುಡು ಯುದ್ಧ ದಾಂತೆ ಬಜೀ ಭರತನ ಪಾತೆರೊಡೇ ಬಾಹುಬಲಿ ಸೋತುದ್ ವೈರಾಗ್ಯ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಪಿದಾಡ್ದ್ ಪೋಯಿನ ಸಂದರ್ಬೊನು ರತ್ನಾಕರೆ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತ್‌ನ ರೀತಿ. ಮುಲ್ಪ ಆಯನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆ ಎಡ್ಡೆ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ತೋಜುಂಡು. ಯುದ್ಧ ವರ್ಣನೆನ್ ಕೊರಂದಿ ರತ್ನಾಕರೆ, ಕಡಲ್‌ದ ವರ್ಣನೆ ಬನ್ನಗ ಮೈ ಕುಟ್‌ತ್‌ದ್ ಉಂತುವೆ. ಇಂಚನೇ ಬೇತೆಲಾ ಕೆಲವು ವಿಸಯೊಡು ರತ್ನಾಕರೆ ಸ್ವಂತಿಕೆ ತೋಜಾದೆ.

ದುಂಬುದಕ್‌ಲ್ ಏರ್ಲಾ ಕೊರಂದಿನಂಚಿತ್ತಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆನ್ ಭರತಗ್ ಕೊರ್ದು 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಬರೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯೊಡು ಆಯನ್ ಯೋಗ-ಭೋಗ ಸಮನ್ವಯದ ಒಂಜಿ 'ಆದರ್ಶ ಪುರುಷೆಂದ್ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತೆ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯೊನು ಓದುಂಡ 'ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚ ಪೊರ್ಲಾಂಡ್'ಂದ್ ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕನೇ ಉಂಡು. ನಮ ಇತೊರ್ತೆ ತೆರಿಲೆಕ್ಕ ರತ್ನಾಕರೆಲಾ ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ಮಾಮಲ್ಲ ರಸಿಕೆ ಆದಿತ್ತಿನಾಯೆ. ರಾಜಕುಮಾರಿನ್ ಮೋಕೆಮಲ್ತ್‌ದ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಬೂರಿನಾಯೆ. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮಸ್ತ್ ಬದಲಾದ್, ಧರ್ಮೊದ ವಿಷಯೊಲೆಡ್ ಎಡ್ಡೆ ಅರ್ತಿ ದೀದ್, ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಮಲ್ಲ ಜನ ಆಯಿನಾಯೆ. ಭರತೇಶ ವೈಭವದ ಭರತನ್ಲಾ ಅಂಚನೇ ವಿವರ್ತ್‌ನ ರತ್ನಾಕರೆ, ಸುರುಕ್ಕು, ಆಯನ ಭೋಗದ ವಿವರೊ ಕೊರ್ನಗ ಇತಿ-ಮಿತಿ ಇಜ್ಜಾಂದಿಲೆಕ್ಕ ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತೆ. ಏತ್ ಪಂಡ ಭರತೇಶ ವೈಭವದ ಕೆಲವು ಸಂಧಿಲೆನ ಶೃಂಗಾರ ಭಾಗೊಲೆನ್ ಮಸ್ತ್ ಜನ ಪುಸ್ತಕೊಡ್ದು ಬೇತೆ ದೆತ್ತ್‌ದ್ ದೀದ್ ಗುಟ್ಟುಡು ಓದೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಈ ಗ್ರಂಥೊನು ತೂದು ಕೆಲವು ಗುರು-ಹಿರಿಯೆರ್ನಕ್‌ಲ್ 'ಶೃಂಗಾರ

ಹೆಬ್ಬಾಂಡ್'ಂದ್ ಪಂತ್‌ನೈನ್ಲಾ ನಮಕೇಂದ. ಐಯ್ಕ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ತಿಕ್‌ಡ್‌ಂದ್‌ಲಾ ತೆರಿದ.

ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡು ಕತೆ ಪನ್ನಗ ರತ್ನಾಕರೆ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ಈತ್ ಪೊರ್ತುಗ ಗೊತ್ತಿತ್ನ ಕತೆನ್ ದಾಲ ಪನ್ಪುಜೆ. ಅತ್ತಂದೆ ಇಡೀ ಕತೆಟ್ಟ್ ಭರತೆ ಅತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ ಏರೆನ್ಲಾ ಮೆರೆವರ ಬುಡ್ಪುಜೆ. ಇಂಬ್ಯನ ಗ್ರಂತೊಡು ಕತೆ ಸುರುವಾಪುನೇ ಸುರುತ್ತ ತೀರ್ಥಂಕರೆರಾಯಿನ ಆದಿನಾಥೆರೆ ಮಗೆ, ಈ ಯುಗೊತ್ತ ಸುರುತ್ತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಆಯಿನ ಭರತನ ರಾಜಸಭೆಡ್ದ್. ಅಲ್ಪ ಆಯನ ವೈಭವೊನು ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ಪರ ಸುರುಮಲ್ತ್‌ನಾಯೆ, ಸುರುತ್ತ ಪದಿನಾಜಿ ಸಂದಿಮುಟ್ಟ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಒಂಜಿ ದಿನ ಎಂಚ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪಂಡ್ದ್ ವಿವರ್ಪುವೆ. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಅಜಿಪ್ಪ ಸಾವಿರ ವರ್ಸೊದ ದಿಗ್ವಿಜಯ ವಿವರ್ತ್‌ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಭರತ-ಬಾಹುಬಲಿಯೆರ್ನ ಪ್ರಸಂಗೊಗು ಬರ್ಪ. ಅಲ್ಪ ಭರತನ ಪಾತೆರೊಗೇ ಸೋತುದು ಪೋಯಿನ ಬಾಹುಬಲಿ ವೈರಾಗ್ಯೊಡು ಪೋದು ತಪಸ್‌ಗ್ ಉಂತುದು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಿ ಬೊಕ್ಕ, ಭರತನ ಅಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಂಚನೆ ಜೋಕುಲು ತಪಸ್‌ಗ್ ಪೋಪುನೈನ್ ವರ್ಣಿಸಾದೆ. ಕಡೆಕ್ ಮಂಡೆಡ್ ಒಂಜಿ ಬೊಲ್ದು ಕೂಜಲ್ ತೂದು, ವೈರಾಗ್ಯ ಬತ್ತಿನ ಭರತೆ ಒಂತೆನೇ ಪೊರ್ತುಡು, ದಿಂಜ ಕಷ್ಟದಾಂತೆ ತಪಸ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಿನ ವಿಷಯ ಪನ್ಪೆ.

ಸೊನ್‌ಪತ್ತಾಜಿ ಸಾವಿರ ರಾಣಿನಕ್ಲೆನ ಒಟ್ಟುಗು ಸುಖೊಟ್ಟು ಬದ್ಕಿನ ಭರತೆ ಸಂಸಾರದ ಕೆಸರ್‌ಡ್ ಇತ್ತೆಡಲಾ, ಐಕ್ ಅಂಟಂದಿನ ತಾಮರೆದ ಪೂತ್ತಲೆಕ್ಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಯೋಗಿ ಆದಿತ್ತೆಂದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಪನ್‌ಪೆ. ಪಂಡ ಸಂಸಾರಿಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಕ್ರಮೊತ್ತ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ನಡಪ್ಪಾಂಡ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆವರ ಸಾಧ್ಯ ಉಂಡುಂದ್ ತೆರಿಪಾಯೆ. ತಾಮರೆದ ಪೂ ಕೆಸರ್‌ಡ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಏಪೊಲಾ ಸೂರ್ಯನೇ ತೂವೊಂದಿಪ್ಪುಲೆಕ್ಕ, ಸಂಸಾರೊಡಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ನಮನ ಮನಸ್ ಆತ್ಮ-ದೇವೆರ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಮುಕ್ತಿ ಕಷ್ಟ ಆತ್ತ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪೆ. ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇಂಚೆನೇ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಗೆದ್ಯೆ; ನಿಕ್ಲ್‌ಲಾ ಗೆಂದ್‌ಲೇಂದ್ ತೆರಿಪಾವೆ ರತ್ನಾಕರೆ.

ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡು ಪೊರ್ಲುದ ಪೊರ್ಲುದ ಮಸ್ತ್ ವಿವರಣೆಲು ಉಲ್ಲ. ಒಂಜಿ ಉದಾರ್ಣೆ ಕೊರ್ನಂಡ - ಒಂಜಿ ಸಂದರ್ಭೊಡು ಭರತೆ ಪರ್ಬೊದ ದಿನ ಉಪವಾಸ, ಜಾಗರಣೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮನದಾನಿ ಒನಸ್ ಮಲ್ಪೊಡಾಂಡ ಅಪ್ಪೆನ್ 'ಒಟ್ಟುಗು ಲೆತ್ತೊನ್ಪೆ. ಆಲ್ ಉಂಡಿ ಬೊಕ್ಕ, ಅಲೆನ್ ತೂಂಕುನ ಮಂಚವುಡು ಜೆಪ್ಪುಡ್ದ್ ಆಯನೇ ತೂಂಕುವೆ. ಮುಲ್ಪ ರತ್ನಾಕರೆ ಪನ್ಪೆ - ಎಲ್ಲಿಡ್ ಅಪ್ಪೆ ಭರತನ್ ತೂಂಕ್‌ದ್ ಜೆಪ್ಪುಡ್ದ್‌ನ ಸಾಲೊನು ಮಗೆ ಇಂಚ ಬೂಟೊದಿತ್ತೆಂದ್!'

ರತ್ನಾಕರೆ ಭರತೇಶ ವೈಭವೊದ ಕತೆಟ್ ನೆಡ್ದ್ ದುಂಬು ಏರ್ಲಾ ಬರೆವಂದ್‌ನ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಬರೆದ್ ಸೇರ್ಸಾದ್ ಬಿಸ್ರಾದಿಗೆ ತೋಜಾದೆ. ಮುಖ್ಯವಾದ್, ಭರತೆ ಅಜಿಪ್ಪ ಸಾವಿರ ವರ್ಸೊ ದಿಗ್ವಜಯ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆಜಿ ಖಂಡೊಲೆನ್ ಗೆಲ್ತ್‌ದ್ ಬತ್ತಿನ ಪೊರ್ತುಡು, ಊರ್ದಂಚಿ ಪೋನಗ ಗಡಿಟ್ಟ್ ಚಕ್ರ ಉಂತುಂಡು. ದಾಯೆಗ್‌ಂದ್ ಕೇನ್ನಗ ಭರತನ ಮೆಗ್ಯೆರ್ಲ್ಲ ಆಯಗ್ ತರೆಬಗ್ಗಾವಂದೆ ಅವು ದುಂಬು ಪೋಪುಜೇಂದ್ ಗೊತ್ತಾಂಡ್. ಕಡೆಕ್ ಅಕ್ಲೆಗ್

ಆಯೆ ಕಾಕಜಿ ಕಡಪುಡಿಯೆ. ಅಕ್ಲ್ ಇಂಚಿ ಬರಂದೆ ಅಂಚಿ ತಪಸ್‌ಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಅಪಗ ಬಾಹುಬಲಿನಾಂಡ್ಲಾ ಒಲಿತೊಂದ್ ಬಲಾಂದ್ ದಕ್ಷಿಣಾಂಕನ್ ಕಡಪುಡಿಯೆ. ಆಂಡ ಬಾಹುಬಲಿ ಬರಿಯರ ಒಪ್ಪಂದೆ ಯುದ್ಧೊಗು ಬರ್ಪೆಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಡಪುಡಿಯೆ. ಆ ಸುದ್ದಿ ಕೇಂದ್ ರಾತ್ರೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಂದೆ ಭರತೆ ಪಿದಾಯಿ ಬತ್ತ್‌ದ್ ತಿರ್ಗೊಂದಿತ್ತೆ. ಅಪಗ ರಡ್ಡ್ ಜನ ಸೈನಿಕೆರ್ ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಕ್ಲ್ ಇರ್ವೆರ್ಲಾ ಭರತೆ ಸೈನಿಕೆರೆಡ್ಡಾವರ ಮಲ್ಲ ಜನ ಆಯೆ. ಸೈನಿಕೆರ್ ಅತ್ತಾಂಡ ಆಯೆ ಆಜಿ ಖಂಡೊಲೆನ್ ಗೆಲ್ಪರೆ ಸಾಧ್ಯ ಇತ್ತಿಜಿಂದ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಐನ್ ಕೇಂಡ್ದ್ ಬೇಜಾರಾಯಿನ ಭರತೆ ಮನದಾನಿ ರಾಜಿ ಸಭೆಗ್ ಬನ್ನಗ ಬೋಡುಂದೆ ಕಿನಿಕಿರಿ ಬಿರೆಲ್‌ನ್ ಬಗ್ಗಾವೊಂದು ಬತ್ತೆ. ಏರಾಂಡ್ಲಾ ಆ ಬಿರೆಲೆನ್ ಸರ್ತ ಮಲ್ಪುಲೇಂದ್ ಕೇಂಡೆ. ಮಾತಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೆರ್. ಐಕ್ ಬಂಗಾರ್ದ ಸರಪೊಳಿ ಪಾಡ್ದ್ ಮಾತಾ ಸೈನಿಕೆರ್ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಒಯಿತೆರ್. ಆಂಡಲಾ ಸರ್ತ ಆಯಿಜಿ. ಕಡೆಕ್ ಭರತೆನೇ ದೇವೆರೆ ಪುದರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಸರ್ತಮಲ್ತೆ. ಉಂದು ರತ್ನಾಕರೆನೆ ಪೊಸತಾದ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಲ್ತಿನ ಕತೆ. ಕತೆತ್ತ ನಾಯಕೆ ಆಯನ ಭರತನ ತಾಕತ್ತ್ ಎಂಚಿನಾಂದ್ ತೆರಿಪಾಪುನವು ಆಯನ ಉದ್ದೇಶ. ಇಂಚಿನನೆ ಕೆಲವು ಪೊಸ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಈ ಕಾವ್ಯೊಡು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಲ್ತ್‌ದೆ.

ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡು ರತ್ನಾಕರೆ ನಮನ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಮಸ್ತ್ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ವಿವರ್ತ್‌ದೆ. ಮುಖ್ಯವಾದ್ ನಮನ ಕಡಲ್‌ನ್ ಮುಲ್ಪ ಭಾರೀ ಪೊರ್ಲುಡು ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆ. ಅವ್ವತ್ತಾಂದೆ ನಮನ ಭೂತೊಲೆನ ವಿಷಯೊಲಾ ನಮಕ್ಕ್ ನೆಟ್ಟ್ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಭರತನ ದಿಗ್ವಿಜಯೊದ ಪೊರ್ತುಡು, ಆಯೆ ಮ್ಲೇಚ್ಛೆರೆ ಖಂಡೊಗು ಬರ್ಪೆ. ಅಲ್ಪ ಆವರ್ತ ಬೊಕ್ಕ ಚಿಲಾತ ಪನ್ಪಿನ ರಡ್ಡ್ ಪೊಡಿ ಅರಸುಲ್ನಕ್‌ಲ್ ಭರತಗ್ ಕೈಮುಗ್ಯಂದೆ, ಭೂತೊಲೆಗ್ ಕೈಮುಗ್ಗಿದ್, ನಿಕ್ಲೇ ಕಾಪೊಡುಂದ್ ಕೆಂಡೊನ್ಬೆರ್. ಅಪಗ ಕಾಲಮುಖ-ಮೇಘಮುಖ ಪನ್ಪಿ ಆ ಭೂತೊಲು ಬತ್ತ್‌ದ್ ಎಣ್ಮದಿನ ರಾತ್ರೆ-ಪಗೆಲ್ ಭಾರೀ ಜೋರುದ ಬರ್ಸ ಬರ್ಪಾದ್ ಉಪದ್ರ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಆಂಡ ಭರತನ ಜನೊಕ್ಲು ಐಕ್ಲೆನ್ ಹಾಕ್‌ದ್ ಗಿಡರ್ಪೆರ್. ಉಂದು ಅತ್ತಾಂದೆ ಜೈನೆರ್ನ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮದಿಮೆ, ತಾಳಿಬಂದಿದ ವರ್ಣನೆಲಾ ನಮಕ್ಕ್ ನೆಟ್ಟ್ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಭರತೆ ನಾಟಕ ತೂವರೆ ಪೋಯಿನ ಪೊರ್ತುಗು, ಓಲು ನಡಪ್ಪುನ ನೃತ್ಯೊಲು, ಪರಂಪರೆದ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವರ್ಣನೆಲುಂದ್ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು. ಅಂಚೆನೆ ನಮನ ಮುಲ್ಪದ ಪ್ರಕೃತಿದ ವರ್ಣನೆ, ನವರಾತ್ರಿ, ರಥೋತ್ಸವೊಲೆನ ವರ್ಣನೆಲಾ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಬುಡೆದಿ ಕುಸುಮಾಜಿ ಗಿಳಿಟ್ಟ ಕಂಡನೆ ಭರತನ್ ಪುಗರ್ನ ಪೊರ್ತುಗು ಕೊರ್ಪಿನ ಪದ್‌ಪೆದ ಬಿತ್ತ್, ಕುಂಬುಡ್ದ ಬಿತ್ತ್, ತಾರಾಯಿ, ಕಂಬುಳ, ನೇರಳೆದ ಪಂರ್ದ್‌ದ 'ಉಪಮೆ'ಲು ಪೂರ ನಮನ ತುಳುನಾಡ್‌ದನೆ. ಇಂಚ ಮಸ್ತ್ ಪೊರ್ಲುದ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಏರ್ ಓದುಂಡಲಾ ಮಸ್ತ್ ಕುಸಿ ಕೊರ್ಪಿನ ಕೃತಿ.

ಶತಕೊಲು : ರತ್ನಾಕರನ ಭರತೇಶ ವೈಭವೋ ಒಂಜಿ ಶೃಂಗಾರಭರಿತವಾಯಿನ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಾಂದಾಂಡ, ಶತಕೊಲು ಜೈನ ಧರ್ಮೊಗು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಕಾವ್ಯೊಲು.

ಈ ಶತಕೊಲೆಡ್ದಾತ್ರನೆ ತೆರಿನ ಜನಕ್ಕುಲು ಆಯನ್ ''ಕನ್ನಡೊದ ಕುಂದ ಕುಂದಾಚಾರ್ಯೆಂದ್'' ಲೆತ್ತ್‌ದೆರ್. ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ಈ ಶತಕೊಲು ಪೂರಾ, ಆಯನ್ ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ರಸಿಕತೆನ್ ಪೂರಾ ಬುಡ್ದ್ ಮಸ್ತ್ ಜೀವನೊದ ಅನುಭವೊಲೆನ್ ಪಡೆಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಬರೆಯಿನಂಚಿತ್ತಿ ಕಾವ್ಯೊಲು. ಐಕ್ಲೆಡ್ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಅಂಚೆನೆ ನೀತಿ ಬೋಧನೆ ಉಂಡತ್ತಂದೆ ಬೇತೆದಾಲ ಇಜ್ಜಿ. ರತ್ನಾಕರೆ ಬರೆಯಿನ ಶತಕೊಲು ಮೂಜಿ 1) ರತ್ನಾಕರ ಶತಕ 2) ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕ 3) ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ. ಉಂದತ್ತಂದೆ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕಲಾ ಉಂಬೆನೇ ಬರೆಯಿನೀಂದ್ ಕೆಲವುದಕ್ಲ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾರಣ ಕೊರ್ದು ಪಂಡೆರ್ದಲಾ, ಅವೆನ್ ಮಸ್ತ್ ಜನ ಹಿರಿಯೆರ್ನಕ್ಲ್ ಒಪ್ಪುಜೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಅವೆನ್ ಬುಡ್ದ್, ಈ ಮೂಜೈತ ಬಗ್ಗೆ ಒಂತೆ ತೂಕ.

ಎಲ್ಲಿಡ್ದೇ ಕವಿಯಾಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂದರ್ಭೊಲೆಡ್ ರಾಜನ, ಗುರುಕ್ಲೆನ, ಜನೊಕ್ಲೆನ, ಕೋಪೊಗು ಕೆಲವು ಸರ್ತಿ ಪಗೆಕ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಬೂರಿನಾಯೆ. ಜವನಾದಿಗೆಡ್ ಒಂತೆ ಪೊಣ್ಣ ಮೋಕೆದ ಮರ್ಲ್ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ಒಂತೆ ಬೇನೆ ತಿಂದಿನಾಯೆ. ಊರೂರು ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ಜನೊಕ್ಲೆನ್ ತೂದ್ ಬದ್ಕ್ ಪಂಡ ಎಂಚಿನಾಂದ್ ತೆರಿದ್‌ನಾಯೆ. ಅತ್ತಂದೆ ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂತೊಲೆನ್ ಎಡ್ಡೆ ಮೋಕೆ ದೀದ್ ಓದುದ್ ಮಸ್ತ್ ವಿಷಯ ತೆರಿನಾಯೆ. ಉಂದು ಮಾತ ಸೇರ್ದ್ ಲೋಕೊದ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಎಡ್ಡೆ ನೀತಿದ ಪಾಠ ಪನ್ಪಿನ ಕೋಶೊಲಾದ್ ಶತಕೊಲು ಮೂಡ್ದು ಬತ್ತ. ಅಂಚಾದ್ ಈ ಶತಕೊಲೆಡ್ ಇತ್ತ್‌ನ ಪದ್ಯೊಲು ಮಾತಾಕಾಲೊದ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ಲಾ ಪಾಪೊಡು ಮುರ್ಕಡೇಂದ್ ಲೆತ್ತ್‌ಲೆತ್ತ್ ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜುಂಡು. ಕೆಲವು ಪದ್ಯೊಲು ಹಾಳ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪಿನ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಚಾಟಿಡ್ ಪೆಟ್ಟ್ ಕೊರ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜುಂಡು.

ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊ ನಾಲ್‌ಗೆರೆತ್ತ (ಚೌಪದಿ) ನೂತ್ತಿರ್ವತ್ತೆಣ್ಮ ಪದ್ಯೊಲುಪ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಕಾವ್ಯೊ. ನೆಟ್ಟ್ ಜೈನಧರ್ಮೊಗು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ರತ್ನತ್ರಯೋ, ಆತ್ಮೊನ ಸ್ವರೂಪ, ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪುನಾಯನ ಮನಸ್ ಇಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ರೀತಿ, ದೇಹೊದ ಅಸ್ಥಿರತೆ, ಸಂಸಾರ, ಭವಮಾಲೆ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಅಹಂಕಾರ, ಪಾಪೊ-ಪುಣ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ, ಪೂಜೆ, ದೇವೆರ್ನ ಪುದರ್ ಪನ್ಪಿನೈತ್ತ ಮಹತ್ವೊ, ಮಂತ್ರೊದ ಪೆರ್ಮೆ - ಇಂಚ ಮಸ್ತ್ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ರತ್ನಾಕರೆ ವಿವರ್ತ್‌ದೆ.

ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊ ಪುಸ್ತಕೊಡು, ಕವಿ ಪಂಡಿನ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯೊಲು ಇಂಚ ಉಂಡು : ''ನಮ ಏಪೊಲಾ ತುತ್ತೈತ, ಪದ್ದೆಯಿ ಬಂಗಾರ್ ಪಾಡ್ದ್ ನಮನ್ ಪಿದಾಯಿಡ್ದ್ ಸಿಂಗಾರ ಮಲ್ಪುವ. ಆಂಡ ಉಂದು ದಾಲಾ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಜ್ಜಿ. ಉಲಾಯಿ ಆತ್ಮೊನು ಸಿಂಗಾರ ಮಲ್ಪುಲೆಕ್ಕ ಎಡ್ಡೆ ಧರ್ಮೊದ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ನಂಬುನ, ತೆರಿಯುನ, ಆಚರಣೆ, ಕರ್ಮೊನ ಮಲ್ಪುನ ಮುಖ್ಯೊ. ಆ ಆತ್ಮೊ ಓಲುಂಡು ಕೇಂಡ, ಅವೆನ್ ಕಣ್ಣ್‌ಡ್ ತೂವರೆ ಆಪುಜಿ, ಅನುಭವೊಡು ತೆರಿಯೊಲಿ (ಸಕ್ಕರೆದ ತೀಪೆನ್ ತೆರಿಲೆಕ್ಕ) ಕಲ್ಲ್‌ಡ್ ಬಂಗಾರ್, ಪೂಟ್ಟ್ ಪರಿಮಳೊ, ಪೇರ್‌ಡ್ ನೈ, ಕನಕ್ಕ್‌ಡ್ ತೂ ಇತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ನಮನ ಸರೀರೊಡು ಆತ್ಮ

ಉಂಡು. ಅವೆನ್ ತೆರಿಯುನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ಪೊಡು. ನಮನ ಸರೀರ ಸ್ಥಿರ ಅತ್ತ್, ಆತ್ಮ ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಿರ. ಅಂಚಾದ್ ಸರೀರೊದ ಬಗೆಟ್ ದಿಂಜ ಯೋಚನೆ ಮಲ್ಪುನತ್ತ್. ಆತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪೊಡು. ಏರಾಂಡ್ಲ ಸೈತ್‌ಂಡ ನಮ ಬುಲಿಪುವ. ಆಂಡ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ಏರ್ ಬೇತಕ್ಲೆನ ಸೇವೆ ಮಲ್ತೊಂದು, ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಆತ್ಮನ್ ಚಿಂತನೆ ಮಲ್ತೊಂದು, ದುಡ್ಡು-ಕಾಸ್‌ನ್ ಎಡ್ಡೆ ಧರ್ಮೊ ಕಾರ್ಯೊಲೆಗ್ ವಿನಿಯೋಗ ಮಲ್ತೊಂದ್ ಕಳಪ್ವೆನಾ ಆಯಾಗಾತ್ರ ಏರ್ಲಾ ಬುಲಿಪುರ ಬಲ್ಲಿ; ಆಂಡ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾದ್, ದೇವೆರೆನ್ ಆತ್ಮೊನು ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪಂದೆ, ದಾನ- ಧರ್ಮ ಮಲ್ಪಂದೆ ಬದ್‌ಕ್‌ದ್ ಸೈಪೆನಾ ಅಂಚಿ ಪಾಪಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಬುಲಿಪೊಡು...'' ಪಂಡ್‌ದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಪನ್ಪೆ.

ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊನು ಅಂಚೆನೆ ತೂವೊಂದು ದುಂಬು ಪೋಂಡ ರತ್ನಾಕರೆ, ಏರ್ ಪೊಣ್ಣು ಮಣ್ಣ್ ಬಂಗಾರ್‌ದಂಚಿನ ವಿಷಯೊಲೆಡ್ ಬೂರ್ದು ಪರಡೊಂದುಲ್ಲೆರಾ ಅಕ್ಲೆನ ಬಗೆಟ್ ಮಸ್ತ್ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ತೊನುವೆ. ಬೊಡ್ಚಾಂದಿ ವಿಷಯೊಡು ಮೋಕೆ ದೀವೊಂದು ಬೋಡಿತ್ತಿನೈನ್ ಮದತ್ತ್‌ದ್ ಬುಡಿನ ಜನೊಕುಲ್ನ ಬಗೆಟ್ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ತೊಂದು, ಅಂಚಿನಕ್ಲೆನ್ ದೇವೆರೇ ಕಾಪೊಡುಂದ್ ನಟ್ಪೆ. ಆಯೆ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ ಏರೆಗ್ ಕಷ್ಟ ಬತ್ತ್‌ನಪಗ ವೈರಾಗ್ಯ ಬರ್ಪುಂಡಾ ಅವು ನಿಜವಾಯಿನ ವೈರಾಗ್ಯ ಅತ್ತ್‌ಗೆ. ಸುಖೊಟ್ಟು ಬರ್ಪುನ ವೈರಾಗ್ಯೊನೇ ನಿಜವಾಯಿನ ವೈರಾಗ್ಯಂದ್ ಪನ್ಪೆ.

ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯನೇ ಮುಖ್ಯಾಂದ್ ಪನ್ಪಿನ ರತ್ನಾಕರೆ, ಪಾಪೊಡ್ದ್ ದುಃಖ, ಪುಣ್ಯೊಡ್ದ್ ಸುಖ ಪಡೆಪ್ಪುನ ನಮ ಜೀವನೊಡು ಜಾಗ್ರತೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದ್ ಪನ್ಪೆ. ನಮ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಆಯೆ, ನಮನ ದುಂಬುದ ಜನ್ಮೊದ ಪುಣ್ಯೊಡ್ದಾತ್ರ ನಮಕ್ ದುಡ್ಡು-ಕಾಸ್ ಮಾತ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಐನ್ ದಾನ-ಧರ್ಮೊಗು ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪೊಡು. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಎಡ್ಡೆ ಬೇಲೆಗೆ ವಿನಿಯೋಗ ಮಲ್ಪಂದೆ ದೀಂಡ ದುಡ್ಡು ದಾಲ ಒರಿಯುಜಿ. ಕೌರವೆ ಪಾಂಡವೆರೆಗ್ ದಾಲಾ ಕೊರ್ಪುಜೇಂದ್ ಪಂಡೆ ಆಂಡ ಆಯಗ್ ಒರಿಂಡಾ? ಪಂಡ್‌ದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಕೇನುವೆ.

ಏಪೊಲಾ ನಮನ ಬದ್ಕ್ ಕೆಸರ್ದ ಲೆಕ್ಕಂತಿನ ಸಂಸಾರೊಡು ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಲಾ, ನಮನ ಮನಸ್ ಐಟತ್ತಿ ತಾಮರೆದ ಪೂ ಸೂರ್ಯನ್ ತೂಯಿಲೆಕ್ಕ ಆತ್ಮನ್-ಪರಮಾತ್ಮನ್ ತೂವೊಡು. ಗಾಳಿಪಟೊ ಮಿತ್ತ್ ಬಾನೊಡು ತಿರ್‌ಗ್‌ಂಡಲಾ ಐತ್ತ ಬಲ್ಲ್‌ದ ಕೊಡಿ ನಮನ ಕೈಟ್ಟೆ ಇತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ನಮನ ಮನಸ್‌ಲಾ ಓಡೋಡೆ ಪೊಂಡಲಾ ಅವೆನ್ ಏಪೊಲಾ ದೇವೆರೆ ಪಾದೊನು ನೆನೆಪ್ಪುನೈಟ್ ದೀವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ಪೊಡುಂದು ಪನ್ಪೆ ರತ್ನಾಕರೆ. ಅಂಚೆನೆ ಅಧಿಕಾರ-ಅಂತಸ್ತ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಮೆರೆಪ್ಪುನ ರಾಜೆರ್ನಕ್‌ಲೆನ್, ಮಲ್ಲ ಜನೊಕ್ಲೆನ್ ಟೀಕೆ ಮಲ್ಪುನ ಕವಿ ನಮಕ್ ಎಂಚಿನ ಒದಗ್‌ದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಅವು 'ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ' ಕರ್ಮೊಡ್ದ್ ಬರ್ಪುನು. ಐಕ್ ಅಹಂಕಾರ ಮಲ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಡೆಕ್ಕ್ ಎಂಚಿನ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ನಮ ನಮನ ಸರೀರದ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಆಸೆನ್ ಬುಡ್ದ್ ಐಡ್ದ್ ಬೇತೆ ಆದುಪ್ಪುನ ಆತ್ಮನ್ ತೆರಿದ್ ತೂದ್, ಐಟ್ಟೇ ದೇವೆರೆನ್

ತೂವೊಂದು, ಕಡೆಕ್ ನಮಲಾ ದೇವೇರೇ ಆಪುನವು ನಮ ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿನ ಬೇಲೆಂದ್ ಪನ್ತೆ. ಈ ಶತಕೊದ ಕಡೆಟ್ ದೇವೆರೆನ ಪುದರ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಅವು ಕಡೆಕ್ ಸೇರುನು ಒಂಜೇ ಕಡೆಕ್ ಪಂಡ್ದ್, ಆ ಮಾತಾ ಪುದರ್‌ಡಿತ್ತಿನ ದೇವೆರೆನ್ ತೆರಿದ್ ಸುಖೊ ಪಡೆಪ್ಪುನ ಭಾಗ್ಯೋ ನಮಕ್ಕ್ ಬರೊಂಡುಂದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ತೆರಿಪಾದೆ.

ರತ್ನಾಕರೆ ಬರೆಯಿನ ನನೊಂಜಿ ಶತಕೊ 'ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ'. ಆಯೆ ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊನು ಸಂಸಾರಿಯಾಯಿನ ಗೃಹಸ್ಥೆರೆಗ್ ಬರೆಯೆಂಡ, ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕೊನು ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪುನ ಸಾಧಕೆರೆಗ್ ಬರೆಯಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ವಿದ್ವಾಂಸೆರಾಯಿನ ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪೆರ್ ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊನು 'ಸಾಗಾರ ಶತಕ' ಪಂಡ್ದ್ ಲೆತ್ತೆರ್ಡ ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕೊನು 'ಅನಾಗಾರ ಶತಕ' ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿಪಾದೆರ್. ತಾರ್ಕಣೆ ತೂಂಡ ಉಂದು ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊಡ್ದ್ ಒಂತೆ ಗಟ್ಟಿ ಉಂಡುಂದು ಪನೊಲಿ. ಜೈನ ಧರ್ಮೊದ ಮೂಲ ತತ್ವವಾಯಿನ ರತ್ನತ್ರಯೊಡ್ದೇ ಈ ಶತಕೊಲ್ನಾ ಸುರುಮಲ್ತ್‌ನ ರತ್ನಾಕರೆ, ಬದ್ಕ್‌ಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ, ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪರ ಉರ್ಬ್ ಹೆಚ್ಚಾವುನ ಪಾತೆರೊಲೆನ್ ಪನ್ಪೆ.

ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕೊಡು ಬರ್ಪುನ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯೊ ಎಡ್ಡೆ ಪಾತೆರೊಲು ಇಂಚ ಉಂಡು – ''ಧರ್ಮೊದ ತತ್ವೊಲೆನ್ ಎಡ್ಡೆ ತೆರಿಯೊಡು, ನಂಬೊಡು, ಆಚರಣೆ ಮಲ್ಪೊಡು. ಅಪಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಯೊರಿಲಾ ತನ್ಕ್‌ಲೆ ಆತ್ಮೊನು ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಕ್ ಕೊಣವೊಲಿ. ಪ್ರತಿಯೊರಿಲಾ ಧ್ಯಾನ ಮಲ್ಪುನ ಮೂಲಕ ನಿಜವಾಯಿನ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವೊನು ತೆರಿಯೊಲಿ. ಆಂಡ ಮನಸ್‌ನ್ ಓಲೋಲು ಪೋವರ ಬುಡಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ; ಅಪಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ. ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ಆತ್ಮೊಗು ಅಂಟಿನ ಕರ್ಮೊಲೆನ್ ನಾಶಮಲ್ಪುನವ್ವೆ ಮುಖ್ಯ ಆವೊಡು. ಸಂಸಾರೊ, ಆತ್ಮನ ವಿಷಯ ಬುಡ್ದು ಬೇತೆ ಕಡೆಕ್ ಮನಸ್ಸ್‌ನ್ ಒಯ್‌ಪುನ ಕೇಂದ್ರೊ. ಅವೆಟ್ಟ್ ಏಪೊಲಾ ನಮನ ಸರೀರ ಸುಕೊತ್ತ ಯೋಚನೆ ಇಪ್ಪುಂಡತ್ತಾಂದೆ, ಆತ್ಮನ ನೆನಪಿಪ್ಪುಜಿ. ಅಂಚಾದ್ ನಮ ಏಪೊಲಾ ಈ ಸರೀರೊ ಒಂಜಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಲೆಕ್ಕಂದ್ ತೆರಿದ್, ಮನಸ್‌ದ ಪೀಠೊಡು, ಪವಿತ್ರವಾಯಿನ 'ಆತ್ಮ' ಪನ್ಪಿ ದೇವೆರೆನ್ ದೀವೊಂದು, ಕಣ್ಣ್ ಮುಚ್ಚಿದ್, ಆ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನೇ ಏಪೊಲಾ ನಿನೆಪ್ಪೊಡು. ಅಂಚ ಆತ್ಮನಂಚಿ ಮನಸ್‌ನ್ ಒಯಿಪರಗೋಸ್ಕರ ಪೂಜೆ, ಭಕ್ತಿ, ವ್ರತ, ನಿಯಮ ಮಲ್ಪೊಡು'' ಪಂಡ್‌ದ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಪನ್ಪೆ.

ರತ್ನಾಕರ ಶತಕೊಗು ತಾರ್ಕಣೆ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕೊನು ರತ್ನಾಕರೆ ನನಲಾತ್ ಅನುಭವೊಡು ಗಟ್ಟಿ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಬರೆಯಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜುಂಡು. ಆತ್ಮೊನು ಜೈನ ತತ್ವ ಪ್ರಕಾರ 'ಪರಮಾತ್ಮ' ಸ್ಥಿತಿಕ್ ಕೊಣೊಪ್ಪುನಂಚಿನ ಸಾಧಕೆರೆಗ್ ಈ ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕ ಮಸ್ತ್ ಎಡ್ಡೆಂತಿ ಕಾವ್ಯೊಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಈ ಪುಸ್ತಕೊಡು ಅಲ್ಪಲ್ಪ ರತ್ನಾಕರೆ, ಯಾನ್ ಸಂಸಾರೊದ ಸುಖ–ಭೋಗೊಡು ಬೂರ್ದು ಹಾಳಾಯೆ, ಈ ಸರೀರ, ಮೋಕೆ ಎನನ್ ಹಾಳ್ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ದುಃಖ ಮಲ್ಪುವೆ. ಪಂಡ ಉಂದೆನ್ ಓದಿನ ಸಂಸಾರಿ ಸರೀ ತೆರಿದ್ ಇಂಚೆನೆ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಸಂದೇಶ ಕೊರ್ಪೆ. ವಾ ಪೊಣ್ಣು ಮಣ್ಣ್ ಬೊಲ್ಲಿ–

ಬಂಗಾರ್, ಆಸೆ-ಮೋಕೆಲೆಡ್ಲ ಬೂರಂದೆ ಬಟಾವಾಲೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಎಚ್ಚರಿಸಾವೆ. ಪರಿಗ್ರಹೊನೇ ನಮನ್ ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪುಂಡು. ನಮನ ಶರೀರೊಲಾ ಒಂಜಿ ಪರಿಗ್ರಹಾಂದ್ ತೆರಿದ್, ಐತ ಆಸೆ ಬುಡ್ದು, ಆತ್ಮನ್ ಎಡ್ಡೆ ಮಲ್ಪರ ಮನಸ್ ಕೊರ್ಲೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ರತ್ನಾಕರೆ ಸೂಚಿಸಾಬೆ. ಉಂದುವೇ ಪೊರ್ತುಡು ಪಿದಾಯಿಡ್ದ್ ಸನ್ಯಾಸಿ-ತ್ಯಾಗಿಲೆನ ವೇಷ ಪಾಡೊಂದು, ಉಲಾಯಿ ಮೋಕೆ, ಅಹಂಕಾರ, ಕಿಚ್ಚಿಲೆನ್ ದೀವೊಂದಿಪ್ಪುನಕ್ಲೆನ್ ಮಸ್ತ್ ಕಡಕ್‌ಡ್ ಟೀಕೆ ಮಲ್ಪುನ ರತ್ನಾಕರೆ ಮನಸ್ ಶುದ್ಧ ದೀವೊನೊಡು, ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದ್ ತೆರಿಪಾವೆ. ಕಡೆಟ್ ಆಯೆ, ತಾನ್ ಬೇತಕ್ಲೆಗ್ ಪನ್ಪುಜಿ, ಎಂಕೇ ಪನ್ವೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ದೇವೆರಾಯಿನ ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರನ್ ಸ್ತುತಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಎನನ್ ಕಾಪುಲೇಂದ್ ನಟೊನುವೆ. ಒಟ್ಟುಡ್ ಈ ಶತಕೊಡು ರತ್ನಾಕರೆ ನಮಕ್ ಒರಿ ಮಾಮಲ್ಲ ಯೋಗಿಯಾದ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪೆ, ಎಡ್ಡೆ ಸಂದೇಶೊಲೆನ್ ಕೊರ್ಪೆ.

ರತ್ನಾಕರೆ ಬರೆಯಿನ ನನೊಂಜಿ ಶತಕೋ 'ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ'. ಉಂದು ಜೈನ ಧರ್ಮೊದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಇಡೀ ಜಗತ್ತ್ ಎಂಚ ಉಂಡು ಪನ್ಪಿನ ವಿವರೊನು ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಪಂಡ ಜೈನ ಸಿದ್ಧಾಂತೊದ ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ಜೀವಿಲಾ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಪ್ಪುನನೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದಾಂಡಲಾ, ಅವು ಸಾದ್ಯ ಆವಂದಿ ಪೊರ್ತುಡು ಆಯಾಯೆ ಮಲ್ತಿನ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯ ಪನ್ಪಿ ಕರ್ಮೊಲೆ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಗತಿಟ್ ಪುಟ್ಟುದು ತಿರ್ಗೊಡಾಪುಂಡು. ಈ ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ, ತಿರ್ಯಂಚ, ಮನುಷ್ಯ ಪನ್ಪಿ ನಾಲ್ ಗತಿಕ್ಕುಲು ಎಂಚ ಉಲ್ಲ, ಲೋಕೊಡು ಐಕ್ಲು ಇಪ್ಪುನ ಜಾಗೆ ಒವ್ವು, ಈ ನಾಲ್ ಗತಿಕ್ಕುಲು ಅತ್ತಾಂದೆ ಐಕ್ಲೆನ ಸುತ್ತ ಇಪ್ಪುನ ಲೋಕೋ ಎಂಚ ಉಂಡು. ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಿನಕ್ಲ್ ಓಡೆ ಪೋಪೆರ್.... ಇಂಚಮಾತ ಈ ಲೋಕೊಗು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ಮಸ್ತ್ ವಿಷಯೊನು ಈ 'ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ' ತೆರಿಪಾವುಂಡು. ಜೈನ ಧರ್ಮೊದ ಪ್ರಕಾರ ಇಪ್ಪುನ ಪದಿನಾಜಿ ಸ್ವರ್ಗೊಲು, ಏಳ್ ನರಕ್ಕೊಲು; ಅಲ್ಪ ಪೋಯಿನ ಜೀವೊಲು ಅನುಭವಿಪ್ಪುನ ಕಷ್ಟ-ಸುಖೊಕ್ಕುಲು... ಉಂದೆನ್ ಪೂರ ನೆಟ್ಟ್ ಕವಿ ವಿವರ್ತ್‌ದೆ. ಪ್ರತಿಯೊರಿಲಾ ಮೋಕ್ಷೊಗು ಪೋವೊಡುಂದಾಂಡ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕೊಡ್ದೇ ಪೋವೊಡು. ಐಕ್ ನಮ ಎಂಚ ಇಪ್ಪೊಡುಂದ್ಲಾ ಮುಲ್ಪ ತೆರಿಪಾಬೆ. ನಿಗೋಧ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಿಯಾದ ಪುಟ್ಟಿನ ಜೀವೊ ಎಂಚ ರಡ್ಡ್ ಗಳಿಗೆಡ್ ಪದಿನೆಣ್ಮ ಸಾವಿರ ಸರ್ತಿ ಸೈತ್‌ದ್ ಪುಟ್ಟುಂಡು ಪನ್ಪಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮೊನ್ಲಾ ಪಂತೆ. ಒಟ್ಟುಗು ಇಡೀ ಲೋಕೊ ಎಂಚ ಉಂಡು, ಅಲ್ಪ ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ ಇಪ್ಪುನ ಜೀವೊಲು ಎಂಚ ಉಪ್ಪುವ, ಏರೇರ್ ಓಡೋಡೆ ಪೋಪೆರ್, ದಾಯೆ ಪೋಪೆರ್ ಉಂದೆನ್ ಮಾತಾ ರತ್ನಾಕರೆ ಈ ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕೊಡು ವಿವರ್ತ್‌ದ್ ಪಂತೆ.

ಆಂಡ ಮಸ್ತ್ ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ಕ್‌ಲ್ ಈ 'ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ' ಬೇತೆ ರಡ್ಡ್ ಶತಕೊದಾತ್ ಎಡ್ಡೆ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಪಂತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಕೆಲವೆರ್, ಉಂದೆನ್ ಆಯೆ ಮಾಮಲ್ಲ ಕವಿ ಆವೊಡ ದುಂಬೇ, ಒಂತೆ ಬೇಗೊನೆ ಬರೆದಿಪ್ಪೊಡುಂದ್ ಪಂತೆರ್. ವಿಷಯೊದ ದೃಷ್ಟಿಡಾವಡ್, ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ದೃಷ್ಟಿಡಾವಡ್ ಈ ಶತಕೊ ಬೇತೆ ರಡ್ಡ್ ಶತಕೊದಾತ್

ಮಾನಾದಿಗೆ ಪಡೆದಿಜಿ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಗೀತೆಲು (ಕೀರ್ತನೆಲು) : ರತ್ನಾಕರೆ ಸುಮಾರ್ ರಡ್ಡ್ ಸಾವಿರೊ ದಾತ್ ಭಜನೆ ದಂಚಿತ್ತ್‌ನ ಕೀರ್ತನೆಲೆನ್ ಬರೆತ್ತೆಂದ್ ದೇವಚಂದ್ರೆ ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆಟ್ಟ್ ಪಂತೆ. ಆಂಡ ನಮಕ್ಕ್ ಅವು ಪೂರ ತಿಕ್ಕ್‌ದಿಜಿ. ಇತೊರ್ತು ತಿಕ್ಕಿನವು ಹೆಚ್ಚಿ ಪಂಡ ಒಂಜಿ ಮುನ್ನೂದು ಆವು. ನೆಕ್ಕ್ 'ಅಣ್ಣನ ಪದೊಕ್ಕುಲು' ಪಂಡ್‌ದ್‌ಲಾ ಪುದರುಂಡು. ನೆಟ್ಟ್ ಮಸ್ತ್ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಆಯೆ ಕಾರ್ಲಗ್ ಪೋದ್ 'ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ' ಆವೊಡ ದುಂಬೇ ಬರೆದಿಪ್ಪೊಡುಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ದಾಯೆ ಪಂಡ ರತ್ನಾಕರೆ ಬರೆಯಿನ ಈ ಪದೊಕ್ಲೆನ್, ಬೆದ್ರದ ಮಾತಾ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಡ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಈ ಪೊರ್ಲುದ ಪದಕ್ಕುಲು ಗಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್‌ಲಾ ಪೋದು ಜನಕ್ಕುಲು ಅರ್ತಿಡ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ಲಾ ನಮಕ್ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಮಲ್ಲ ಪಂಡಿತೆರಾಯಿನ ಹಂಪಾ ನಾಗರಾಜಯ್ಯೆರ್. ತುಮಕೂರುದಲ್ಪದ ಬಿದಿರೆ ಗ್ರಾಮೊಡು ಇತ್ತಿನ, ಓಲೆಗರಿಟ್ ಬರೆದಿತ್ತಿನ ಈ ರತ್ನಾಕರನ ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಕಟ್ಟ್‌ನ್ ನಾಡ್ದ್ ಪತ್ತ್‌ದ್, ''ರತ್ನಾಕರನ ಪದೊಕ್ಕುಲುಂದ್'' ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್.

ಪದಿನಾಜಿನೇ ಶತಮಾನೊ ಹರಿದಾಸೆರ್ನಕ್ಲೆನ ಕಾಲೊ. ಅಕ್ಲ್ ಅಪಗ ಮಸ್ತ್ ಕೀರ್ತನೆಲೆನ್ ಬರೆದ್, ಊರೂರುಡು ಪನೊಂದ್ ತಿರ್ಗೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಅವ್ವೇ ಪೊರ್ತುಡು ಇತ್ತ್‌ನ ರತ್ನಾಕರಗ್, ಯಾನ್ಲಾ ಅಂಚೆನೆ ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಬರೆವೊಡುಂದ್ ಆಸೆ ಪುಟ್ಟುದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಐಟ್ ಆಶ್ಚರ್ಯ ದಾಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ಅಂಚ ಜವ್ವನಾದಿಗೆಗ್ ಬರ್ಪುನ ಪೊರ್ತುಡೇ, ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಬರೆಪ್ಪುನ ಮರ್ಲ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಕಾಲೊಡೇ ರತ್ನಾಕರೆ ಮಸ್ತ್ ಈ ಕೀರ್ತನೆಲೆನ್ ಬರೆಯೆ. ಈ ಪದ್ಯೊಲು ಪೂರ ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ಜೈನಧರ್ಮೊದ ಸೂತ್ರೊಲೆ ಲೆಕ್ಕ ಉಲ್ಲಾಂದ್ ತೆರಿನಕ್ಲ್ ಪಂತೆರ್. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ದೀವೊಂದ್ ಭಕ್ತಿಡ್ ಬರೆಯಿನ ಈ ಎಲ್ಲೆಲ್ಯ ಪದ್ಯೊಲು ರಾಗೊಡು ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತ್‌ನೈಡ್ದಾವರ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ಬೇಗೊಡೇ ಇಷ್ಟ ಆಂಡ್. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ದೇವೆರ್ನ ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ನೀತಿ, ಇಂಚಿತ್ತಿ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ತೆರಿಪಾವುನ ಈ ಪದ್ಯೊಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಗೀತ–ರಡ್ಡ್ ದೃಷ್ಟಿಡ್ಲಾ ಮುಖ್ಯವಾದುಂಡು. ರತ್ನಾಕರೆ ಐನ್ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿದ್ ಬರೆತ್ತ್‌ನೈಡ್ದಾವರ ಐಕ್ಕುಲು ನಮನ ಮನಸ್ಸ್‌ನ್ ಮುಟ್ಟುಂಡು, ತಟ್ಟುಂಡು. ಕೆಲವು ಪದೊಕ್ಲೆಡ್ ಕವಿ 'ದೇವೆರೇ ಎಡ್ಡೆ ಮಲ್ಪುಲೇಂದ್' ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತ್‌ಂಡ, ನನ ಕೆಲವು 'ಅಯ್ಯೋ ಹಾಳಾಯೆನೇ' ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ಉಂಡು. ಹರಿದಾಸೆರ್ನಕ್ಲ್ ಬರೆಯಿಲೆಕ್ಕನೇ ಎಡ್ಡೆ ಉಪಮೆಲೆನ್ ಮಾತ ಕೊರ್ದು ರತ್ನಾಕರೆಲಾ ಪೊರ್ಲುಡು ಬರೆತ್ತೆ. ಇಂಚಿನ ಕೀರ್ತನೆಲೆನ್ ಬರೆಬರೆದ್ ಎಡ್ಡೆ ಪಳಗಿನ ರತ್ನಾಕರೆ, ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಬರೆವರ ಧೈರ್ಯ ಮಲ್ತೆಂದ್ ಪನೊಲಿ.

ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಛಂದಸ್ಸ್‌ದ ಶೈಲಿಲೆನ್ ದೀವೊಂದು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ರೀತಿದ ಕಾವ್ಯೊ ಬರೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರೆ ತಾನೊರಿ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆದ ಮಲ್ಲ ಕವಿ ಪನ್ಪಿನೈನ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ತೆ. ಆಯಗ್ ಲೋಕೊಡು ಎಡ್ಡೆ ಪುದರ್ ಕೊಣತ್ತಿನವು 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ'

ಮಹಾಕಾವ್ಯಂದಾಂಡಲಾ, ಅವೆನ್ ಬರೆಪ್ಪುನ ಉಲ್ಲಾಸೊನು, ಧೈರ್ಯೊನು ಕೊರಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಗೀತೆಲುಲಾ ಮಸ್ತ್ ಮುಖ್ಯಾಂದೆ ಪನೊಲಿ. ಅಂಚನೆ ರತ್ನಾಕರನ ಅನುಭವೊಲೆನ್ ಪೂರ ನೀತಿ ಬೋಧನೆದ ಲೆಕ್ಕ ಧಾರೆ ಮೈತ್ ಕೊರಿನ ಶತಕೊಲುಲಾ ಕವಿ ಸಮಾಜೊಗು ಕೊರಿನ ಮಾಮಲ್ಲ ಉಡುಗಿರೆಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಪತ್ನಾಕರ ಕವಿನ ನಿಜವಾಯಿನ ಪೆರ್ಮೆ ಎಂಚಿನಾಂದ್ ತೆರಿಯೊಡುಂದಾಂಡ ನಮ ಆಯೆ ಬರೆಯಿನ ಪೂರ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಕೈಕ್ ದೆತ್ತೊಂದು ಓದುದು ತೂವೊಡು.

★ ★ ★

ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ ನಮನ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮಾಮಲ್ಲ ಕವಿ. ಆಯೆ ಆಯನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆನ್ ಕನ್ನಡೊದ ಬರವುಡು ತೋಜಾಯೆಂದಾಂಡಲಾ, ಆಯೆ ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಮಟೆಲ್ಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಬಾಲೆಂದ್ ಪನ್ಪಿನವು ನಮಕ್ ಮಾತ ಕುಸಿತ್ತ ಸಂಗತಿ. ರತ್ನಾಕರೆ ಎಲ್ಲಿಡೇ ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ತೆರಿಯೊಂಡೆ; ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ವಿಷಯೊಡ್ಲಾ ಪೊಸ ಪೊಸ ರೀತಿಡ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೆ; ಸಾಹಸೊ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಆಯನಂಚಿ ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ತೂಪುಲೆಕ ಮಲ್ತೆ. ಆಯನನೇ ಸಾದಿಡ್ ಆಯೆ ನಡತ್ತ್‌ದ್ 'ಯಾನೊರಿ ಬಿರ್ಸೆಂದ್' ತೋಜಾಯೆ. ಆ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆಡ್‌ದಾತ್ರ ಪುದರ್ ಪಡೆವೊಂಡೆ, ಜನೊಕ್ಲೆನ ನೆನಪುಡು ಒರಿಯೊಂಡೆ.

ರತ್ನಾಕರೆ ಈ ಲೋಕೊನು ಬುಡ್ಡ್ ಪೋದು ನಾಲ್‌ನೂದು ವರ್ಸ ಕರಿಂಡಲಾ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಇತ್ತೆಲಾ ದಿನೋಲ ಆಯನ್ ನಿನೆಪ್ಪುವೆರ್. ಆಯನ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಓದುದು ಕುಸಿ ಪಡೆಪ್ಪೆರ್. ಆಯನ ಬಗ್ಗೆ, ಆಯನ ಬರವುದ ಬಗ್ಗೆ ಜನ, ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಲು ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ನನ ಏತೋ ಜನ ಆಯನ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಓದುದು, ಐತ್ತ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ಮನಸ್‌ಗ್ ದೆತೊಂದು ದೇವೆರ್, ಧರ್ಮೊಡು ಶ್ರದ್ಧೆ ದೀದ್ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಮಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಲ್‌ನಕ್ಲ್ ರತ್ನಾಕರನ ಪಾತೆರೊಲೆನ್ ಉದಾರ್ಮೆ ಕೊರ್ದ್ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಕೊರೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕ್‌ಲ್ ಆಯನ ಮಿತ್ತ್ ಮಲ್ಲ ಲೇಖನ-ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದ್ ಸಮಾಜೊಗು ಕೊರೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಆಯನ್ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪುನ, ಆಯನ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಪೊಸ ಪೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನೊಲೆಡ್ ತೂಪುನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ನಮ್ಮ ನಾಡ್‌ಡ್ ಒವ್ವೇ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಂಡಲಾ ಅಲ್ಪ ಒಂಜತ್ತ್‌ಂಡ ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ರತ್ನಾಕರನ ನೆಂಪು ಮಲ್ತೊನ್ವೆರ್. ಒರಿ ಕವಿಕ್ಕ್ ನೆಡ್ಡ್ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಮಾನಾದಿಗೆ ಬೇತೆ ದಾದ ಬೋಡು? ದಾಲ ಬೊಡ್ಚಿ ಅತ್ತೆ?

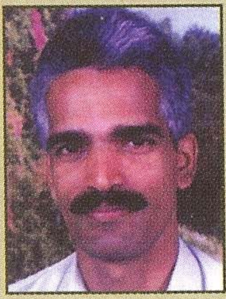

ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್ಡ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳು ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಅಕುಲೆ ಸೇವೆ ಸಂದ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಂಚಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆರೆನ ಬದ್ಕ್, ಸಾಧನೆಲೆನ್ ನೆಂಪುಡು ಒರಿತೊನುನವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೊ. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನಕುಲೆನ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆಪಾದ್ ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಪನ್ಪಿ ಗ್ರಂತ ಮಾಲೆಡ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನವೊಂದುಂಡು.

ಭರತೇಶವೈಭವ ಪನ್ಪಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊನು ಬರೆಯಿನ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ, ಭರತೇಶ ವೈಭವೊಡು ಆಯೆ ಸುರುಟ್ ಬರೆತಿನ ಪದ್ಯ 'ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚ ಪೊರ್ಲಾಂಡ್‌ಂದ್ ತುಳುವರು ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಕೇಳಬೇಕಣ್ಣಾ' ಪನ್ಪಿನ ಸಾಲ್‌ನ್ ಓದ್‌ನಗ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು.

''ಜ್ಞಾನಾನವನಾತ್ಮಗರ್ಪಿಸುತಿಹ ನನ್ನ ಪಾನವ ಮೈಗೀವುತಿಹನು
ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲದೆ ಭರತೇಶನೆದೆಯ ಸಂಧಾನವ ಬಲ್ಲವರಾರು''

ಪಂಡ್‌ದ್ ಕವಿ ಭರತೇಶನ್ ಯೋಗ - ಭೋಗ ಸಮನ್ವಯವಾದ್ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಅರಸುಂದ್ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯೊಡ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪರಿಸರದ ವಿವರಣೆ ಉಂಡು. ಕಡಲ್‌ದ ವರ್ಣನೆ ಉಂಡು. ಜೋಕುಲೆನ ಗೊಬ್ಬುದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆತೆ. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ತಿಂಡಿ ತೆನಸ್‌ದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆತೆ. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ನೆಗತ್ ತೋಜಾದೆ. ತುಳುವೆರ್ ಈ ಕಾವ್ಯೊನು ಓದುದು ಬೆಕ್ಕಸ ಆವೊಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ತೆ.

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿನ ಬಗೆಟ್ ತುಳುಟ್ ಬತ್ತಿನ ಒಂಜಿ ಸುರುತ ಬೂಕು ಪಂಡ್‌ದ್ ಪನ್ಪಿನ ಅಕಾಡೆಮಿಗೊಂಜಿ ಪುಗರ್ತೆ. ನೆನ್ನ್ ಬರೆದ್ ಕೊರ್ನ ಮೂಡಬಿದ್ರೆದ ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ ಮೇರ್ ತುಳುಭಾಷೆದ ಮಿತ್ತ್ ಅಭಿಮಾನ ಇತ್ತಿನಾರ್. ತುಳು - ಕನ್ನಡೊದ ಮಲ್ಲ ವಾಗ್ಮಿ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಲೇಸ್‌ಲೆನ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಸುಧಾರಿಕೆ ಮನ್ಪುನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತೆ. ಮೂಡಬಿದ್ರೆದ ಜೈನ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಡ್ ಕನ್ನಡ ಗುರುಕುಲಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದೊಂದುಪ್ಪುನ ಮೇರ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಕೆಲವು ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ತುಳುಟು ಉಂದು ಆರೆನ ಸುರುತ ಬೂಕು. ಸುರುತ ಬೂಕುಡೇ ಆರ್ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಿತ್ತ್ ಆರೆಗಿತ್ತಿನ ಹಿಡಿತೊನು ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಆರೆನ ಸೋದನೆದ ಪ್ರವೃತ್ತಿನ್ ತೆರಿಪದೆರ್. ಇತ್ತಿನೆನ್ ಇತ್ತಿಲೆಕ, ಕೇಂಡಿನೆನ್ ಕೇಂಡಿಲೆಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ದೀದ್ ಬರೆತೆರ್.

ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್
(ಗುರ್ಕಾರ್ರೆ ಪಾತೆರೊದ ತಿರ್ಲ್)